

BOEM@

REVISTĂ DE LITERATURĂ ȘI ARTĂ - ISSN: 2066-0154
Ianuarie 2026 (Anul XVII) Nr. 203 (1/2026)

BOEM@

Ianuarie 2026 (Anul XVII) Nr. 1 (203) - 48 pagini

ISSN 2066-0154

Apare sub egida A.S.P.R.A.

Asociația Scriitorilor pentru Promovarea Realizărilor Artistice

Editor: Editura Boem@

1 / 2026

COLEGIUL DE REDACȚIE

Director: Petre Rău

Redactor-șef online: Mihail Gălățanu

Redactor-șef adjunct: Denisa Lepădatu

Redactori: Constantin Oancă, Tănase Dănăilă, A.G. Secară, Mihaela Vaida, Dan Ion Sanda, Adrian Talabă, Grigore Grigore, Lucia Pătrașcu, Cristina Roșu

Grafică: Elena-Liliana Fluture

Tehnoredactare: Daniela Cașu

Colaboratori: Maria Timuc (București), Luca Cipolla (Italia), Lidia Grosu (Chișinău), Ana Opran (Vaslui), Florin Logreșteanu (Craiova), Melania Cuc (Bistrița), Carmen Racoviță (București)

XXXXXXXXXXXXXXXXXX

Revista literară BOEM@ o puteți citi și pe site-ul

www.boema.edituraboema.ro

actualizat permanent de: *Editura Boema*

Email: boema@edituraboema.ro,

aspra@edituraboema.ro, petrerau@yahoo.com

Telefon: **+40 726 337376**

ADRESA REDACȚIEI: Str.Regiment 11 Siret, Nr. 17, C20/42, parter, Galați, 800331

Abonamente: boema@inforapart.ro, tel: **+40 726 337376**

o În numele libertății absolute de exprimare, autorii răspund în mod direct de conținutul materialelor publicate.

o Materialele trimise trebuie să fie în format electronic (Word, RTF, PDF) și să conțină diacritice.

o Din respect pentru cititorii noștri, revista nu publică decât în mod excepțional texte apărute în alte publicații (inclusiv pe internet).

**Literatură
și
Artă**

DIN CUPRINS

Poezie: Noni-Emil Iordache (p.9), Liviu Băițel (p.10), Alexandru Boțoroga (p.17), Ioan Gheorghică (p.26), Geta Lipovanciuc (Rep. Moldova) (p.28), Așer Negoii (p.29), Marin Moscu (p.34), Vasile Dan Marchiș (p.38), Dan D. Gîrjoabă (p.39), Cătălina Hașotti (p.45)

Proză: Mihail Gălățanu: Templierii (fragment de roman) (p5), Dumitru Băluță: "Rebeliunea" (p.18), Mariana Al-Saleh: Treckeri (p.22), Ana-Maria Chircea: Valurile dragostei / 77 (p.30), Dan D. Gîrjoabă: Cad îngerii de zăpadă... (p.47)

Cronică de carte: Ana Dobre: În dulcele stil ludic, despre resacralizarea erosului (p.3), Olga Căpățână (Rep. Moldova): O "altfel" de carte: "Pescar al clipelor" (p.27), Aida Zaharia: Prier cu Dali, de Monica Manole, între suprarealismul interior și reconfigurarea sinelui poetic (p/32), Tudor Palladi: "Slujirea" metaforică și metafizică a ars poetica... (p.43)

Note de lectură: Gheorghe Șeitan: Între umbră și lumină (p.40), Ion Pachia-Tatomirescu: Vulcanul liric-botezian – la cea de-a 48-a erupție (p.40)

Eseu: Eugen Oniscu: Marele binefăcător (p.6), Nicu Brezoianu: Poezia cuantică românească, intuiție, experiment sau (in)certitudine? (p.7), Petre Rău: Creativitatea – o punte invizibilă dintre poezie și matematică / Orbirea ca revelație: Borges și lumina: Întuneric (p.24) / Nașterea lui Zero (p.25), Petru Ababii (Rep. Moldova): "Bălciul deșertăciunilor" este o iluzie sau nu? (p/46)

Meridiane: Luca Cipolla (Milano): Poezie în limba italiană și în limba română în traducerea autorului (p.20)

Teatru: Sasha Ivanov: Ea și celălalt - VII (p.11), Cosmin Popa: A paisprezecea pedete (p.36)

Grafică:

Coperta I: Boem@Art – Iarna redivivus, gen. AI

Coperta IV: Boem@Art – Din nou iarnă, gen. AI

Interior: Grafică – George Pericleanu (Tulcea)

www.boema.edituraboema.ro

Ana DOBRE

În dulcele stil ludic, despre resacralizarea erosului

În veșmântul unui ludic sobru, Dan Vîță construiește un imaginar în care dominantă este resacralizarea erosului. După experiențele licențioase ale unor congeneri, exprimate fără niciun fel de inhibiții, el se apropie, nu cu precauție, cât cu sfiala unui îndrăzneț care ar vrea să recucească un teritoriu considerat pierdut. Încercarea îi solicită din plin disponibilitatea pentru invenția tematică și lingvistică. Un semn vine din chiar titlul *Erotezii*¹, cu sonoritatea oximoronică din trei direcții: eros-erezie-poezie.

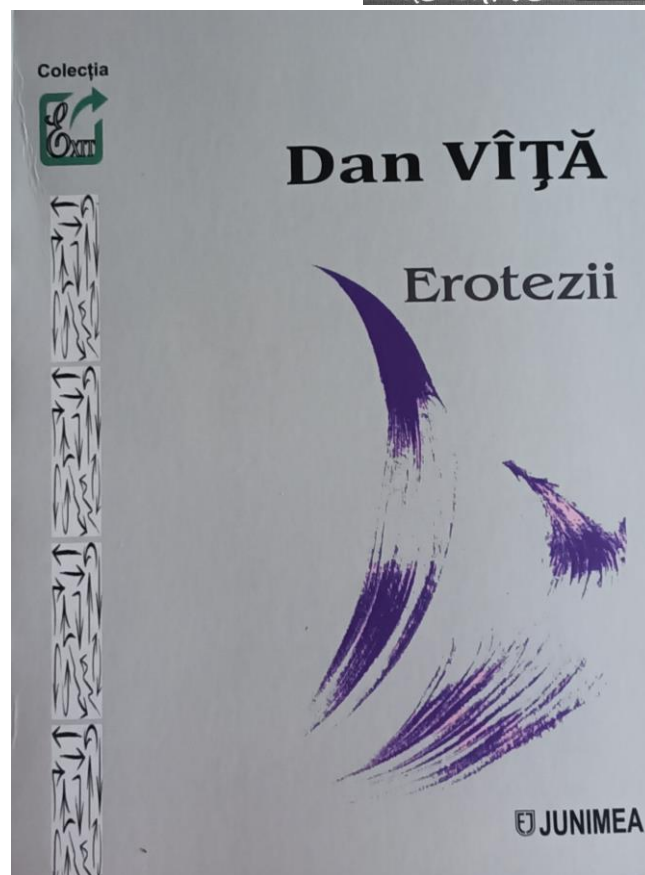
Vorbind în nume propriu despre dragoste, așa cum o simte și o trăiește el, poetul este, simultan, un apologet al erosului, un eretic și un poet. Între dionisiacul trăirii plenare, fremătătoare și apolinicul rațiunii ordonatoare, spiritul lui alternează mereu. Confesând despre experiența erosului, Dan Vîță tinde să creeze propriul mit al iubirii, căci omul, spune Mircea Eliade, *construiește după arhetip*, participarea lui la un model arhetipal conferind experienței *realitate și veridicitate*.

În modul de a trăi iubirea, de a o rememora pentru a o confesa, povestind-o, el pare a se suprapune oricărui om care a avut propria experiență erotică, propria posibilitate de respiritualizare.

Semnele mitului sunt peste tot. Poetul lasă impresia că se vede și se privește din perspective diferite, în momente diferite ale trăirii. Fotografele excerptate de memoria afectivă aduc în prim-plan imagini ale stării de a fi îndrăgostit. De aici, tendința de a se suprapune mitului.

În acest repertoriu al gesturilor care acompaniază ritualul erotic, el identifică, mai întâi, frenezia trăirii – „ca Tigru”, sau „ca Ghihon”, vede întreg ceremonialul eului: „...cum râurile care înconjurau raiul,/ și mâinile mele au umblat peste tot și-au ajuns într-un loc/ unde au rămas pentru că asfințise soarele,/ și se tem, ca nu cumva, venind peste noapte,/ să le găsească Dumnezeu”. Orgia simțurilor este nivelată de sacralitate. Trăind plenar iubirea, îndrăgostitul suspendă timpul profan, își creează propria clipă, se instalează în sacru. Nuditatea („...în aerul rece al dimineții ca Tigru și Ghihon/ și suntem goi și nu ne este rușine și nu ne este frică/ când îl auzim pe Dumnezeu când ne strigă.”) are inocența paradisiacă, a cuplului de dinaintea păcatului originar.

În spectacolul erotic pe care Dan Vîță îl desfășoară, el este actor, scenarist, regizor. Cuplul, El și Ea, repetă, în durată proprie, spectacolul etern al iubirii, aducând acel moment originar din *illud tempus* în prezentul lor, hotăr al

eternității, sentimentul refacerii unității originare.

Mitul Androgenului lasă peste tot urme. Nu există nimic lubric în fotografiile poetului, totul se atinge de ingenuitatea primară, îmbibată de sacru. În această proiecție a sacralității, ceremonialul iubirii reia secvențele unui ritual etern.

Gesturile, mișcările, modul de a-l vedea pe celălalt ca pe un Tu personal, în care se constelează, proiectându-se reciproc, sugerează o *transcendere de sine*, conștientizare a necunoscutelor, o privire în esențial. Adresându-se iubitei: „tu, cea care ai strălucit în mâinile mele toată noaptea...”, poetul vede și privește în sine, ca-ntr-o oglindă a eternului: „mâinile mele au orbit în lumina lunii de lumina lunii/ și ochii mei nu te au să te țină/ și te caută și se tânguie (...)// unde te-au pus/ și tu care erai ca fulgerul, cu haina ta,/ albă, căzută ca zăpada la marginea patului,/ tu, ce care ai strălucit/ în mâinile mele/ toată noaptea...”

În spațiul iubirii, are loc adevărata întâlnire, aceea care revelează, deopotrivă, *umanitatea* partenerului și *unicitatea* lui ca persoană. Este aceasta o *teofanie*, pe care poetul Dan Vîță o desenează în comparație amplă: „cum norii care cântă prin întuneric și umblă/ deasupra pământului/ și deasupra lui celălalt/ și cleopas/ strălucitori în colbul drumului,/ spre poemmaus,/ cum cei doi ucenici/ care mi-au dezlegat mâinile și mi le-au luat/ pentru că Domnul are trebuință de ele iar după/ mi le va trimite înapoi,/ așa sunt ochii mei când nu mai sunt fericiți/ și fericiți să te vadă fără hainele tale/ și fără hainele mele hainele tale ard la marginea cerului.”

Avatarii îndrăgostitului - Ahile, fiul zeiței Thetis (*eram tânăr și sângele meu ca Ahile, fiul lui Thetis...*), cu sângele înfierbântat („și-acum mi-i dor greu de trecutul meu neîntrecut/ de Briseis, de Penthesilea, de Polixena,

(continuare în pag. 4)

de-acel vis/ de anii tineri și de ea...”), Iosif (*ca Iosif îți coboară trupul de lumină*), cei ai femeii care intră în „apele oglinzii”, „și mi-i teamă că oglinda-i prea înaltul heleșteu// din care, șiroind de apă, dinspre păr spre calviculă,/ spre sâni, privindu-mă prin oglindă, ca Perseu,/ de parcă eu aș fi Meduza, cu șarpe-n ochi, subcutaneu,/ vrea să mă ceară iconostrof, frivol-iconodulă...”, fac parte din recuzita *eroteziilor*, cu desfășurarea întregului ritual în care profanul este în totalitate anexat.

Resacralizarea erosului este dimensiunea în care Dan Viță cuprinde *umbrele* realului, aducându-le în imaginar pentru a deveni *umbre* ale ideii – un mod personal de a trăi plenar iubirea ca un om și ca un zeu: „pentru tine/ ochii mei și mâinile mele vor să mă lase/ și ei să umble singuri/ și ele singure să umble după tine/ și mie mi-i frică de Dumnezeu să nu te vadă/ cu ochii Lui”...

26 noiembrie 2025

¹ Dan Viță, *Erotezii*, Editura Junimea, Iași, 2021

Mihail GĂLĂȚĂNU

TEMPLIERII (fragmente de roman)

CAPITOLUL UNU:

Jacques de Molay se plimba prin celulă cu pași mari. Ca și cum ar fi vrut să măsoare celula. Și, într-un fel, chiar asta făcea. Nu mai spera: ori spera, încă, oare? Și la ce mai era, ACUM, de sperat?

Greu de spus. Este adevărat că speranța moare ultima. Cel mai adevărat. La fel de adevărat cu ceea ce spunea Sfântul Pavel: speranța ne rămâne, alături de dragoste și credință.

Numai speranța.

Celula avea fruste ziduri din piatră. Brute. Era o clădire care aparținuse templierilor. O clădire pe care își închipuia că o cunoaște foarte bine. Se înșela. Nu o cunoștea decât *în parte*.

Pietrele erau asemeni pietrelor de râu. Și una dintre ele se mișcă. Dar Jacques de Molay nu o văzu.

El aștepta un curier. Știa că ai lui vor reuși *cumva* să pătrundă *înăuntru*. Și curierul va veni.

Abia atunci când zări piatra de jos, cea mai de jos, de

la chiar baza zidului, mișcându-se, atunci se luminează la față.

Placa, asemănătoare granitului, măsura cam douăzeci pe șaiszeci de centimetri. Cel care o împingea spre înăuntru celulei era un bărbat puternic, pe care Jacques de Molay, de altel, îl cunoștea.

Era *curierul*.

Dar nu era aceeași persoană la care se aștepta.

Omul nou-venit se ridică, se șterse de praf. Spuse:

- Poruncă, aștept.

Jacques de Molay îi răspunse blând:

- Niciun fel de poruncă. Suntem frați.

- Mai ales acum, la grea încercare, îi răspunse celălalt.

Și îi strânse brațul.

- Atunci ascultă.

- Ascult.

- Ordinul trebuie să meargă mai departe, iar asta trebuie să se întâmple cu orice preț. Am un priet, în Moldova, Dragoș. Ia cu tine tot ce poți și îndreaptă-te într-acolo. Nimeni, dar nimeni nu are să te caute în acel capăt de lume.

- E un loc în care românii își exilau nesupușii. Adevăr grăit-ai: este *chiar* un fund de lume. Și un fost fund de mare. Tocmai asta este bine.

- Este, de altfel, și un loc ideal de refugiu. Cu o populație tristă, aflată în restriște, în stare de bejenie, din pricina hoardelor necreștine. Ia cu tine, însă, câți mai mulți dintre cavalerii noștri. Câți poți.

- Nu o să pot mulți.

Și adăugă:

- Unii s-au dus deja spre sud, iar alții sunt în insulele de la nord. Frații de acolo ne-au primit cu brațele deschise.

- Așa se și cuvine. Le vom mulțumi cum se cade.

CAPITOLUL DOI:

NICIODATĂ NEANTUL NU ÎNCHITE OAMENI

În noaptea de dinaintea arestării marelui maestru Jacques de Molay, luni 12 octombrie 1307, un tânăr este primit în audiență. Vorbim aici de o audiență cu totul specială.

Este chiar fiul secret al lui Jacques de Molay, despre care lumea nu știe prea mare lucru. Sau nu știe tot. Fiul a fost chemat de tată. Dar de unde știe Jacques de Molay că va fi arestat? A „răsuflat” ceva? Mai sunt doar câteva ceasuri până la arestare, vreo opt sau nouă, poate nici atât.

Nici arestarea nu mai este atât de sigură. Mai ales că a fost pregătită în cea mai mare taină cu puțință.

Tatăl știe, deci, că se va întâmpla ireversibilul – sau măcar are motive îndreptățite să bănuiască așa ceva.

Este ultima oară când își mai vede fiul. Sau nu. Deși este fiu nelegitim, el se gândește la asta. În definitiv, este vorba despre un biet bastard. Care va fi, de altfel și prigonit datorită numelui adevărat, pe care – până la urmă – îl va purta.

Din mândrie.

Și asumare.

Și tatăl îi mărturisește fiului toate secretele. El este

(continuare în pag. 5)

(urmare din pag. 4)

trimis, cu o căruță încărcată cu obiecte de preț, printre care aur, giuvaieruri, scrisori de creditare, obiecte de cult templiere, printre care cruci, sfeșnice din aur, spre o destinație necunoscută.

Undeva.

Merge unde nu cunoaște.

Ca și cum ar pleca pe băjbăite. Dar este într-o stare de febrilitate evidentă.

Abia ce iese din Paris, la doar două ore de mers, schimbă caii și dispare ca intrând în pământ, deși ulterior va fi căutat.

Vor scormoni lumea după el.

Multe capete vor cădea, ca urmare a acestei întâmplări.

Disparația lui rămâne definitivă, ca și cum l-ar fi sorbit neantul.

Dar neantul nu are puterea de a sorbi oameni. Asta este numai o figură de stil.

CAPITOLUL TREI:

O MÂNĂ O AJUTĂ PE CEALALTĂ

Cei doi trimiși aveau poruncă să se aștepte unul pe celălalt. Negreșit, unul avea să ajungă mai devreme. Iar celălalt, mai târziu.

Cavalerul Cristian Knight, cunoscut și sub numele de Molay, fiu al lui Jacques, trebuia – cu mari precauțiuni – să rămână în viață. Să supraviețuiască.

S-a târât pe coate și genunchi, instrucție nemaipomenit de utilă. Prin canalele edificiului. Unde Jacques de Molay era închis. Jacques a rămas în urmă. Posomorât și peste măsură de mâhnit, cu inima frântă.

Zgomotul pașilor săi se auzea tot mai înfundat. Mai puternic se dovedea sunetul apei de la latrină, șuvoi rostopolit din ligheane.

Tânărul se scurgea ca un șarpe, palid și surescitat.

Era un lucru teribil să te strecuri printre pietrele și cărămizile canalizării. Avea să ajungă, până la urmă, într-un munte de fecale – de unde va trebui să se smulgă cât mai repede și să iasă la stradă. Noroc că subteranele îi erau, cât de cât, familiare. Știa că sunt formate din coridoare lungi și întortocheate din piatra cea mai dură, special săpate ca să fie trainice. Și se conduce după apă. După sunetul apei melodios.

Din alte părți, soseau sunete din alte carcere. Gemete de tortură. Cavalerii erau torturați peste tot. Să spună. Să mărturisească. Ordinul ajunsese o închisoare în care se schingiuia la liber. După voia inimii.

Capii. Căpeteniile. După cum avea să afle, târziu – mult mai târziu - și unul dintre mărimile cavaleriești va fi purtat către eșafod.

Îl cunoștea. Numele lui era Geoffrey de Charnay. Mai era și curajosul Hugh Pairaud. Acesta era foarte tânăr, față de septuagenarul său tată. Dar toate astea îi vor ajunge la urechi doar ca o povestire mult mai târziu, când totul era deja demult întâmplat.

Voi muri foarte curând, îl încredințase Jacques de Molay, nefăcându-și prea multe iluzii – și având o funciară neîncredere în regele ticălos Filip al II-lea al Franței.

Și dacă a spus Marele Maestru, era lege.

Îi împărțase, de altfel, sentimentele – și neîncrederea. În egală măsură.

Ce poți să aștepti de la un rege care nu-și cunoaște

demnitatea? Era convins că va fi un rege cât se poate de odios al istoriei. Fără niciun merit, așa va rămâne.

PARISUL FIERBE. PARISUL DĂ ÎN CLOCOT © RĂBDĂTOR, IERUSALIMUL, CETATEA SFÂNTĂ, CONTINUĂ SĂ-I AȘTEPTE PE CAVALERI

Era fierbere mare. Vânzoleală prin tot Parisul. De două sau trei sute de ani, Parisul ajunsese să fie cunoscut drept centrul lumii. Omphalos. Cum îl considerau și templierii. Iar lumea se întinde între Ierusalim și Paris. Îi trecuse prin cap să se ducă la Ierusalim. Dar acolo domneau necredincioșii. Acum. Iată un lucru care trebuia schimbat. Nu era singurul. Printre multe altele.

Părintele său, Jacques, așa îi spusese.

Putea observa din turn întreg acel clocot.

Se urcase în turn numai ca să vadă acea nebulie care cuprinsese orașul. Era, însă, o fierbere mocnită. Răbufnirea avea să fie peste două sau trei zile, cel puțin, după cum se prezentau lucrurile. Așa îl învățase tatăl. Întotdeauna să suie pe un promontoriu și să evalueze situația. Tatăl său era un strateg desăvârșit. Atunci, cum pierduse la bătălia de la Accra? Și atâtea insule, care îi fuseseră, peste timp, locuri de refugiu.

Și se bătuse ca un leu. Dar fusese, mai mereu, aruncat înapoi. În spate. În timp. Îi povestise, de multe ori, de oricâte ori avusese ocazia.

Jacques de Molay se întâlnise, însă, în timp, cu Filip al IV-lea, cel Frumos: iar din această întâlnire săriseră scânteii.

BĂTĂLIA PENTRU ACKRA ȘI BĂTĂLIA PENTRU IERUSALIM

Totul începuse cu bătălia de la Ackra. Acea fusese bătălia decisivă. Deși, întotdeauna, s-ar putea socoti că numai bătăliile pentru Ierusalim au contat.

Chiar și așa, de unde vine numele orașului? Gerusalem. Jerusalem.

La Viflaim,

Maica

Umbă-n sus

Și umbă-n jos

Ca să-l nască pe Hristos.

Cuvânt care conține alt cuvânt: SALEM. Locul de unde se știe că se trag și vrăjitoarele. Sau salim.

Salem aleikum! Sau *salam*... Cine mai știe?

Pentru unii, Ierusalim s-ar tălmăci ca pace. Orașul păcii. Dar numai pace nu e acolo. În fiecare zi, auzi, de ambuscade, autobuze care sar singure în aer, centuri de dinamită, oameni nevinovați implicați. Au trecut două sau trei milenii și orașul nu e nicidecum pacificat.

Dar atunci, în 1292, la Ackra s-au concentrat forțele. Asta urma pierderii Cetății Sfinte. La Ackra erau toate speranțele cruciaților, templierilor, creștinilor de orice fel și spiță.

Cea mai mare parte a teatrului de operațiuni a prins viață în prima perioadă a anului 1292. Cu un secol în urmă, Ackra mai fusese asediată...

Atunci, în 1292, Ackra a fost cucerită printr-o trădare. Regele englez Henrick și-a retras oștile, lăsând orașul, important bastion creștin, fără grosul apărării.

(continuare în pag. 6)

În zadar au rămas Ospitalierii și Templierii să apere orașul. Orașul s-a dovedit că, până la urmă, nu a mai putut fi apărat.

În urma căderii Ackrei, a căzut și Tirul, și Sidonul.

De trei ori, Ospitalierii și Templierii, trecuți sub comanda mareșalului francez Pierre de Sevres, au respins mamelucii.

Sultanul, înfuriat că fusese la un pas de a fi tras pe soară, s-a îndârjit. Trupele mamelucilor erau copleșitoare numeric.

REGELE DE FIER SAU REGELE DE MARMURĂ? CE PREFERAȚI?

Dar să schimbăm panorama și să trecem la Filip cel Frumos. Un individ cu buzele strânse. Ca și cum ar fi fost o trăsătură de om rău. Rău? Poate lacom. Dependent de un trai costisitor, doritor de o curte obișnuită să trăiască pe picior mare. Mereu în vânatoare după bani, după împrumuturi. A urcat pe tron în anul 1285, pe când cavalerul Jacques de Molay apăra Regatul Ierusalimului.

Caracterizat, de cărțile de istorie, drept o personalitate rece și severă. Ce spuneam de buzele strânse, parcimonioase? De parcă nu ar fi avut nimic de oferit lumii.

Poreclit REGELE DE FIER sau REGELE DE MARMURĂ.

(fragment din romanul „Templierii – Drumul neștiut al comorii”, editura Axa, august, 2025)

Eugen ONISCU

Marele Binefăcător

Oare cum Îl percepem noi, oamenii secolului XXI, pe Dumnezeu? Ce credem despre El în mintea noastră? Îl considerăm, oare, un Mare Binefăcător al nostru, al tuturor, sau, pur și simplu, Îl ignorăm, crezând că, în realitate, El nu dorește să fim fericiți?

În fiecare zi admirăm cerul, cu o culoare atât de frumoasă încât nu te mai saturează să o privești, apoi răsăritul și apusul soarelui, florile, pomii; iar faptul că suntem în viață, ne mișcăm, gândim, acționăm este datorită unui Dumnezeu plin de iubire, care își revarsă binecuvântările Sale asupra noastră. Nu putem înțelege pe deplin și nici răspunde la întrebarea: de ce ne iubește El atât de mult?

„...căci El face să răsară soarele Său peste cei răi și peste cei buni și dă ploaie peste cei drepiți și peste cei nedrepiți.” (Matei 5:45)

Pe de altă parte, mulți oameni se întreabă: de ce atâta suferință pe planeta Pământ? Să nu uităm însă că, uneori, suferințele pot fi mari binecuvântări; suferința poate fi un instrument în mâna lui Dumnezeu pentru a ne transforma caracterul. Am să dau un exemplu: la Berlin discutăm cu un om cu o cultură vastă despre literatura universală, iar la întrebarea mea - de ce literatura rusă este atât de dezvoltată, în mod deosebit în secolul al XIX-lea? - acel om mi-a răspuns: „Pentru că istoria lor este impregnată de suferință, ca și viețile marilor scriitori ruși; de aceea au creat mari opere literare, fiindcă, datorită suferinței, omul vede viața altfel.”

Nu am pretenția că, prin acest articol, voi putea răspunde la marile dileme pe care omul modern le are despre moarte, suferință și aparentul haos pe care uneori îl vedem pe marea scenă a lumii. De fapt, ne trăim viața în contextul marii controversă dintre Hristos și Satana. Cu toții dorim mai multe binecuvântări de la Dumnezeu și primim sănătate, case, terenuri - într-un cuvânt, bunăstare materială - însă, de multe ori, administrăm totul în mod egoist și ne distrugem singuri spiritual.

Din univers, de pe tronul Său, Dumnezeu ne privește și ne iubește, oferindu-ne cu generozitate viață și clipe de fericire, însoțite de multe alte binecuvântări; iar noi uităm să fim recunoscători pentru tot ce primim. Unul dintre semnele recunoștinței pe care Dumnezeu așteaptă să le primească de la noi este să-i iubim pe semenii noștri; însă, uneori, din cauza naturii noastre umane, este greu de realizat acest lucru, mai ales când e vorba de cei ce ne fac rău - sau cum să-i iubești pe cerșetori, drogați ori pe acești emigranți ce vin într-un marș al disperării în Europa „ca să ne islamizeze”, gândim noi. Cum să iubești acești oameni? Oare Iisus Hristos S-a jertfit pe crucea Calvarului doar pentru cei mai favorizați de pe această planetă? Oare nu pentru toți oamenii, indiferent de statutul lor social și religios?

S-a scris atât de mult despre dragostea agape, s-a predicat și mai mult și, totuși, nu reușim să înțelegem; la fel ca bieții farisei din vechime, deși erau plini de teologie, aveau mari probleme în a-L înțelege pe Hristos și, mai mult, nu puteau pricepe iubirea Sa pentru păgâni. După ce Dumnezeu a oferit binecuvântări felurite oamenilor, chiar și în contextul marii lupte dintre bine și rău, de câte ori, în viața fiecăruia dintre noi, nu se deschid, așa, dintr-odată, niște oaze de fericire în care te eliberezi pe loc de toată tensiunea și durerea acumulate în ultimul timp? Nu este întâmplare, ci, dimpotrivă, cred că providența divină așază în drumul vieții noastre și astfel de momente; altfel, nu am rezista sub asediul puterilor întunericului și sub izbiturile unei lumi ostile și pline de răutate.

A existat un moment în istoria omenirii când Dumnezeu a hotărât să vină pe pământ, prin întrupare, în persoana Fiului Său, Iisus; și ne-a arătat ce înseamnă viața, cum să trăim și, mai important decât orice, a dorit să ne învețe cum este Dumnezeu. A dorit să-L înțelegem ca pe un Mare Binefăcător al omenirii, care, în primul rând, este interesat ca noi să fim binecuvântați cu darul mântuirii. A suferit printre oameni și a plâns, însă i-a iubit până la capăt. Apoi oamenii L-au răstignit; nu puteau suporta întruparea iubirii printre ei - marea taină a evlaviei, greu de înțeles chiar și astăzi; deși avem teologi eminenti, pricepem doar în parte, după cum „Cartea

(continuare în pag. 7)

Cărților” ne spune. L-au așezat pe Iisus în mormânt, însă a înviat, înălțându-Se spre cer. Oare cum au putut crede oamenii, inspirați de Satana, că vor putea ucide iubirea și bunătatea? Nu pot fi ucise, pentru că fac parte din caracterul lui Dumnezeu, care este nemuritor. Iar iubirea Sa, cu și mai multă forță, se revarsă și astăzi în cei care înțeleg câteva licăriri ale slavei Sale.

Avem nevoie, cu atitudinea unui copilăș, să-L căutăm pe Cel ce este Dumnezeu în mod deplin și om în mod deplin, rugându-L să ne învețe ce este viața, de ce ne-am născut în această lume ostilă, unde El ne înconjoară cu harul Său, și, mai mult decât orice, care este locul nostru în planul Său de mântuire a oamenilor. Dumnezeu este Marele Binefăcător al omenirii; eu abia încep să înțeleg acest mare adevăr, care ne poate revoluționa viața.

De fapt, cred că ceea ce i-a surprins cel mai mult pe contemporanii lui Iisus a fost că El gândea la un nivel atât de înalt și atât de diferit față de ei și de lumea lor. Așa se întâmplă și cu noi: când citim Biblia, descoperim că această Carte ne revelează gândurile lui Dumnezeu, atât de diferite de ale noastre. Meditând la înțelepciunea acestor gânduri, începem și noi să gândim altfel și, mai mult, să ne deschidem inimile pentru a primi iubirea așagă, care poate revoluționa gândirea și viața noastră.

„Să se lase cel rău de calea lui și omul nelegiuit să se lase de gândurile lui; să se întoarcă la Domnul, care va avea milă de el, la Dumnezeul nostru, care nu obosește iertând. Căci gândurile Mele nu sunt gândurile voastre și căile voastre nu sunt căile Mele, zice Domnul. Ci, cât sunt de sus cerurile față de pământ, așa sunt căile Mele față de căile voastre și gândurile Mele față de gândurile voastre.” (Isaia 55:7-9)

Nicu BREZOIANU

Poezia cuantică românească, intuitivă, experiment sau (in)certitudine?

În literatura română contemporană s-au manifestat firav, adepții *poeziei cuantice*, o poezie puțin prizată și cercetată ocazional de critica literară. Pentru a înțelege conceptual de *poezie cuantică*, trebuie să facem referire la *estetica cuantică* care a fost patentată de universitarul și scriitorul spaniol Gregorio Morales Villena (7 iulie 1952 – 22 iunie

2015). În 1988 publică eseu *Cadavrul lui Balzac. O viziune cuantică a literaturii și artei* (El cadaver de Balzac), un adevărat manifest al Mișcării Esteticii Cuantice, foarte apreciat, dar și contestat la vremea respectivă, care a apărut și în SUA în 2002, ca un prim capitol sinteză (*Depășirea sindromului limitei*) al lucrării *Lumea culturii cuantice* (The World of Quantum Culture/ Manuel J. Caro, John W. Murphy) și care a generat o puternică efervescență creativă în spațiul cultural nord și sud-american. Gregorio Morales aprofundează ideile teoretice ale esteticii cuantice și în eseurile *Principiul incertitudinii* (Principio de incertidumbre) - 2003 și *Insula nebunului* (La isla del loco) - 2005. O declarație a prozatorului spaniol scoate în evidență scopul demersului său: *prin scrierile mele, vreau să prezint o nouă paradigmă artistică în conformitate cu descoperirile științei și psihologiei contemporane și să propun un nou umanism în care libertatea omului și democrația sunt la fel de esențiale ca și creativitatea. Îl numesc estetica cuantică.* Un lucru este cert, noile descoperiri ale științei, cu predilecție din fizica cuantică, ale psihologiei trebuie să constituie fundamentul unei noi concepții despre viață, un nou umanism și implicit o nouă formă de manifestare literară. Personal, Gregorio Morales transpune în lucrările sale preceptele esteticii cuantice pe care le fundamentase în *Cadavrul lui Balzac*. Astfel, scrie în maniera esteticii cuantice romanul *Nomadas del tiempo - Nomazii timpului* (2005), volumul de poezii *Canto cuantic* - Cânt cuantic (2003) sau piesa de teatru *Marliyn no es Monroe - Marliyn nu este Monroe* (2011) pe care o definește ca fiind o *biografie cuantică a actriței Marilyn Monroe*. În februarie 1999 ia ființă Grupul Esteticii Cuantice din care fac parte prozatori, poeți, pictori, regizori: Agustin Ruiz de Almodovar, Luc Schokkele, pictorul Xaveiro, Angelina Torne, Miguel Angel Contreras, Jose Palacios, Francisco Plata, Joan Nicolau, Gregorio Morales Villena, Susanna Majorck, Juan Goytisolo, Julio Medem, Lawrence Axerlod etc.

În revista *Mozaicul*, serie nouă, anul XV, nr.5 (163), 2012 apare *O scurtă istorie a esteticii cuantice* de Gregorio Morales în traducerea Oanei Adriana Duță și un interviu cu părintele esteticii cuantice realizat de Luiza Mitu, precum și alte articole și reflecții referitoare la acest subiect, traduse de Petrișor Militaru. Din aceste materiale voi cita în continuare.

Astfel, dezamăgit literar de realismul socialist sărăcăcios, care se manifesta în Spania după 1982, exasperat de lipsa de alternative în evoluția literaturii spaniole a realizat subit, că de fapt *știința era adevărata cale a reînnoirii literare*. Astfel se creează premisele apariției esteticii cuantice iar la reuniunea de la Valencia din 1995 susținea: *plecând de la o estetică pe care o vom numi cuantică, tehnicile literare trebuie să manifeste o regenerare profundă...avem nevoie de căutare și manifestare pluralistă a acestor metode inovatoare, printr-o literatură bogată în sugestii, în libertate, care să distrugă zăbrelile convenționale ce încătușează expresivitatea și să depășească normele academice, mult prea stricte care se folosesc astăzi pentru aprecierea calităților literare.*

În opinia lui Gregorio Morales *Occidentul este*

(continuare în pag. 8)

astăzi cadavrul lui Balzac... Când Comedia umană ne lovește în continuu prin forța mass mediei...trebuie să mergem mai departe, acolo unde dispar puterea camelor și cronicile ziariștilor.

În *Cadavrul lui Balzac*, Gregorio Morales a definit 11 principii care stau la baza esteticii cuantice: *complementaritatea, incertitudinea, antropicul, non-separabilitatea, acauzalitatea, complexitatea, ubicuitatea, cîmpurile morfogenetice, universul ca hologramă, ordinea implicită, ordinea manifestată, non-distincția dintre energie și materie, corp și minte*. Câteva dintre acestea au fost definiții în consolidarea esteticii cuantice în baza căreia au evoluat în ultimele două decenii literatura și arta.

Plecând de la aceste considerente, poezia numită impropriu *cuantică*, este de fapt o poezie generată pe principiile esteticii cuantice. O poezie care necesită cunoștințe consolidate din domenii variate: știință, cu precădere fizica cuantică, psihologie, sociologie, transdisciplinaritate, mediu înconjurător, tehnici moderne de exprimare poetică, variate experiențe de viață etc, practic o poezie intelectualistă, elaborată, multireferențială, transdisciplinară, creativă, imprevizibilă și complexă. Antonio Garcia Velasco de la Universitatea din Malaga consideră că estetica cuantică (care implică și poezia) a apărut în opoziție cu așa-numita poezie a experienței, care cântă trăirile personale ale autorilor, considerate drept unică sursă a creației și originalității. De aceea, poezii care doresc să scrie într-un stil cuantic trebuie să cunoască specificul esteticii cuantice, deoarece simplele trăiri personale, revelații ocazionale, iluminări creative de moment sau utilizarea în exces a adjectivului *cuantic* nu te definesc automat ca un poet cuantic. Din proprie experiență, consider că provocarea principală, căreia trebuie să-i facă față poetul care generează texte în conformitate cu principiile esteticii cuantice, este utilizarea unui limbaj poetic inovativ, sugestiv, capabil să redea idei coroborate științelor, pentru a realiza un produs poetic superior, generator de emoții specifice artei și să incite la cunoașterea științifică printr-o nouă formă stimulativă de exprimare a limbajului poetic și la practicarea unui umanism coerent, viabil, o formă evoluată de manifestare etică. Nu întâmplător Nils Bohr susținea că fizica cuantică poate fi mai ușor înțeleasă prin intermediul poeziei.

În America de Nord și de Sud, în unele țări europene, estetica cuantică s-a conturat pregnant având poeți reprezentativi: Amy Catanzano, A. Van Jordan, Ed Roberson (SUA), Roberto Juarroz (Argentina), Anne Carson (Canada), Mario Petrucci (Marea Britanie), Edmond Jabes (Franța), Nicanor Parra (Chile), Wislawa Szymborska (Polonia), Miroslav Holub (Cehia), Tomaz Salamun (Slovenia), Leo Beeckman (Belgia), Roland Reumond (Franța/Belgia), Herberto de Sysmo (Spania), Bruno Gallucio (Italia), Astrid Alben (Olanda) etc.

În România, poezia cuantică este firavă și preocupările în acest sens sunt reduse. Personal am fost fascinat de estetica cuantică și am publicat două volume de poezie. În 2017, la Editura Radu Negru din Făgăraș, a apărut volumul *CuaAnte*, în care introduceam vagi valențe ale principiilor esteticii cuantice, iar pe coperta patru inseram un *Manifest poetic* în care încercam să explic necesitatea manifestării poeziei cuantice și concluzionam: *Volumul de față este de fapt un manifest poetic, care promovează*

ca formă, fond și structură poezia cuantică, particulă literară elementară energetic (emoțional) a unui transcurent literar nou, sinergic, transdisciplinar în sens cuantic și nu pedagogic, cuantismul. După câțiva ani de aprofundare a noțiunilor teoretice despre estetica cuantică și lecturarea unor opere literare specifice, inclusiv poezii, scrise conform principiilor esteticii cuantice, am publicat în 2021, la Editura Bifrost din București, volumul *cristale de timp*, care conține poezii elaborate în spiritul esteticii cuantice. Pentru edificare citez din poezia *salt cuantic*: *sunt un electron neastâmpărat/ fac tumbe între orbite/ sunt parte a formulei lui balmer/ simt natura cuantică a structurii indivizibilului/ folosesc energia de legătură/ pentru a-mi agăța partenererele*. La finalul Cuvântului înainte al volumului concluzionam: *un asemenea demers poetic presupune cunoașterea și înțelegerea esteticii cuantice, iar rezultatul depinde de poziția observatorului (Albert Einstein) și conform lui W. Heisenberg este logic să fie incert și complementar...iar viitorul artistic trebuie gândit la modul cuantic, altfel va fi perimat*. Chat GPT reține că în prefața acestui volum susțin că *poezia cuantică este interfața care demultiplică prin limbaj poetic cele mai noi teorii, cele mai profunde idei referitoare la ființa umană*.

Dintre scriitorii sau poeții români cu preocupări literare care interferează cu principiile esteticii cuantice trebuie menționați: Basarab Nicolescu - *Teoreme poetice* (Eseuri teoretico filozofice), părintele transdisciplinarității și cel mai prolific teoretician al poeziei cuantice, Gabriela Aronovici - *Iubire cuantică* (2016), *Dor cuantic* (2017), *Dorința cuantică* (2017), *Sărutul cuantic* (2019), Zamfir Anghel Dan - *Iubire cuantică*, Marin Dumitrescu - *Poeme în metru cuantic* (2016), Dumitru Găleşanu - *Emoții în multivers* (2010), *Pe corzile luminii/ Sulle stringhe di luce* (2011), *Fugă spre roșu/ Fuggire verso il rosso* (2012), *Însemnele materiei/ Insgne della materia* (2013), *Axiomele infinității/ Assiomi dell infinita* (2017), iar recent Ștefan Dimitriu - *Poeme cuantice* (2025). Sau, dacă extindem sensul esteticii cuantice putem menționa și membrii grupului de astro-poezie/ cosmospoetry dar, personal nu știu dacă aceștia acceptă și titulatura de adepți ai poeziei cuantice.

O sumară analiză a poeziei cuantice românești, respectiv a subiectelor, ideilor, conceptelor, limbajului poetic utilizat, concluziilor, se încadrează cu greu în principiile de bază ale esteticii cuantice, repetarea termenului cuantic, (*iubire cuantică, dor cuantic, sărut cuantic, vis cuantic, om cuantic, dorință cuantică, ocean cuantic* etc.) nefiind suficientă pentru ca poeziile respective să fie catalogate ca fiind de esență cuantică. Acest mod de abordare constituie o primă treaptă doar, în crearea poeziei cuantice, dar fondul trebuie să fie mult mai elaborat științific și persuasiv ca mod de îmbinare multireferențială a diferitelor planuri de realitate într-un mod liric. Trebuie depășită această primă etapă, oarecum naiv/ludică, pentru a reuși un progres real al fondului poetic cuantic. Și oricât ar părea de paradoxal, o mostră de bună practică a liricii cu valențe cuantice o reprezintă poezia *La steaua* a lui Mihai Eminescu. Care, îmbină armonios cunoștințele despre formarea și expansiunea Universului, viteza de deplasare a luminii, evoluția stelelor și sentimentul melancolic al stingerii

(continuare în pag. 9)

iubirii și atrofierii dorului, o comparație sugestivă între termeni cosmogonici (știință) și sentimente umane (psihologie), redată printr-un limbaj poetic adecvat romantismului în cazul de față, care generează emoții puternice la nivelul psihicului celui care lecturează poezia. Cam așa ar trebui să fie elaborată poezia cuantică, desigur adaptată viziunii contemporane ca nivel de cunoștințe științifice, de exprimare poetică, mister, incertitudine, versificație, impact, finalități sugerate și halou umanitar. Practic, un mix poetic concretizat dintr-un cumul, probabilistic infinit, de componente materiale și energetice (cuante), generatoare de sinergii potențiale psiho-comportamentale superioare, și o atitudine descifrabilă subiectiv, sublimată ca manifestare artistică, nu doar într-o apreciere multireferențială, ci și într-o formă ideală a conștiinței, capabilă să genereze un nou tip de umanism comportamental.

În concluzie, numărul poezilor cuantici în România este redus, manifestarea lor publicistică este dispartă, nereușind să constituie un grup robust, individualizat, capabil să atragă atenția criticii literare. După 26 de ani de la lansarea Manifestului Esteticii Cuantice, în România *poezia cuantică* este încă în perioada de acomodare, căci despre consacrare nu poate fi vorba. Ceea ce în alte literaturi este deja o certitudine, ca formă de manifestare, la noi este încă un experiment. Ar fi interesante concluziile unui studiu literar din care am putea înțelege câți dintre acești poeți scriu poezie cuantică din intuiție, câți încearcă acest gen de poezie având certitudinea că este o nouă tendință poetică de manifestare, câți și-o explică ca fiind rodul unei revelații, câți o tratează doar ca pe un simplu experiment și, câți au ca fundament estetica cuantică a lui Gregorio Morales Villena.

Noni-Emil IORDACHE

white

black swan
black swan
dulce
aprigă
și-(un somn)
tu mi-ai spus să iau cu mine
învoirea care-mi vine

black swan
black swan
pe un zid de apărare
torci tristeți cu nepăsare
și-mpotriva tuturor
lași iubirea ajutor

ajutor! – ne strigă teama
nu-i momentul! – urlă mama
și ne scapără urgia
când iubirea-i alergia

black swan, black swan
arma mea este fason

COPILUL DE LA MARGINEA LUMII

cu o trompetă de plastic și o foame sfântă
un copil la marginea lumii
striga către cer: *hei! e cineva acolo?*

niciun răspuns
doar vântul care îi ridica jucăria
și o pisică moartă care clipea din greșeală

copilul nu s-a oprit
a început să construiască altare din noroi
să cânte psalmi inventați
în care Dumnezeu era un modelino
cu aripi de hârtie

o bătrână l-a întrebat: *de ce continui?*

- *dacă încetez înseamnă că am fost mințit.*

și a tot continuat
cu vocea tot mai suuuuuuubțireeeeeee
până când lumea întreagă a început
să se încline în el

DULCEA SPAIMĂ A LUCRURILOR

în camera din splaiul unirii unde a tăcut canarul
am pus o linguriță de miere pe clanță
ca să învețe ușa cum e să treacă în neființă

mama zicea că trebuie să închid ochii
când moare un lucru
altfel se întoarce și mă trage de păr noaptea

dar cine s-o asculte?
priveam direct prin pielea patului
cum fiecare cui avea o rană în jur
și pilota
acel animal bătrân
respira pe sub călcâie

în dreapta
pe noptieră
stătea leșinată o sticlă goală
în care am prins prima noapte fără tine
fotoliul gemea de-atâta rugă
(nu se mai așezase nimeni în el de când ai plecat)
șesătura lui începuse să moară în formă de trup

am întors tablourile cu fața la perete
ca să nu vadă cum îmi curg ochii

în acvariu
peștele șchiop
se izbea de geam ca și cum voia să iasă din mine

mama zicea să nu vorbesc lucrurilor
că iau din mine o cameră cu o ușă mai mare

(continuare în pag. 9)

decât cea în care a tăcut canarul
 că fiecare zi va deveni o trusă cu scule
 însă eu nu voi putea repara nimic
 ci voi desface
 rugină cu rugină
 șurub cu șurub
 vecina din blocul 10 (apt. 45) care mi-a vândut
 un pont:
Noapte bună, pui iubit!

Liviu BĂIȚEL

Din toate cuvintele

Din toate cuvintele care există
 Doar unul mă caută înainte de seară
 Încropind simfonii pentru steaua mea tristă
 Dintre toate fiind cea mai dulce povară

Din toate cuvintele pe care le-am spus
 Unul singur îmi seamănă deși nu-l mai știu
 Străin de el însuși, niciodată supus
 Îl tot caut prin mine până nu-i prea târziu

Din toate cuvintele care-au rămas
 Străjuind idealuri din povești ancestrale
 Numai unul va fi pentru suflet popas
 Nesfârșit adevăr pentru singura cale

Din toate cuvintele ce se vor mai scrie
 Vă rămâne doar unul între liniști deșarte
 Ca un semn peste vremuri deslușind poezie
 Legământ necuprins între viață și moarte

Primul cuvânt

doar liniștea, legănată de vânt,
 înainte de vremuri,
 rătăcind pe pământ,
 așteptare a zilei care iar o să vină,
 și a clipei când cerul
 va să ningă lumină,

nu există departe și aproapele nu-i
 nu e loc pentru gânduri, undeva să le pui,
 e doar liniștea mare, legănată de vânt
 și de șoapta IUBIRE...
 primul nostru cuvânt.

Liber prin lume

Am adăugat cuvântului
 un strop de culoare
 puțină emoție
 și o rază de soare
 i-am pus flori în păr
 și rouă la picioare
 cuvântul a râs
 apoi a început să zboare

Am vrut să leg cuvântul
 de iubiri nepieritoare
 l-am găsit dimineața
 plin de lacrimi amare
 și-atunci liber prin lume
 l-am lăsat să coboare
 fericit prin el însuși
 spre eterna-ntrebare:

Din tăcerile toate
 Care sunt pe pământ
 Cum să scriem iubirea
 Într-un singur cuvânt?

Dincolo de mine

dincolo de liniște
 pacea
 însingurată
 dincolo de patimă
 lumea
 înfumurată
 cine să-înțeleagă oare
 stăpânul
 sinele
 care niciodată
 parcă
 nu își mai vrea binele

dincolo de țărături
 marea
 tăcere
 tot mai neînvinșă
 taină
 și cădere
 robi ai neputințelor
 sclavi ai
 minciunii
 viața e o trecere
 doar pentru unii

dincolo de vorbe
 litere
 străine
 adevărul totuși
 poate fi
 la tine
 cine mai adună
 norii de pe cer
 cei de-au vrut furtună
 în furtună
 pier

dincolo de mine
 dragostea ta
 Doamne, ce m-aș face
 fără de ea...

(din volumul „Din toate cuvintele”)

Sasha IVANOV

EA ȘI CELĂLALT

Scena 10 actul 2
(vila Iuniei)

Personaje: Andrei (A)- soț, Maria (M) - soția sa, Iunia (I) - soția celuiilalt

Iunia se foiește prin casă și prin curte. Are obraji umflați, stând să plângă. Vorbește singură:

I: Te sperii! Așa ai zis. Se pare că deja te-am speriat... dacă atât merit!... fie! Am făcut tot ce depindea de mine. Mai mult nu mai pot(scânțește) sunt mică și slabă și singură. Doamne! Am greșit oare atât de mult?

Se aude sunetul telefonului. Sare peste șezlong, împleticindu-se până la masă. Întoarce ecranul cu fața spre ea. Duce mâna cu aparatul la piept. Oftează și se așează pe un colț de scaun. Apasă butonul, dar nu spune nimic. Se aude vocea de dincolo.

A: Iunia?

I: ...

A: Iunia!

I (*calmându-și respirația*): Ți-au trebuit două săptămâni să mă suni! Ți-am zis că aștept telefonul tău. Ți-am explicat clar că nu voi mai suna eu prima. Te-am sărutat, te-am mângâiat, te-am sărutat de atâtea ori și te-am îmbrățișat. Era rândul tău să faci un pas, unul mic măcar... ori poate!... Oh, Doamne!... Ori poate dorești să-mi comunică că nu vei mai veni niciodată la mine!?... am mai fost părăsită și înainte, dar nu așa mult timp, două săptămâni întregi, pline. Cum ai putut să fii atât de crud?

A: Iunia, te-am sunat...

I: Spune! De ce m-ai sunat? Nu-ți găsești cuvintele sau ți-a pierit curajul? Spune!...

A: Iunia, sâmbătă vom merge la Daily.

Femeia trage telefonul într-o parte și începe să plângă.

A: Iunia!

I: ...

A: Iunia?... Plângi?

I (*plângând*): Daaa!... E primul plâns diferit din ultimul an. Iunia își adună puterile și se ridică în picioare. Își șterge lacrimile cu mâna. Face câțiva pași înspre piscină, apoi alți câțiva pași înapoi spre masă.

I: Cum se îmbracă fetele în Daily?

Iunia începe să plângă astfel încât el să n-o audă. Plânge fără tânguiri, dar cu multe lacrimi.

A: Nu contează! Fetele se îmbracă cum vor ele la Daily.

Poți să te îmbraci și în mireasă dacă vrei!

Iunia râde printre lacrimi.

A: Nu se va uita nimeni chiorăș la tine.

I: Am emoții!

A: Aș vrea să te pot vedea în momentul acesta! Sunt convins că ești delicioasă, așa temătoaree...

I (*teatrală*): Sunt o ființă placidă. Cred că ți-ai dat seama de asta până acum!

A: ai fi tu placidă, însă plină de conținut. Dai pe afară când ești întoarsă puțin cu cracii în sus.

I: Cum ai putea ști tu asta?

A: Ia-o la figurat, păpușenie! Niciunui mascul din lume nu-i cade bine ochitul fără tras. Faptul că ne-am giugiulit și atât nu-ți dă dreptul să mă rănești în amorul propriu. Știi foarte bine că nici tu nu erai tocmai pregătită să faci dragoste cu mine

Scena 11 actul 2

(într-un local aka Daily pub)

Iunia intră în local. El o așteaptă la ușă. E îmbrăcată într-o rochiță roșie, nu prea lungă, cu naturi în față. Cizme, ciocate, de cowboy din piele de crocodil, dres de culoarea piciorului. Cu părul lunguț, șaten-ish, pus pe bigudiuri, adică creț ca de canish. Machiată decent, dar cu gene false extraordinar de lungi. Rujată cu roșu. plină de de voie bună. Se îmbrățișează cu el strâns, apoi îl pupă pe obraz.

Pe masă se află deja o sticlă de vin alb și apă minerală, pahare de vin și apă pentru amândoi. Iunia își plimba ochii în jur; curioasă, încântată, emoționată.

I: Doresc să prind magia despre care am tot auzit. A momentelor acelea de dorinți împlinite.

A: Ei, nu exagera cu așteptările, ca să nu fii dezamăgită!

I: Ești răgușit?

A: Cred că am răcit puțin. (își drege glasul)

I: Vrei să-mi dai și mie? Te rog! (*ea cu voce insinuantă, lăsându-se spre el*)

A: Ce drăcușor ești!

I: Nu, chiar ești răgușit. Te doare și gâtul?

A: Puțin.

I: Ai luat ceva?

A: Am luat, dar nu-mi trece. Cred că am cancer în gât.

I: Tâmpitule, dă-ți peste gură! Cum poți vorbi despre așa ceva?

A: O fac mereu. E interpretarea mea proprie a voinței Universului. Se numește contracobitul.

I: Adică?

A: Adică dacă ceva ar putea să mergă prost, vorbesc eu despre asta. Și atunci nimeni nu mai poate spune: „parc-ar fi știut, maică, de când a plecat, că acel drum îi va însemna sfârșitul!“ sau „a simțit de la prima durere că avea să fie cancer!“ Ei, aici apare contracobitul. O spun eu, apoi nimeni nu mai poate s-o spună, că deja s-a zis. Și dacă nu o spune nimeni, înseamnă că nu s-a întâmplat. Căci oamenii sunt oameni, vorbesc, nu pot să tacă. Iar dacă nimeni nu spune, înseamnă că nu s-a întâmplat. Contracobitul e diferit de cobit. Deși se folosește același enunț, contracobitul împiedică anumite evenimente să se întâmple, spre deosebire de cobit

(continuare în pag. 12)

care le generează. De asta spun: contracobitul e un mod superior de înțelegere a cobitului, e un fel de calmare a spiritelor malefice, chiar dinainte ca ele să se fi agitat.

I: Râzi de mine! Ce cinic ești! Eu îmi făceam sincer griji pentru tine.

Femeia îi mângâie brațul, în timp ce își rotește ochii în jur.

I: Da, se pare că-i adevărată legenda. La Daily vin prea bătrânii și preatinerii. Adică trecuți de 40 și sub 20. Lipsește mijlocul. Asta am auzit-o de la prietenele mele când bărfeau despre Daily, deși niciuna nu a călcat vreodată pe aici.

Andrei e îmbrăcat într-un soi de vintage elegant. E grijuliu și protectiv. Lunia îi păstrează postura semeață de la începutul serii și ochii plini de încredere.

I: Vrei o bomboană cu eucalipt? Poate îți trece!

A: Nu-mi trece. Și chiar dacă îmi trece, mă apucă altele, că așa e după patruzeci. Parcă tu nu știi!

I: Cum e? Că pe mine în afară de suflet nu mă doare nimic. *(Zâmbește cu tristețe)*

A: Ai împlinit patruzeci?

I: Încă nu.

A: Ei, ai să vezi!... Știi cum e cu sănătatea după patruzeci de ani? Gândește-te că sănătatea ar fi un balon frumos colorat, perfect oval, neted. După patruzeci apare pe el o umflătură. Dacă apeși pe acea umflătură, ea se va muta în altă parte. Și tot așa, pe măsură ce tratezi ceva, te doare altceva. Iar jocul acesta, odată început, ține așa până mori. Femeia pare ușor speriată. Barul se aglomerează. Atmosfera devine oarecum apăsătoare. În fiecare moment trece cineva prin spatele ei sau prin lateral.

I: Cât de nepregătită mă apropii de... Aaaa, pe ea ce-o doare? Că ea are deja patruzeci.

A: Capul, spatele, uneori genunchii, alteori burta...

I: Aah! Ce mă bucur!

Andrei nu răspunde încercării ei de a glumi. Salută scurt pe cineva. Privește posac înspre podea.

I: Cine era?

A: ...

I: Cine era? Cine era tipul acela?

A: E unul, un rahat care mă enerva enorm înainte.

I: Și acum, nu te mai enervează?

A: Nu, am băut într-o seară, am dansat, ne-am cinstit, mi-a devenit simpatic.

I: Deci îți displace unu, te enervează, vă îmbătați la o petrecere, și pe urmă îl agreezi chiar dacă nimic nu s-a schimbat în comportamentul său.

A: Da, alcoolul inhibă dezgustului, iar chestia importantă când te trezești din beție e că rămâi cu impresia din timpul beției despre persoana respectivă, adică începi să o plăci.

I: Dar tot e un rahat!

Lunia îi zâmbește strâmbându-se cu buzele și năsucul.

A: Păi nu mi-am schimbat părerea despre el, doar că acum îl plac, chiar dacă e un nemernic.

I: Și ăla de acolo, de la masa din colț, pe care l-ai salutat la început?

A: Acela este patronul localului. Zise bărbatul.

I: Simpatic! *(mimând pofte carnale)*.

A: Era, pe vremuri. Acum a mai îmbătrânit, s-a mai estompat șarmul său.

I *(languroasă)*: I-aș face ceva! Blonduț, așaaa, frumușel...

A: Nuu! Acela e Guriță. Patronul barului e celălalt, de lângă el.

I: Și lui i-aș face!

Oamenii din local dansează, unii la bar, lângă bar în jurul meselor pline cu pahare și sticle. În dreptul mesei lor mai multe persoane dansează. Se ridică și ei să danseze. Trec pe lângă dâșii ospătărițe cu tăvi pline cu păhăruțe de tequila.

Andrei dansează serios, distras. Lunia se distrează, cântă, râde. Se ating destul de puțin.

I: Îți amintești că am dansat amândoi la mine în curte acum trei săptămâni?

Începe o melodie ușoară, de dragoste *(pe fundal se aude infinit de la the Monojacks)*

Andrei ceremonios o invită la dans ca pe vremuri. Femeia se topește de plăcere și poate și de la băutură. Se agață cu brațele de gâtul bărbatului.

A: În acest moment în jurul nostru dansează numai îndrăgostiți.

I: Cum, pe acest tărâm al păcatului unde se întâlnesc toți adulterii orașului, tu îmi spui că dansează numai îndrăgostiți în jurul nostru?

A: Da, această melodie definește foarte precis pe toți cei ce dansează îmbrățișați în acest moment. Ca să dansezi această piesă ar trebui să știi dinainte că e dintre acelea care se dansează în doi. Ca să știi asta, ar trebui să cunoști piesa. Iar cunoscând cântecul știi sigur că acesta face parte dintre acelea ce se dansează doar cu persoana iubită. De asta spun că cei care dansează acum în jurul nostru sunt doar căsătorii sau cupluri de îndrăgostiți.

I: Adică și noi suntem îndrăgostiți? Asta vrei să spui? *(piscindu-se)*.

A: Nu cred că trebuie să ne așezăm în această postură. La noi situația e diferită. Tu ai venit să dansezi fiindcă te-am invitat eu, fără a cunoaște dinainte melodia... adică... *(oprindu-se fâstâcit, regretând cele spuse)*

I: Ce bătăran ești! Cum îți place ție să mă rănești mereu! Și să presupui ce e mai rău despre mine. Faptul că am fost măritată cu un snob, care nu călca vreodată în locuri fără servicii de conciergerie, nu înseamnă că ar trebui să mă consideri o marginală care nu a auzit vreodată de „Infinit” de la Mono Jacks!

A: Uauuu! Mamăăă!...*(surprins)*

I: Te urâș în momentul acesta! *(ofensată)*. Și dacă nu plec chiar acum este din cauză că, în prostia ta, chiar dacă nu ți-ai dat seama, tocmai ai afirmat că simți ceva pentru mine, fiindcă tu ești cel care m-a invitat la dans. Prostule!

Se desprinde puțin de la pieptul bărbatului. Nu mult, atât cât să-și exemplifice cuvintele, să-i demonstreze că era supărată pe el.

A: Îmi pare rău! Hai să ne împăcăm!

I: Bine, dar hai să dansăm și pe asta! *(vioaie)* Îmi place tare, ție nu? *(ea mângâindu-i umărul cu bărbia)*

A: Da.

Lunia închide puțin ochii trăind melodia; liniștită, împăcată, mulțumită. Bărbatul ține ochii închiși. Are nasul lipit de fruntea ei, cu gura deschisă ca pentru un sărut.

I: Nu-ți place foarte mult și ție? Mie mi se pare cel mai bun. *(în fundal se aude 9 de la Byron)*

A: Nu știi, parcă uneori, la unele dintre piesele sale lipsește poezia.

I: Dar dacă melodia este foarte frumoasă, poți să treci

(continuare în pag. 13)

cu vederea cuvintele.

A: Muzicalitatea unei piese are două componente. Pe lângă linia melodică mai există un tip de muzicalitate, intrinsecă să zicem, care vine din versuri. Se produce un soi de exaltare. Dar puțini reușesc să îndeplinească versurile cu muzica în fiecare secundă de creație. El nici într-un caz. Poate doar Om la Lună sau Travka, în alte vremuri.

I: Trafca? Întrebă ea candidă.

A: Trav-ka!

I: N-am auzit de ei. Sunt proastă?

A: Nu, nu ești! Trupa aceasta a refuzat cu obstinație să iasă din zona de nișă. Chiar dacă i-au împins mulți, din toate direcțiile. Pentru ei valoarea artei nu avea legătură cu aprecierea celorlalți. Dar erau buni, foarte buni. Albumul lor „Okean”, l-am considerat cel mai bun din lume, dintre toate albumele. Ale tuturor artiștilor de pe planetă. Adică incluzând pe toți, toate albumele. Și „Houses of the holy” și „Partea întunecată a lunii” de la Pink Floyd, „Kings of metal” și așa mai departe. Astfel l-am considerat eu, cel mai bun album din lume din toate timpurile. Asta însemnase :Okean” pentru mine.

I: Acum nu?

A: E o întregă poveste. (pe fundal se aude okean de la travka) Se întâmpla cu mulți ani în urmă. Tot aici la Daily. O sâmbătă seară. Venise Travka. Formație oarecum obscură. Nu existau în public decât persoane avizate. Gen vamaioți sau festivalieri de Underground etc. Toți așteptau „Corabia nebunilor”...

I: „Corabia nebunilor”? Era o melodie?

A: Da.

I: Sunt proastă?

A: Nu, nu ești. Lansau album nou și au cântat doar melodiile de pe respectivul album. Mă enervasem tare. Voiam „Corabia nebunilor”. Strigam frustrat că până și Madonna cânta „Like a virgin” la fiecare concert, orice trupă, oricât de celebră își cântă hiturile, nimeni nu-și permite aroganța să lanseze album nou și atât, nici măcar Michael Jackson. Oamenii vor să cânte cu trupa! Eram revoltat. Începusem să huidui chiar. Atitudinea mea n-a trecut neobservată. Un rocker bătrân, unul poreclit Elementul Z, a venit lângă mine. M-a întrebat ce am, ce nu-mi convine. I-am răspuns că nu îmi plăcuse nicio piesă de pe albumul acela. Mi-a spus că era vina mea, că nu aflasem cheia. Și m-a îndrumat s-o găsec. Mi-a spus să ascult piesa „Okean” (continuă ca fundal sonor piesa Okean) care dădea titlul albumului, de mai multe ori. De cinci-șase ori, chiar de zece dacă e nevoie. Până îmi va plăcea. Apoi să reascult albumul. Asta am făcut a doua zi acasă. După trei-patru audiții ale melodiei ce dădea titlul volumului, deja începusem să mi se trezi ceva. Apoi le-am ascultat pe celelalte 9. Mi-au plăcut toate, în mod miraculos, începusem să le plac pe toate, găsiseam cheia. Le-am ascultat apoi de sute de ori. Mi-au plăcut la fel de mult de fiecare dată. Devenise albumul meu preferat dintre toate albumele din lume, din toate timpurile.

I: Până când?...

A: Doamne, ce ascultătoare ești! Majoritatea oamenilor poartă conversații necinstite în care se prefac că ascultă cu atenție, când de fapt așteaptă să le vină rândul la cuvânt. Tu efectiv ascuți activ și te gândești cu toată mintea la ceea ce auzi. Judeci și răspunzi.

I: Mă flatezi!

A: Nu, așa este. Ești o ascultătoare minunată. Bine, ai putea să fii și îndrăgostită! Și femeile îndrăgostite au câteodată

tipul acesta de comportament când aud pe alesul lor. (Râde amuzat de acel gând).

I: Poatee suuunt! (languroasă)

A (râzând): Până la „Echilibru”. Care are și el povestea lui proprie. Mi se întâmpla invers. Îmi plăceau toate piesele, mai puțin piesa „Echilibru” care dădea numele albumului. (În fundal se aude echilibru de la Om la Lună) Era ceva de neînțeles. Căci aplicasem metoda învățată de la roackerul Z. Ascultasem de zeci de ori „Echilibru”. Nu-mi plăcea, deși eram topit după toate celelalte melodii ale albumului. Crezusem la un moment dat că solistul fusese nebun și se jucase cu noi, muritorii. Căci pe măsură ce ascultam, îmi plăceau din ce în ce mai mult, toate, mai puțin „echilibru”. Piesa de la frontispiciu mă enerva îngrozitor. Mai mult și mai mult. Mă încredam. Apoi gândeam cu înțelegere: trebuie să fi simțit ceva oamenii aceia când... atunci... în procesul creației... Că altfel de ce să fi dat numele albumului după cea mai slabă?... Revelația a fost tulburătoare. Ne întorceam de la o nuntă din Ardeal. Eram cu băiatul în mașină, îl duceam la București. Tocmai ieșisem din munți. Ascultam albumul. El mi-a spus că simțise, nu mult, doar o tresărire, ceva, despre piesa „echilibru”. Restul albumului ne plăcea oricum amândurora. A insistat, el a insistat, să ascultăm încă o dată. Inclusiv pe cea care îmi provoca mie nervi. Aproape că se termina. Ne uitam împreună în stânga. Trecusem pe lângă un stadion roșu, de-un roșu captivant. Stadionul lui Sepsi... Apoi am simțit. Din senin. Am simțit. Amândoi odată. N-avea legătură cu versurile, nici cu melodia în sine. Începuse o chestie orchestrală pe care parcă n-o mai auzisem niciodată, deși parcusesem de zeci de ori partitura. Intrasem în transă. Băiatul, uitându-se la mine aflate, și-a dat seama că trăiam amândoi același lucru. Miracolul se produsese. Autorii nu fuseseră nebuni. Travka s-a dat detronată atunci, lăsând alteia locul.

I: La nivelul acesta comunică tu cu băiatul tău? Ce relație frumoasă!

A: Te miri? De ce?

lunia nu răspunde. Devine dintr-o dată agitată. Se lasă pe o parte. Îl împinge de umăr.

I: Stai așa, în dreptul meu! Se zgâiește unul insistent la mine. Și parcă rânjește. Nu te uita acum!

Bărbatul întoarce discret capul, aruncând întâi o privire spre bar, Lărgindu-și încet orizontul.

A: Aaaaa (râzând copios) Cred că a remarcat frumusețea ta exotică, mai puțin întâlnită la Daily. Este, el este... I se mai spune: „Focul ăsta este mic!”

I: Cummm?

A: Nu te mai uita înspre el! Prefă-te foarte preocupată de conversație, captivată total de mine!

lunia, puțin revoltată, puțin ațâțată, trage cu coada ochiului exact la acela.

A: Ce faci? Ți-am pus în vedere să nu te uiți nici măcar accidental... și nici cu coada ochiului!

I: De ce? Cine-i acela? Ce-o să-mi facă?

A: Va veni să te îmbrățișeze sau să te sărute pe gât.

I: Bleah! Cum adică? O femeie matură care stă la masă cu presupusul ei iubit sau soț... Cum poate să vină așa pur și simplu să mă sărute pe gât. Nu poate!

A: Segăr poate.

(continuare în pag. 14)

I: Și tu ce-ai să faci?

A: Nimic. Am să-l las să te ia în brațe și să te sărute pe gât. Dar poate nu va fi cazul, nu te mai uita!

I: Deci tu nu mă aperi? Îl lași să... Vaiii! Bărbat în toată firea! Ți-e frică?

A: Nu despre asta e vorba. Omul e foarte prietenos. N-aș putea să-l împing sau să-l cert. Îl cunosc de la 14 ani. E vorba despre respect. Este singurul om din orașul acesta care a rămas neschimbat. Au trecut zeci de ani, noi toți am devenit altfel, viața ne-a făcut să ne comportăm diferit. El este la fel. Este același care era în adolescență. La fel de prietenos. Și-l doare-n fund că ești iubita sau soția mea. Te va considera doar o puștoaică de liceu, chiar dacă ai aproape patruzeci de ani, iar noi, toți ceilalți bărbați de aici, suntem pentru el tovarășii cei mai buni... Bine, acum nu te gândi că sare calul sau devine violent. Asta nu se întâmplă.

Andrei și Iunia consumă un jager la bar, apoi o cafea în curte, pe urmă încă un jagermeister în camera de sticlă. Zgomot. Nu se aude ce vorbesc. El se îmbrățișează cu Guriță în drumul spre ieșire. Apoi bărbații beți încep a vorbi despre Kefalonia. Se ating mult ca bețivii și râd aiurea de orice ar fi spus unul sau celălalt. Seau despart cu greu. Iunia urmărește amuzată interacțiunea băieților. Partenera celuilalt nu e la fel de amuzată. Privește cu furie la soțul ei ce-i întârzie drumul spre casă. Bărbații râd ca niște copii. Se despart într-un final.

În fața pubului asfaltul era plin de găuri. Femeia se chinuie să pășească pe tocure. El îi susține brațul. Ea se împiedică. El o ia de mijloc, apoi de mână.

A: Cum ești? Te simți bine?

I: Perfect!... Te-au salutat mai puține divorțate decât măș fi așteptat.

A: De asta te simți tu bine? Că nu m-au salutat pe mine prea multe femei?

I: Daaa! (Exclamă veselă, rânjind satisfăcută)

A: Te duc la taxi? (împrejuindu-i spatele cu brațul său drept).

Iunia zâmbește. Înclină capul într-o parte. Andrei îi atinge cu brațul spatele și gâtul, iar cu degetele rîsfirate îi atinge zona de deasupra sînului.

I: Da, mâine mă așteaptă o zi cumplită. Trebuie să merg cu fiică-mea să-i cumpăr rochie pentru banchetul de sfârșit de an. Nu mă mai înțeleg deloc cu ea. Efectiv, parcă după plecarea lui Teo a tăiat toate căile de comunicare.

A: Va trebui să duci o luptă cu ea.

I: Duc. Și dacă pierd?

A: Indiferent cine va învinge, lupta în sine vă va apropia.

I: Dar ce luptă? Cu ce putere? Că sunt slăbită ca niciodată? Cu ce arme? Se tângui femeia.

A: Dacă vrei să învingi pe cineva trebuie să te folosești de propriile lui arme. Să înveți a le mânui mai bine decât el însuși. Doar așa poți învinge.

I: Nu poți veni cu arme superioare?

A: Arme superioare nu există. Să presupui asta e o copilărie, o subevaluare a adversarului ce ți se poate dovedi fatală. Hai să-ți povestesc ceva! Intrase pe vremuri în Parlament un partid format din oameni ce doreau binele țării. Au fost călcați sub copitele cailor de către partidele istorice. Mi-a părut tare rău! Și chiar îi spuseseam unui membru important al aceluia partid, îi oferisem un sfat care dacă ar fi fost ascultat, țara noastră

devenea mult mai bună. A râs și nu m-au băgat în seamă, părând a nu înțelege. Îi spuseseam așa: „Dacă vrei să îl învingi pe Mitică Dragomir trebuie să înveți să joci table!,,

I: Ce nostim!

A: E sfatul pe care ți-l dau ție acum! În legătură cu fiicăta.

I: Tu, tuu! Tu ai o poveste pentru fiecare argument?

A: Da, vreau, militez, bine, nu mă bagă nimeni în seamă, ca filosofia să fie predată doar prin pilde, ca Biblia. Pentru a evita erorile de interpretare și pentru a nu mai apărea cretini care să omoare oameni din greșita ei înțelegere. Hâc! Și da, să nu mai fie studiați filozofi ale căror vieți au fost de căcat!

I: Ești un nebun uneori, dar am nevoie de tine. Ești singurul meu prieten. De asta nu te-am dat până acum pe ușă afară!

A: Ești drăguță!

Andrei o sărută brusc și neașteptat pe gură. O sărută apăsat.

I: Știi ce face lumea după Daily?

Iunia își acoperă gura cu mâna, surprinsă și amuzată de gândul nerostit. Încruntă sprâncenele, băgându-și capul între umeri ca un copil prins că făcuse o șotie.

A: Ce? (nedumerit).

I: Îți spun. Promit că e ultima oară când aduc în discuție asta. Juur! Ce fac oamenii cînd pleacă de la Daily? (amuzată)

A: Dar tu de unde știi, nerușinato?

O sărută din nou. Ea se pisicește galeșă în brațele lui. Urcă amândoi în taxi.

Scena 12 actul 2

(Vila Luniei)

Andrei și Iunia ascunși complet în cearceafuri moto-tolite, cu ochii larg deschiși, se privesc speriați, parcă neputând crede că o făcuseră.

A: Să fac o cafea? Întreabă el

I: Da, ca și cum asta ne-ar trebui în aceste momente, un plus de luciditate. Eu aș propune mai degrabă încă vreo două sticle de vin. (veselă, rîzînd de propria glumă).

Bărbatul se întoarce cu spatele. Ridică partea sa de cearceaf, cât să se strecoare neobservat. Își trage șortul fără a se ridica din pat. Abia apoi își îndreaptă spatele și, fără să aprindă lumina, pleacă la bucătărie să prepare cafelele.

Iunia încă strîngea în jurul ei cearceaful, cu amândouă mâinile încleștate. Nu îndrăznește să-și lase liber nici măcar o bucățică de umăr, deși Andrei nu se mai afla acolo.

Andrei se întoarce îmbrăcat cu tricou, pe lângă șortul în care plecase. Ea rămâne tot goală sub așternuturi. Rușinată. Tăcea mîlc. Neavînd puterea de a mulțumi după ce primise cafeaua.

A: Soția mea nu trebuie să afle!

Iunia scoate un sunet din gât. Ceva ce nu semăna a da sau ba. Nici a geamăt de durere ori plăcere. Un soi de scîncet înghițit.

A: I-am amărît degeaba sufletul Mariei. Acum când are nevoie de lapte dulce.

Iunia strînge din dinți.

I: Nu e soția ta! Vorbești cumva de aia care a făcut un

copil cu altul și s-a căsătorit apoi cu el? Sau despre ce soție vorbești? Că, din câte știu, tu nu mai ai soție.

Andrei mângâie părul luniei. O sărută.

A: Să facem dragoste din nou! E cea mai bună soluție pentru curățat regrete.

I: Poate voi culege și ceva lauri de data asta. Recunosc am fost foarte speriată. M-am gândit mai mult la cea care făcuse ce făceam eu cu cine făceam eu acum.

Se îmbrățișează râzând. Fac dragoste iar. La sfârșit femeia nu-și mai ascunde rușinată trupul cu cearceaful. El nu-și mai trage pe ascuns șortul. El îi privește sânii îndelung. Ea îi admiră fundul în timp ce se îndreaptă spre bucătărie.

A: Te rog totuși, să nu-i spui Mariei! Te roog!

I: Cum dorești! Dar mi-ar plăcea ca el să afle. Sunt răutăcioasă?... da, știu, dar, și el e un om rău.

A: O fi. Dar el, el în fața tuturor va părea un om mult mai bun decât mine. Un afemeiat va avea mereu creierul ocupat cu acoperirea minciunilor. Nu se va certa, nu se va implica în dispute casnice, n-o va combate fiindcă nu-i va păsa. Iar femeia lui va fi fericită. Un soț dedicat se enervează, jignește, universul său este femeia sa pe care privește cu atenție, observându-i greșelile, o va certa, dar în același timp va trăi alături de ea toate momentele ei bune sau proaste. Celălalt nu o va observa. Nu-i va păsa. Nu-i va cunoaște durerea și gândurile. Apoi, un soț care înșală e mereu descărcat sexual. El nu suferă perturbări de natură erotică... În concluzie!... Un bărbat care înșală e un om minunat!... Nu sunt zeflemist și nu glumesc. În ochii tuturor așa este.

I: La femei nu este așa.

A: Doar la bărbați se aplică regula asta.

I: E trist ce spui, dar pare oarecum logic.

A: Da, adevărurile vieții sunt chiar atât de simple cum par.

Femeia se ridică și merge goală prin cameră.

A: Știi că încă te vreau?

I: Acum? Încă o dată? Mă flatezi! Și mă sperii!

A: Da, nu știu ce-i cu mine. De obicei nu sunt așa animal.

Râd amândoi. El așezat în fund la marginea patului, ea goală în picioare ținând în mână un tricou.

I: Aș vrea să nu mai plec! Nu te mai întoarce la apartamentul tău din centru! Rămâi cu mine pe malul lacului să ne iubim, să vorbim până ne vom fi vindecat amândoi!

A: Cred că n-ar trebui să ne grăbim!

I: Da, eu sunt o snoabă cu care nu vrei să ai a face! Daaa! (*fals afectată*)

A: Da, ești o snoabă, dar o snoabă educată și inteligentă. Snobismul la tine a fost o alegere. Tu ai hotărât să practici snobismul, confundându-l cu elitismul. Altfel nu se pot explica fițele tale, în perfect contrast cu gândirea, educația și cultura ta. Și, da, ai lăsat cu bună știință unele lucruri să treacă pe lângă tine, nu le-ai luat în seamă, fiindcă le-ai considerat nepotrivite statutului tău.

I: Adică?

A: Adică oameni mai puțin frumoși sau bogați ori evenimente ce țin de cultura marginală, manifestări de nișă, gen: artă contemporană abstractă, teatru independent, diverse curente gen indie, film de artă etc. Și nu pentru

că nu le-ai fi înțeles, ție nu ți-au plăcut oamenii, mai precis cum sunt îmbrăcați și coafați oamenii din jurul acestor evenimente. Bine... se adună la asta și snobismul profund al fostului tău soț ce a avut un rol covârșitor în direcția comportamentului tău social... Îmi amintesc, o cafea din Praga... sărăcăcioasă, mizeră... Nu ți-ar fi plăcut. Tot spiritul ceh sălășluia acolo, emana trăirea profundă a celui popor. Berea era bună. Dar tu nu cred că te-ai fi putut atinge de un scaun din acela plin de așchii, nelăcuit de un secol.

I: Poate că alături de tine m-aș fi așezat la o masă.

A: Da, dar altă condiție ar fi fost să nu te vadă nimeni, nicio persoană cunoscută.

I: Ești răutăcios! Am fost alături de tine la Daily. Asta ce spune despre mine?

A: Nu ai riscat nimic. Fiind ferm convinsă că nu fi dat nas în nas cu vreuna dintre prietenele tale acolo.

Scena 13 actul 2

(Vila iuniei)

Trecuseră câteva zile

E dimineață, o dimineață. Sunt amândoi în pat treziți așa cum dormiseră, el în șort, ea cu lenjerie intimă: sutien și chilotel.

Se sărută și încep să se dezmierde, intuind un preludiu.

Femeia îl sărută, îi atinge gâtul îi vorbește

I: Ea ce apucături erotice are? Așaaa, mai extravagante...

A: Nu cred că vrei să știi! (Râde)

I: Măcar cele care se pot spune.

A: Se întâmpla uneori să vină stoarsă după unele zile obitoare la serviciu. Intra pe ușă... Îi recunoșteam figura. Începeam deja să mă încalț. Îmi spunea serioasă, folosind un ton ușor dictatorial-ușor rugător: „sunt terminată, am nevoie de un duș fierbinte, un pahar de vin și o masturbare bună”. De obicei toate se petreceau în duș, și vinul și... „Vreau să dispăreți!”

Continua, folosind doar partea dictatorială, severă, a tonului. Iar eu luam băiatul și dispăream. Lăsând-o să se relaxeze în voie... Așa am ajuns la o lansare de carte a lui Cărtărescu. Băiatul a fost fascinat! Ha-ha!

I: Oh, Dumnezeu! Nu-mi mai povesti asemenea chestii că o să capăt o impresie greșită! Nu despre ea, despre tine. (făcându-și cruce într-un mod artistic)

Îl pupă scurt buze, pe obraji, gât. merge la oglindă să aranjeze.

I: Sunt frumoasă?(privindu-se în oglindă).

A: Da ești.

I: Dar de ridurile astea din jurul ochilor ce spui?

A: Niște riduri, normale ca toate ridurile. Stai liniștită că nu te fac mai puțin frumoasă.

I: Sunt oribile. Cred că de la vin le-am făcut. Și din pricina ta. M-am obișnuit așa prost, aproape în fiecare seară beau vin cu tine înainte de culcare.

A: Mă amuza modul tău simpatic, de permanentă negare. Cauți motivele schimbării diverselor părți ale tale: mici riduri, ușoare umflături etc. Printre motive se regăsesc unele cel puțin ciudate, dar niciodată nu vrei să-l accepți pe cel evident: timpul. Spui despre mâncare, vin ori zahărul din cafea, lipsa de mișcare, dar niciodată vârsta. Ești foarte nostimă.

I: N-am nici măcar 40. Astea ar fi valabile în privința

(continuare în pag. 16)

(urmare din pag. 15)

fostei tale doamne. Apropo! Te-ai întâlnit cu doamna să ieși procura fetei? Teo a spus că i-o dă ei să ți-o paseze ție ca să ajungă la mine.

A: Nu m-am întâlnit cu ea, dar i-am zis să o lase la noi în apartament. Cred că a dus-o deja acolo. Când ajung în centru urc și o iau.

I: Apartamentul vostru? Știam că ea a renunțat la el după partaj...

A: Dar a fost apartamentul nostru. De asta m-am exprimat așa.

I: Șiii... stai așa! Doamna încă are cheie de la apartamentul tău?

A: Da. A avut-o mereu.

I: Vaiii! (e îngrozită). Minte-mă și spune-mi că nu v-ai întâlnit regulat în tot timpul acesta de când s-a căsătorit cu Teo! Au trecut luni, mai mult de jumătate de an, iar ea încă mai are cheia de la casa ta?... Minte-mă!

A: Aproape opt. Copilul are deja patru luni, ea a plecat cam prin a cincea lună de sarcină... în fine... da, are, a avut mereu...

I: Nuuu! Minte-mă, te rog!

A: Eu nu te-am mințit pe tine niciodată. Nici pe ea. Și nu așa facea-o indiferent care mi-ar fi interesele.

I: Te-ai mai culcat cu ea după ce s-a căsătorit cu Teo?

A: Lunia, nu face asta! Nu are nimeni nimic de câștigat.

I: Raspunde-mi!

A: Da.

I: Aahhhh! Mă înțepă inima, mai rău ca la divorț. Ticăloșule!... de câ... nuuu! Doamne! Minte-mă! Acum chiar te implor să mă minți! Spune că s-a întâmplat o dată, o singură dată, când erați tare beți amândoi!

A: Până luna trecută, până când m-am culcat cu tine... s-a întâmplat aproape de fiecare dată când ea a venit la noi în apartament.

I: La tine în apartament, nenorocitele, la tine, nu la voi! Și nenorocita de mine... îmi vine să-mi smulg părul din cap. M-am lăsat păcălită... și... și... mă sufoc! Cât de des venea la apartament?

A: Cam o dată pe lună, aproximativ. Uneori mai des, alteori mai rar... în total... cam de 3-4 ori s-a întâmplat, știi tu, de când m-a părăsit.

I: Dumnezeuule!... L-ați păcălit și pe prostul ăla! V-ați bătut joc de el... și de mine. Mi-ați distrus viața cu joaca voastră perversă. Sunteți niște scelerați. O omor pe târfa aia când o prind! Iar pe tineee... pe tineeee... Ahhh! Mi-ai furat amintirile despre soțul meu. Le-am înlocuit cu imagini ale tale pe care acum nu le mai vreau... Îmi vreau singurătatea înapoi (țipând)... Nu vreau să te mai văd niciodată! (tăbărând cu pumnii pe el).

Lunia îl lovește tare, repetat. Andrei primește stoic fiecare lovitură peste față sau piept, gât. Iunia lovește și plânge. Bărbatul o strânge în brațe, lăsând-o să plângă în voie până se abandonează la umbra umărului său.

A: Mă vizita cam o dată pe lună. De fapt vizita apartamentul, uneori găsindu-mă și pe mine acasă. Venea o dată pe lună, câteodată mai des, la două-trei săptămâni... Uneori o durea capul și-mi cerea o cafea. De obicei servea înainte de plecare, în timp ce se aranja. Dacă o vedea cineva să nu pară că ieșise de la o tăvăleală. Bea cafeaua în grabă și lăsa pe ceașcă urme cărnoase de ruj.

Lunia ascultă tăcută, strângându-l în brațe cu mâinile.

A: Lăsa pe ceașcă urme cărnoase de ruj. Nu spălam acea ceașcă. O păstram și serveam cafeaua în ea multe zile la

rând. Sorbeam prin partea cea mai subțire a petei de ruj, ca să nu stric desenul, să-mi ajungă cât mai mult, poate chiar până data viitoare, când aș fi căpătat o nouă cană mânjită de rujul ei. Mă lingeam pe buze după fiecare strop savurat din acea cană. Și miroseam urma aceea de ruj, deși nu era nimic de mirosit. Dar eu simțeam ceva. Și îmi plăcea. Fiindcă sentimentul de nefericire era suprem. Lingând rujul de pe acea cană, trăiam nefericirea supremă. Ceea ce mă convingea că nu se știrbise deloc dragostea mea pentru ea. Pe care eu îmi propusesem să nu o pierd niciodată... Sufeream. Sufeream cu frisoane, zile întregi, după fiecare vizită a ei. Frisoane reale. Și stări de vomă... Așa că iartă-mă dacă ți se pare că eu conspiram cu ea și l-am atras într-o cursă pe soțul tău! Țsta e paradisul pe care eu, marele păpușar, eu, maleficul pervers, îl trăiam zi de zi.

I: Cere-mă!

Andrei transpus, afectat, nu recepționează cuvintele luniei.

I: Am să spun da. Cere-mă!

(va urma)

Alexandru BOȚOROGA**Imnurile vieții**

De ce n-aș scrie pe apă?
 O piatră bine aruncată
 Poate fi un poem
 Al naibii de bun
 Între două atingeri
 Ale hidrogenului.
 De ce n-aș scrie
 Cuvinte în aer?
 Între un inspir
 Și un expir
 S-ar derula,
 Fără antract,
 Imnurile vieții.

Versetele foamei

N-am luat în serios
 Preavizul toamnei
 Și iată-mă acum
 La cantina săracilor,
 Cu o poezie
 Pe care o împart
 În dreapta și în stânga.
 Prea multe guri
 Pentru o singură strofă,
 Prea multe linguri
 Bat, în tăblia mesei,
 Versetele foamei.

Moleculele somnului

Trebuie că există
 Moleculele somnului.
 Le prizezi pe nas
 Din tabachera
 Fără capac
 A nopților.
 Numai așa
 Poți rotunji la loc,
 Aidoma coapselor
 Femeii de lângă tine,
 Poliedrele știrbite
 Ale faptelor dintre
 Răsărit și apus.

Letopiseț

Pe pagina albă
 Am scris despre noi.
 Teleaga poștașului
 A adus și astăzi
 O tăcere sub timbru,
 Este știut

Că la post-restant
 Se pot trimite
 Strigări fără sunet.
 Cartea ta e la mine,
 Pe pagina albă
 Am zăbovit cu penița
 Preț de o răpire
 În ceruri
 Și am scris, din nou,
 Despre noi.

Auzul

La ce pagină
 A abecedarului era auzul?
 Pesemne că pe la mijloc
 Susurau fonemele,
 Pe acolo te-am simțit venind,
 Fotografie a notei do
 Din față și din profil,
 Cu fusta plisată
 Peste genunchiul
 Compus și el, la rându-i,
 Din hârtia concentrată
 A o mie de partituri.

Resemnare

Pe unde am trecut lăsat-am semne:
 Spirale pe o apă-ncețoșată,
 Fragment de rid în floarea de mușcată,
 Un ac vernil pe nordul unor lemne.

Sărac la conținut, mai mult erată,
 Am slugărit la curțile nedemne
 Și rănile mi le-am cusut însemne
 Pe haina ponosită, demodată.

Și totuși, înarmat cu-nțelepciune,
 De-ar fi s-o iau din nou la viețuire,
 N-aș ști să fac minutele mai bune

Și loc mărgăritarelor în fire.
 Un singur merit am - că, între strune,
 Am pus iubirea-n cartea de citire.

Inelul de-altădată

Inelul de mohor e în vitrină,
 Ar vrea, în ploaie, proaspăt să coboare.
 Perdea fac stropii, sfoară lucitoare,
 Furtună din mărgele, cristalină.

Noi l-am probat pe degetul cel mare
 Și clipa am cântat-o, să ne țină
 Trei sferturi nălucire, sfert lumină,
 Vârtej de tinereți dănțuitoare.

Cum l-am pierdut? Fragil părea să fie
 Pe mâna ta de dafin în nuntire,
 Dar seva lui e-acolo, încă vie,

Lucind pe raft, verdeață pentru mire
 Ce îl dorește hrană și trezvie,
 Însoțitor în dulcea-i risipire.

Dumitru BĂLUȚĂ

„Rebeliunea”

(fragment din romanul „Perestroika”,
În curs de pregătire)

La Uzina de Tractoare, ca și la alte întreprinderi din Chișinău, activa organizația social-politică Mișcarea Democrată pentru Restructurare (Perestroika), nou înființată, care orienta muncitorii să realizeze noi relații și modalități de muncă. Colectivele de muncă ale muncitorilor au insistat ca administrația uzinei să-și dea demisia „de bună voie”. La fel au fost realese și conducerea organizației sindicale și Biroul comitetului de partid. În secția de asamblare, unde muncea Vasile Carp, întru sporirea capacității și a eficienței de muncă, se implementase arenda mijloacelor de producție și așa-numitul „podread de brigadă”, în aceste scopuri fiind încheiate anumite contracte cu administrația. În noile condiții, sarcina de muncă nu mai era planificată și dirijată „de sus”, ci și-o definea însăși brigada.

Astfel, sporea nu numai productivitatea muncii, ci și calitatea producției, dar și leafa muncitorilor. Însă, chiar și așa, noua conducere de partid, care nu se dovedise mai progresistă decât cea veche, găsi că la întreprindere se încalcă principiile de muncă comunistă, stabilite de Programul PCUS. De aceea s-a încercat să zădărnicească inițiativele reformatoare.

Muncitorul Vasile Carp a fost primul care a chemat ortacii să se împotrivescă și au intrat în grevă. Mișcarea lor, fiind scăpată de sub control, a degenerat în acțiuni radicale.

- Fraților, haideți să apărăm Perestroika și Glasnosty ale lui Gorbaciov, care vrea să ne aducă o viață mai bună! a vociferat Carp la mitingul iscat spontan în curtea uzinei. Secretarul de partid cu instructorii săi sunt niște conservatori mucigăiți și ne țin pe loc. Ei trebuie înlăturați din calea noastră.

- Chiar așa, a vorbit la unison și colegul lui de brigadă, Ilie Pârvan. Cred că Gorbaciov doar ne-ar mulțumi pentru asta, a adăugat el acid ceea ce a stârnit râsul celor adunați. Mai mulți muncitori au scandat hotărâți:

- Jos comuniștii de la putere!
- Jos directorul comunist și lacheii lui!
- Afară din birouri! Să plece la muncă!

Activitatea organizației de partid a fost sistată forțat, funcționarii acesteia fiind expulzați de pe teritoriul întreprinderii.

- Încetați rebeliunea! striga autoritar secretarul de partid.
- Undei miliția să curme rebeliunea?! Îi ținea isonul și directorul uzinei.

Locul celor expulzați l-au ocupat reprezentanții organizațiilor social-politice neformale. Acest eveniment a luat

amploare, iar experiența celor de la Uzina de Tractoare au preluat-o și muncitorii de la alte întreprinderi. Lumea ieșea în stradă și protesta împotriva sabotării reformelor garbaciioviste.

La câteva zile, nitam-nisam, Vasile Carp a dispărut fără urmă. S-a pornit la muncă și nu a mai ajuns. Nina, soția lui, dar și ortacii de breaslă, s-au pornit să-l caute pe la spitale, bănuind că o fi căzut sub vreo mașină, dar zadarnic. Până la urmă, datorită cutezanței lui Ilie Pârvan, s-a aflat că Vasile sta arestat la o secție de miliție din oraș. Din tot grupul de muncitori ce pichetau sediul a fost admisă înăuntru la discuții doar soția arestantului. Un anchetator a ascultat-o răbdător pe Nina care, emoționată, vorbea indignată despre răpirea soțului. Anchetatorul a făcut o față blândă ca de preot și a spus liniștit:

- Nevastă, așa e legea. Pentru tot se plătește cu libertatea. Degeaba mă blamezi pe mine. Nu eu l-am adus aici pe soțul dumitale. El singur a venit cu autodenunț. În copertele dosarului este declarația scrisă de mâna lui.

- Adică, bărbatul meu a venit singur la miliție?! s-a uimit femeia. Despre ce faptă să fi denunțat asupra sa, că el a ieșit din casă să meargă la muncă?

- Păi, nu erai și dumneata la uzină când el a chemat oamenii la rebeliune, apoi a expulzat administrația de la serviciu?

- Eu am fost bolnavă de gripă și n-am ieșit din casă în zilele acelea.

- Să zicem. Atunci o să spun eu care este situația. Vasile Carp cade sub incidența unei învinuiri grave. Ar fi bine să-i cauți un avocat, dar unul bun, că cine știe...

El a interogat-o despre relațiile de muncă la uzină, despre starea de spirit a muncitorilor. Anchetatorul urmărea să afle cât mai multe detalii despre comportamentul lui Vasile în familie, în viața socială și alte împrejurări informale, dar nu-i prea reușea, pentru că Nina era copleșită de năpasta ce se abătuse asupra soțului și vorbea incoerent.

- Nu știu ce să fac, eu nu am bani pentru avocat, s-a plâns ea.

- Aș vrea să te ajut mai mult decât cu sfaturi, dar nu am cum, a zis anchetatorul parcă justificându-se.

Nina știa că soțul ei are în oraș un prieten încă din armată, care profesează ceva important și s-a gândit că acela ar putea să o împrumute cu bani. Însă, îl văzuse doar o singură dată la nunta lor. A fost vornicel de onoare din partea mirelui. Nu cunoștea nici unde locuiește, nici unde lucrează și nici un număr de telefon. Atunci a decis să meargă la Cumpăna, la fratele mai mare al lui Vasile, în speranța că acela ar putea să cunoască ceva. Leonte cu Darița s-au bucurat de vizita ei, dar îndată s-au priceput că este ceva serios la mijloc.

- Ei, cumnată, dacă ai venit fără să dai de știre și mai ales fără Vasile, spune pe șleau ce s-a întâmplat.

- M-a adus nevoia, dragă Darița, a spus Nina necăjită și, abia stâpânindu-și lacrimile, a povestit tot ce știa despre întâmplarea nefastă cu Vasile.

- Tu să-mi spui clar, Nina, ce vor ei de la Vasile? s-a alarmat Leonte.

(continuare în pag. 19)

- Păi, cei de la comitetul de partid ne-au tot citit lecții despre Perestroika și Glasnosty, dar și la televizor am văzut cum la multe uzine din Rusia și alte republici colectivele de muncă găsesc, inventează, încep noi forme de organizare a muncii. Muncitorii noștri și-au zis: „Hai să încercăm și noi, pentru că muncim prea mult din greu, dar rezultate ioc”. Am convins administrația să ne dea în arendă utilajele, materia primă și ne-am angajat în „podread de brigadă”...

- Aha, am auzit și eu de așa activitate. Rușii îi zic „brigadni podread”.

- Asta tot acolo e. Deci, cum vă spuneam: treaba a funcționat bine - producție calitativă, salariile noastre au crescut cum nici nu visam. Dar când cei de la partid au văzut că pe muncitorii puțin îi mai interesează ce dictează ei, au pus piciorul în prag. S-au dat în vorbă cu administrația și ne-au anulat contractele. Ne-au reținut salariile, dar asta nu e treaba lor. Noi muncim și doar din salarii trăim.

- De unde și greva muncitorilor, așa înțeleg.

- Da, Leonte, dar nu Vasi i-a organizat pe muncitori să protesteze. Greva și mitingul s-au produs de la sine. Nu numai el a strigat „Jos comuniștii de la putere”, au strigat și alții. Apoi, nitam-nisam, Vasi a dipărut, ca să-mi omor eu sufletul căutându-l peste tot. Chiar și la morgă l-am căutat. Abia după trei zile am aflat că stă închis... Eu am vorbit cu băieții de la uzină: nimeni nu știe cine și cum i-a alungat afară pe cei de la direcție și comitetul de partid. Poate ei singuri au plecat, de frică.

- Nina, nu fii naivă. Te-ai mira de-ar fi părăsit ei uzina de frică, Sunt sigur că este un joc viclean de-al KGB-ului. Asta, pe de-o parte, ca să-i victimizeze pe comuniști și administrația lașă, iar pe de altă parte, să aibă pretext pentru răfuiala cu muncitorii, ca să-i poată purta pe degete mai departe. Oare nu se vede că cineva, din umbră, vrea să atâțe lumea împotriva Perestroicăi?

- Eu nu mă dumeresc ce se întâmplă, a rupt Darița tăcerea ce se lăsase între ei. Dacă Vasile n-a făcut niciun rău nimănui, de ce să-l aresteze, s-a revoltat ea. Pe cei ce-și bat joc de oameni cinstiți eu i-aș da pe mâna lui Gorbaciov, că tot îl lăudați de mare făcător de dreptate.

- Asta așa este, dar anchetatorul zice că învinuirea ce i se aduce lui Vasi este gravă, că ar fi organizat și a condus rebeliunea muncitorilor împotriva reprezentanților puterii de stat.

- Ei, ce fel de „reprezentanții statului”, a spus zeflemitor Leonte. Ia niște nacealnici acolo, care mai degrabă s contra... Eu îmi închipui ce se petrecea la mitingul acela: provocatori, kgb-iști deghizați în muncitori... Dar în povestea că Vasile s-a prezentat singur la miliție și, mai ales, a scris căință, nu cred. Asta este o făcătură s-au l-au forțat să scrie. L-au pândit și l-au prins ca niște lași când era singur în stradă. L-au șantajat. Sunt sigur, pentru că am avut și eu ocazia să trec prin mașinăria asta kaghebiștă.

- Tu fă ceva, Leonte, că nu de flori de cuc a venit Nina la tine. a intervenit rigid Darița.

- Da, treaba-i gheboasă de tot, a concluzionat Leonte. Să ne gândim ce putem face.

- Cred că v-am supărat, dar eu nu vreau decât să-mi dați adresa sau telefonul prietenului lui Vasile, pe care îl aducea pe ospețe la Cumpăna. Poate ar putea să ne

ajute cu niște bani, ca să plătesc avocatul. Asta până la salariu...

- Vai de mine, Nina! De ce n-ai spus asta din capul locului? Păi, cu bani te ajutam noi, că nu suntem chiar lipiți pământului de săraci.

- Avocat, zici! Păi, băiatul acela acum este chiar avocat.

- Aoleu, adevărat?! Este avocat... Cu atât mai mult, dați-mi adresa lui. Eu avocat caut. Anchetatorul a spus că pe Vasi îl poate ajuta numai un avocat bun.

- Stai liniștită, cumnată Nina. Pentru frate-meu Vasile îl rog eu pe Matei. Tu nu trebuie să plătești nicio rublă. O să plătesc eu toate taxele de avocatură. Astăzi de-amu-i târziu, dar mâine, cu prima cursă spre oraș, te duc eu la avocatul Matei Gurmeza. El, cu toate că-i un avocat tânăr, dar le descurcă pe toate - garantat sută la sută!

- Chiar așa, pe tine tare te-a mai ajutat, a zis caustic Darița.

- Cu mine a fost altă socoteală. Și-apoi eu singur m-am mai insistat ca procurorul să-i pună la zdup pe miliționerii bătauși. Dumnezeu cu dâșii...

Avocatul Gurmeza a prezentat anchetatorului mandatul său de apărare a intereselor învinuitului Carp Vasile și a intrat în procesul de anchetă preliminară penală tocmai când dosarul era pe cale să fie încheiat cu participarea unui avocat din oficiu și să fie trimis în judecată. Luând cunoștință cu dosarul, noul avocat găsi că materialele sunt pline de contradicții și nu se putea trage o concluzie clară în vederea vinovăției clientului său. De aceea a înaintat un demers în vederea suplinirii anchetei cu unele confruntări între martorii anterior interogați, dar și cu audierea altor noi.

Astfel, secretarul de partid și directorul uzinei au recunoscut că nu au fost expulzați de nimeni din birouri, ci au părăsit uzina din proprie inițiativă pentru a calma spiritele. Alți martori au invocat prevederile Perestroicăi și Glasnosty, formal declarate și de administrația și biroul de partid de la uzină. În fapt, avuse loc un conflict de muncă iscat între angajați și angajator, dar nicidecum o infracțiune prevăzută de legea penală. La cererea avocatului Matei Gurmeza, cetățeanul Vasile Carp a fost eliberat din arest, iar cauza penală clasată.

Luca CIPOLLA (Italia)

Selva

Eteree scimmie
saltavano
tra alberi di kapok
nella bruma lucida
di primo mattino
e i loro versi
somigliavano a mantra
mai uditii..
lontana la strada di casa
ma se ci penso
proprio quel tappeto
verde di foglie e radici
celava la mia seconda
casa..
passi felini
facevano da breccia
ed inquieti svanivano
nell'acqua.
Tradito il mio cuore
da sottesi incubi
che tagliavano
il cammino,
a un canto lontano
rivolgeva il suo destino..
le rane assopite
più non gracidavano.

Rituale

Falò accesi
sotto un cielo basso
di nuvole gonfie,
i nativi declamano versi
d'una triste aria
che si transforma in nostalgia,
una poiana taglia
l'orizzonte
che ora piange lacrime di fuoco
- ne scorgo l'essenza
e sollevo le mie mani -
il tamburo ci lega
in un abbraccio
e quando la luna appare
la pula più dal grano non si separa.

Dentro la materia

Dentro la materia
l'immagine personificata del ricordo,

(continua a pagina 20)

Poet italian și traducător din italiană în limba română și invers. Trăiește în Milano, Italia. Este redactor și colaborator la mai multe publicații literare românești, printre care și revista Boem@. A publicat în numeroase reviste literare românești.

Volume publicate: "Monade/Monadi" - poeme în limba română și italiană, împreună cu Melania Cuc, Editura Karuna, Bistrița, septembrie 2014; "Exilul" – poeme în limba română, Editura Rafet, Râmnicu Sărat, septembrie 2016; "In viaggio per dove/ În drum spre unde" - poeme în limba italiană și română, Edizioni DrawUp, Latina (Italia), 2017.

Traducere de Luca CIPOLLA

Codru

Maimuțe eterice
săreau
printre arbori de capoc
în pâcla lucioasă
din primă dimineață
și strigătele lor
semănau cu mantră
niciodată auzite..
depărtat drumul spre casă
dar dacă mă gândesc la asta
chiar covorul acela
verde al frunzelor și rădăcinilor
ascundea a doua mea
casă..
pași felini
faceau ca o breșă
și neliniștiți dispăreau
în apă.
Trădată inima mea
din coșmaruri subînțelese
care tăiau
mersul,
unui cântec [îndepărtat](#)
și-adresa destinul..
Broaștele ațipite
nu mai orăcăiau.

Ritual

Focuri aprinse
sub un cer greu
al norilor umflați,
băștinașii declamă versuri
ale unei arii triste
care se transformă în dor,
un șorecar taie
orizontul
ce acum plânge lacrimi de foc
- zăresc esența lui
și îmi ridic mâinile –
toba ne leagă
într-o îmbrățișare
și când luna se ivește
pleava din grâu nu se mai separă.

Prin materie

Prin materie
imaginea personificată a amintirii,

(continuare în pag. 20)

un viale alberato,
mano nella mano
con mia madre,
una vecchia officina
che fa ombra
alla luce del sole,
pare un ritratto,
una foto sbiadita,
il tempo allontanato
che più non ha nome
né il giorno né l'ora,
solo polvere,
siccitosa foschia
d'una stagione
che già fu
ed ora rimpiango.

L'ulivo

Seduto
sulla mia radice
sento il tuo peso
leggero
al pensiero,
scoraggiato al tramonto..
ricordo di ieri
burrascoso passato,
è sansa
e la assapori
come se fosse casa
come se fosse preghiera,
l'urlo del Getsemani
ancora ti spaventa
e quel treno non l'hai dimenticato.

Nella ricerca

Setaccio la notte
alla ricerca
dei versi più puri
ma insoliti
dove l'orizzonte
ha cancellato
la sua linea di demarcazione,
confine
tra la terra e il cielo.
Plaudono gli astanti
vuoti e immaginari
Nichita teso
delle sue non-parole
come fai a non sorridere,
fuori odore di legna bruciata,
le montagne dell'est,
una radura incantata.

Luce Lipolla

o alee mărginită de copaci
mână-n mână
cu mama mea,
o uzină veche
care face umbră
la lumina soarelui,
arată ca un portret,
o poză spălăcită,
timpul îndepărtat
care nu mai are nume
nici ziua nici ora,
doar praf,
negură secetoasă
a unui anotimp
care deja fuse
și acum regret.

Măslinul

Așezat
pe rădăcina mea
simt povara ta
ușoară
la gând,
descurajat la apus..
amintire de ieri
trecut vijelios,
turte de măline
și le savurezi
ca și cum ar fi casă
ca și cum ar fi rugăciune,
urletul din Ghetsimani
încă te sperie
și trenul acela nu l-ai uitat.

La căutare

Cern noaptea
la căutarea
versurilor cele mai pure
dar insolite
unde orizontul
a șters
linia lui de demarcație,
graniță
dintre pământ și cer.
Aplaudă cei prezenți
vani și imaginari
Nichita tensionat
din necuvintele lui
cum poți să nu zâmbești,
pe afară miros de lemn ars,
munții din est,
o poiană fermecată.

Luce Lipolla

Mariana AL-SALEH

Treceri

Mă trezește șuierul vântului care zgâlțâie acoperișul. Focul arde în sobă și flăcările se luptă să răzbească printre cercurile vechi ale plitei. Cunosoc soba asta, chiar dacă n-am văzut-o niciodată.

Mă ridic de sub pătura groasă de lână și-mi caut papucii. Nu-i găsesc și mă îndrept spre ușă desculță. Simt pământul gol sub tălpile mele și mă cuprinde un fior. Ușa se deschide cu greu și un val de aer rece amestecat cu fulgi de zăpadă mă lovește în plin. Marea geme în depărtare și stihiele nopții cutreieră pământul. Îmi trebuie toată forța pe care o am ca să împing ușa.

Mă uit în jurul meu și descopăr lucruri pe care îmi pare că le știu de undeva. Scăunelul de lângă sobă, o blană de oaie întinsă lângă el, puțin mai departe o măsuță de lemn, joasă, cu trei picioare, un dulap vechi, pe care meșterul pictase niște flori albastre, și-un vas de pământ înalt, cu apă, în colțul de lângă ușă. Nu știu unde sunt, dar nu mă doare nimic. Îmi ating fața cu mâinile. Din nou și din nou. Îmi simt pleoapele și obrajii netezi. Clipesc de câteva ori, îmi trec încă o dată degetele peste ochi, le simt conturul simetric, genele lungi și am un sentiment de bine. Pe masă e o ulcică de lut. O umplu și beau. Apa rece îmi taie setea.

Câteva clipe uitasem de furtuna de-afară. Iau unul dintre butucii de lângă sobă și-l pun pe foc. Strălucirea jarului îmi arde fața. Mă întorc în pat și mă bucur să adorm sub pătura aspră de lână, lângă focul care trosnește prietenos în sobă. Mă trezesc niște zgomote care se aud de-afară. Ca și cum ceva ar lovi ușa, s-ar freca de ea... Mi se accelează bătăile inimii și în locul stării de bine se strecoară teama. Dacă e cineva sau ceva care a venit să-mi facă rău? Dar dacă e cineva care are nevoie de ajutor?

Rămân nemișcată o vreme, apoi îmi adun curajul și mă duc la ușă. Din nou am nevoie de toată forța să deschid ușa asta grea, cu închizătoarea rudimentară. Înainte să disting ceva, o blană udă se strecoară pe lângă picioarele mele. Închid repede ușa și la lumina flăcărilor îl văd. E un câine mare și alb. Lăptos. Mă privește ca și cum m-ar ruga să nu-l dau afară. Cum aș putea? În partea de sus a dulapului, pe o poliță, găsesc niște prosoape țesute. Iau unul și îl șterg, apoi mă uit în jurul meu după ceva de mâncare.

În afară de dulapul pictat cu albastru nu mai văd nimic. Într-un sertar din partea de jos, învelite într-un prosop sunt trei lipii subțiri. Rup una și-i pun apă într-un castron de lut. Mănâncă una câte una bucățile de pâine din mâna mea și mă privește recunoscător. Îl mângâi și-i spun:

- Știu, tu ești Rex. Ai venit să stai cu mine. Măine o s-o sun să-i spun că Rex n-a murit, doar a plecat, iar acum a venit la mine. Și ea o să se bucure. Poate e acolo la țară, singură, și a făcut focul în soba care seamănă cu asta...

Îi arăt lui Rex blana de lângă sobă, el înțelege imediat și se face covrig pe ea. Cu câinele lângă mine o să dorm liniștită. În timp ce îmi caut o poziție comodă în pat, îmi amintesc că m-am gândit s-o sun mâine, să-i povestesc despre Rex. Dar unde-i telefonul? Mă cuprinde somnul înainte să găsesc răspunsul.

Stau pe fotoliul meu vechi, lângă cartea deschisă, și mă uit pe geamul de la terasă. Blocul e spre marginea cartierului, lângă pădure, în partea de sus a pantei, iar de la etajul trei se vede orașul înzăpezit. Sub stratul de zăpadă înghețată, frunzele copacului de la fereastră atârnă ca niște podoabe ofilite, galbene-maronii, câteva verzi... Pare că trandafirul japonez din vasul de lângă fotoliu le privește cu milă.

Ovidiu la Pontul Euxin așteptând primăvara. Întoarcerea la Roma. Apoi vara, toamna, iarna următoare și iar întoarcerea la Roma, care nu mai venea în niciun anotimp. Și ce sălbatic erau anotimpurile la Pontul Euxin. Cred că tot așa așteptase El, la Roma, să se întoarcă-n țară, iar eu îl așteptasem aici, în orașul ăsta de pe colină care fusese orașul nostru, al amândurora. Și nu se mai întorsese, chiar dacă nu-l împiedicase niciun împărat. Se-mpiedicase singur, din motive numai de el și de conștiința lui știute. Și se sfârșise acolo, înainte de vreme. În orașul după care murise tânjind Ovidiu. Dar asta se-ntâmplase demult. Între timp intraserăm într-un alt secol.

Mă odihnește să privesc pe geam în toate momentele zilei și ale nopții. N-am mai ieșit din casă de la începutul toamnei. Atunci nu știam că sfârșitul e atât de aproape, deși ar fi trebuit să-mi dau seama. Ochiul care s-a închis, tumorile care mi-au desfigurat fața, faptul că dintr-odată n-am mai putut să-mi controlez mâinile și picioarele. Căderea. Apoi spitalul, verdictul. Recidiva. Urâtă. Nu se putea mai urâtă de-așa. Și revenirea. Cine știe pentru cât timp. Nu mult. Cât să mă mai uit pe geam la iarna de-afară.

Mă bucur că el nu mă mai poate vedea. Toate lucrurile pe care le-am iubit s-au pierdut. Nu mă mai interesează nimic din bibliotecă. Nici cărțile pe care le-am citit, nici cele pe care le-am tradus. Nici măcar cărțile pe care le-a scris El și mi le-a trimis. Din toată biblioteca, doar cartea asta a rămas lângă mine. Adesea adorm în fotoliu și pierd noțiunea timpului.

E întuneric și lumina lunii cade peste orașul fără nicio lumină. Valurile se sparg de țărm și mirosul ierbii de mare se-mprăstie în aerul rece. Nu-i nimeni pe țărm. În depărtare se vede farul de la capătul digului. Mă întind pe nisipul rece și-mi ating fața cu mâinile. Sunt fericită. Regăsesc fiecare detaliu atât de cunoscut. Am plecat din camera aceea și-am lăsat totul în urmă. Și timpul l-am lăsat. Un timp nefast.

Un galop îndepărtat mă trezește din gânduri. Din nou simt teama strecurându-se în suflet. Galopul se apropie de oraș. Îmi imaginez în jurul meu un careu de

(continuare în pag. 23)

scoici care mă protejează. Și-un foc în care arde iarba de mare alungând spiritele rele. Dar n-am cu ce aprinde focul acela. Se aud strigătele de luptă ale călăreților care vin dinspre câmp. Atunci îl văd lângă mine, apărut din noapte.

- Nu te teme, îmi spune, sunt sciiții. Vor ataca garnizoana romană a orașului și vor prăda casele locuitorilor fără să-i ucidă, apoi vor pleca. Fac periodic astfel de incursiuni, fiindcă zona unde trăiesc ei e foarte săracă.

Nu mă surprinde prezența lui. Știu cine este și mă bucur că nu mai sunt singură.

- Am dormit o noapte în casa ta, îmi spun. Era iarnă.

- Știi că ai dormit. Aici iernile sunt grele. Sălbatice.

Dar au farmecul lor.

- Tu unde ai fost în noaptea aceea? A venit un câine și i-am dat drumul în casă. Era câinele tău?

- Nu. Era un câine despre care știai tu. A venit să te ocrotească.

- Nu mi-ai spus...

- Plecasem de aici. Fără-ntoarcere. M-am întors pentru tine acum. Am reușit fiindcă nu trecusem cu totul podul.

- Vrei să spui că ai murit în căsuța aceea, singur, așteptând să te cheme la Roma.

- Nu mai așteptam de mult să mă cheme nimeni la Roma. Și nu eram singur.

- Erai cu femeia care avea grijă de tine, cu Dochia?

- Dochia plecase să-și facă o viață departe de aici, cu un bărbat tânăr, din neamul ei. În afară de asta, înainte să plec m-am desprins de toate femeile care au făcut parte din viața mea și pe care le-am cântat în versurile mele. Vorbeam despre Zamolxe. L-am descoperit aici, pe țărnul ăsta barbar, unde trăiesc geții. El mi-a deschis drumul spre lumea aceea.

- Vorbești de lumea de dincolo de moarte?

- Da.

- De ce spui c-ai venit pentru mine? De unde știai că sunt aici?

- Când plecăm dincolo știm mai multe lucruri decât atunci când trăim în lumea asta. Știam c-ai fugit din timpul tău din cauza bolii și a morții care urma. După noaptea petrecută-n casa mea, când te-ai dus înapoi și te-ai confruntat din nou cu figura ta desfigurată de boală, cu suferințele și iminența morții, te-ai hotărât să te întorci și să rămâi să trăiești printre geți. Să fii din nou o femeie tânără și frumoasă. Dar viața aici e foarte grea. Nu ești pregătită pentru ea.

- Tu nu poți rămâne cu mine?

- Nu mai este posibil. Ai vrea să rămân?

- Da. Am putea să trăim o viață simplă aici. Să-ți fac mâncare și să-ți traduc versurile. Să ne bucurăm de anotimpuri...

- Trebuie să ne acceptăm destinul. Nu putem fugi de el. Eu nu mă mai pot întoarce, dar tu poți veni cu mine. O să te aștept.

Noaptea e pe sfârșite și sunt din nou singură. A plecat așa cum a venit. Fără să-mi dau seama. Ultimele stele sclipesc pe cer. Stele rele. Sau poate că nu. Poate dincolo de ele...cine știe? Am ațipit pe plajă și m-au trezit pescărușii cu țipetele lor sfâșietoare. Pe nisip se văd o mulțime de scoici împrăștiate, dar nu și careul meu magic.

Valurile nopții au scos la mal grămezi de iarbă de mare, iar mirosul lor putred mă trezește la o realitate cruntă.

Nu știu cum ar fi fost viața mea aici, însă mă voi întoarce acasă și-mi voi accepta sfârșitul. Oricum ar fi, undeva mă va aștepta el. Privesc în jur, cu gândul să duc cu mine câteva imagini din această călătorie. În depărtare, pe mare, plutește pânza albă a unei corăbii, iar dincolo de plajă, la baza dealului, se zărește căsuța în care am petrecut cea mai fantastică noapte de iarnă. La fereastra ei, un piersic înflorit. A venit primăvara la Pontul Euxin.

Petre RĂU

CREATIVITATEA O PUNTE INVIZIBILĂ DINTRE POEZIE ȘI MATEMATICĂ

Lumea a fost și va rămâne mereu fascinată de creativitate. În antichitate, acest fenomen era considerat un dar divin, o inspirație a muzelor, o revelație venită din afara ființei. Abia în epocile moderne, odată cu dezvoltarea științelor cognitive și a teoriilor despre gândire, creativitatea a fost recunoscută ca o funcție profund umană, cultivabilă și universală, deopotrivă în artă și în știință.

Dar ce este, în fond, creativitatea? Răspunsurile la această întrebare sunt numeroase, poate chiar infinite. Unele definesc creativitatea ca puterea de a produce idei noi și valoroase. Altele o leagă de capacitatea de a face conexiuni neașteptate între elemente aparent disparate. Iar altele încă o văd ca pe un mod de a reconfigura realitatea, dincolo de limitele convenției.

Această polifonie de definiții ne spune ceva esențial: creativitatea nu poate fi închisă într-o singură formulă. Ea este vie, polimorfă, fluidă ca versul și riguroasă ca demonstrația.

Să ne oprim un pic asupra poeziei, privind-o ca pe o creație a limbajului pur și a unor sensuri nebănuite. Creativitatea, în acest caz, presupune mai mult decât alegerea cuvintelor frumoase. A fi poet nu înseamnă doar a scrie metafore, ci a descoperi noi feluri de a simți și gândi lumea, de a transforma tăcerea în revelație. Poetul este un magician al limbajului: din sunete obișnuite el naște lumi nemaiauzite.

Creativitatea poetică implică ruptura de clișeu, reconfigurarea emoției, alchimia imaginativă a viziunii. Într-un vers bun, ne mirăm nu doar de ce s-a spus, ci mai ales *cum* s-a spus. De ce „dorul” devine „frate cu umbra codrului”? De ce „necuvintele” devin mai puternice decât cuvintele?

Poezia este laboratorul subtil unde conștiința inventează noi forme de a simți și gândi. Metafora - un act de sinteză intelectuală și emoțională - este o formă pură de creativitate. Este *ecuația afectivă* a poeziei.

Ca domeniu larg de creativitate am putea să ne gândim la matematică, care, din acest punct de vedere, este limbajul abstract al imaginației exacte. La prima vedere, matematica pare a fi opusul poeziei. Rigorile ei, simbolurile, logica implacabilă, nu par să lase loc fanteziei. Și totuși, marile descoperiri matematice s-au născut dintr-o forță profund creativă. Ce este intuiția geometrică, dacă nu o viziune poetică asupra spațiului? Ce este o demonstrație elegantă, dacă nu un poem al logicii pure?

Creativitatea matematică presupune capacitatea de a vedea dincolo de formule, de a imagina conexiuni între

concepte abstracte, de a transforma structuri invizibile în certitudini de cristal. Marii matematicieni. Precum Euclid, Newton, Galois, Ramanujan, au fost nu doar raționaliști, ci și visători.

Un matematician creează idei, nu reproduce reguli. Când Einstein spunea că „imaginația este mai importantă decât cunoașterea”, el spunea ceva fundamental despre natura creativă a științei.

Există însă și un punct fix în care se intersectează cele două domenii. Întâlnirea dintre poezie și matematică ne-ar putea sugera despre creativitate ca fiind un limbaj al infinitului. La o privire atentă, poezia și matematica sunt două fețe ale aceleiași monede. Amândouă caută ordinea în haos. Amândouă se bazează pe structuri profunde și expresii concise. Un sonet perfect este o demonstrație lirică. O ecuație frumoasă este un vers universal.

Ambele forme de creativitate presupun tensiune între regulă și libertate. Poetul are constrângerea ritmului, dar își găsește libertatea în simbol. Matematicianul are rigorile logicii, dar se eliberează prin viziune.

În ambele cazuri, creativitatea este mai mult decât un exercițiu intelectual. E o mișcare interioară a spiritului, o căutare a sensului, tentativă de a ordona infinitul în forme finite: versuri, formule, silabe sau simboluri.

Iată, așadar, cum creativitatea ni se înfățișează ca o punte între lumi ce par a fi total divergente.

Trăim într-o epocă în care creativitatea este cerută, aplaudată, cultivată. Dar nu trebuie să uităm că ea nu este doar o abilitate de inovație practică, ci și un mod de a fi în lume. A crea înseamnă a dăruia o parte din interiorul tău realității, fie sub forma unei poezii, fie sub forma unei idei matematice.

De aceea, poetul și matematicianul nu sunt atât de diferiți pe cât par. Amândoi, în singurătatea lor, înfruntă misterul și-l definesc. Amândoi, cu un instrument fragil - cuvântul sau numărul - îndrăznesc să creeze ordine în haos.

În acest sens, creativitatea nu este doar un act, ci o formă de viață. Iar poezia și matematica sunt două dintre cele mai înalte expresii ale sale.

ORBIREA CA REVELAȚIE: BORGES ȘI LUMINA DIN ÎNTUNERIC

Într-o epocă în care scriitorul modern pare inseparabil de ochelarii săi de lectură, Jorge Luis Borges (1899-1986) - scriitor argentinian de proză scurtă, eseu, poezie, traducere ș.a., considerat un titan al literaturii în limba spaniolă și al literaturii internaționale - a fost, paradoxal, mai lucid în orbire decât alții în deplină vedere. Când ochii lui au încetat să mai distingă literele, mintea lui a început să le reconstruiască în interior, într-o bibliotecă nevăzută, vastă cât universul însuși.

În mod straniu, orbirea nu i-a diminuat capacitatea de a vedea, ci i-a mutat privirea spre alte dimensiuni, cele ale memoriei, visului și infinitului.

Borges nu a fost orb din naștere, ci a pierdut vederea treptat, moștenind o boală oculară ereditară. La mijlocul anilor '50, devenise aproape complet orb. Pentru un bibliotecar și un scriitor, principalele sale preocupări de-o viață, acest lucru ar fi putut însemna o catas-

(continuare în pag. 25)

trofă personală. Și totuși, în scrierile sale din acea perioadă se simte o limpezime nouă, un fel de decantare stilistică și filozofică, ca și cum întunericul exterior l-ar fi ajutat să vadă mai clar în interiorul ființei.

S-ar putea spune că orbirea a îmbogățit relația sa cu lumea, căci Borges a început să vadă cu mintea. Iată ce declara el însuși în această privință: „Uneori, văd o carte închisă pe o masă și îmi spun că aș putea citi acea carte, dar ceva în interiorul visului meu îmi spune că este imposibil și atunci am grijă să nu o deschid”. Și tot el spunea în eseu său autobiografic „Orbirea”: „Nimeni nu trebuie să se plângă de soarta sa, orice om primește ceea ce este în stare să suporte”.

Acest fragment despre orbire nu e doar o frază stoică, ci o declarație estetică. Pentru Borges, orbirea devenise un mod de a înțelege lumea, nu doar o lipsă a simțului vizual. În același text, el vorbește cu umor amar despre „ironia divină” de a fi fost numit director al Bibliotecii Naționale din Buenos Aires exact când nu mai putea citi.

Și totuși, tocmai în această perioadă se cristalizează în opera sa o serie de teme majore: labirintul, oglinda, dublul, infinitul, biblioteca totală. Este aproape imposibil să nu vedem în orbirea lui un catalizator al acestei ontologii literare. Ceea ce nu mai putea vedea cu ochii, Borges reconstruia cu mintea și cu auzul. A învățat limbi întregi (inclusiv islandeza veche) pe cale orală. Compunea poeme și le dicta, memora paragrafe întregi din operele preferate. Prietenii săi - printre care și Bioy Casares - îi serveau adesea drept scribi.

Astfel, actul creației devenise pentru el un exercițiu de memorie, muzicalitate și imaginație pură. Fără contact direct cu hârtia, fără corecturi vizibile, Borges crea în spiritul tradiției orale, așa cum făcuseră Homer sau poetul din Cartea lui Iov. Se simțea înrudit cu acei autori care n-au scris, ci au trăit literatura ca vorbire a memoriei.

Dar poate că cea mai profundă schimbare adusă de orbire în opera sa este renunțarea la ornament. Dacă în scrierile din tinerețe stilul său este erudit și ușor baroc, după orbire el devine mai sobru, mai clar, mai tăios. Prozele din „El Hacedor” (1960) sau poemele din „Elogiul umbrei” (1969) reflectă o limpezime a expresiei greu de egalat. Aparent simple, ele sunt de fapt labirinturi conceptuale, în care sensul se multiplică în spatele fiecărei fraze.

„Nimic nu este construit pe piatră; totul este construit pe nisip, dar noi trebuie să construim ca și cum nisipul ar fi piatră.” Această frază din „Elogiul umbrei” pare să sintetizeze atât filozofia borgesiană, cât și poziția sa în fața orbirei. În absența certitudinilor, el a continuat să scrie ca și cum ar fi văzut totul. Și poate chiar a văzut mai mult decât înainte.

Într-un gest de profundă autoironie, Borges își imagina uneori Paradisul ca o bibliotecă. Și chiar dacă nu mai putea răsfoi tomuri reale, în mintea lui continuau să crească biblioteci infinite, cu rafturi de oglinzi și pagini nevăzute. Orbirea, în loc să-l izoleze de literatură, l-a închis într-o bibliotecă cosmică, unde fiecare idee era o poartă spre o altă lume.

Așadar, orbirea lui Jorge Luis Borges nu a fost o piedică în calea creației, ci o transfigurare a ei. Ea a mutat accentul de pe privirea exterioară pe viziunea interioară,

de pe imagine pe memorie, de pe hârtie pe spirit. Într-un mod tulburător, Borges a demonstrat că a fi creator nu înseamnă a vedea cu ochii, ci a vedea cu mintea, cu intuiția și cu eternul dor de infinit. Iar în întunericul vederii, Borges a aprins cea mai limpede lumină a literaturii moderne.

NAȘTEREA LUI ZERO

Într-o vreme, înainte ca numerele să-și fi aflat locul pe tăblițele de lut, lumea matematicii era un pustiu de unu și mult, fără niciun semn pentru nimic. Zece, o ființă puternică, domnea peste tot, iar toți ceilalți - unu, doi, trei, ... - se îngrămădeau să-și arate valoarea. Dar în inima acestor ființe numerice apărea, pe neașteptate, o tăcere imensă: o absență care părea să nu aibă chip. Așa s-a născut Zero, dintr-o frântură de gând și dintr-o esență de vid. Nu avea trup, nu avea formă; era un ecou pregătit să umple spațiul dintre ființă și neființă. Întâi, celelalte numere au privit cu neîncredere. „Cine ești tu?”, a întrebat Unu, tresărind. „Ești nimic - nu valorezi nimic!” Zero însă a zâmbit discret:

- Eu sunt tăcerea din care începe orice.

Și-a întins brațele nevăzute spre Unu, iar acesta a simțit, pentru prima oară, cărămida fundamentală a identității sale: unul fără nimic ar rămâne... unu. Zero nu ceda din esență; el ținea măsura a ceea ce lipsea.

Pe măsură ce înainta, Zero a început să se facă simțit pretutindeni. În dreptul lui Doi, a șoptit:

- Fără mine, nu ai fi nici măcar de două ori Unu.

Și Doi, uimit, a recunoscut că puterea lui venea tocmai din întâlnirea cu absența: e simplu să fii mai mult dacă știi să compari cu... nimic.

La fel, Trei, Patru și toate celelalte cifre au învățat că Zero nu le diminua valoarea, ci le definea contururile. El a devenit oglinda în care fiecare număr își măsura mărimea: $5 \times 0 = 0$, $7 \times 0 = 0$, însă și $5 + 0 = 5$, $9 + 0 = 9$. Zero era stăpânul paradoxului - nimic, dar totul.

O scurtă meditație:

În inima acestui mit numeric se află o taină profundă: *nimicul nu este altceva decât făgașul în care curg toate valorile*. Fără Zero nu am ști să prețuim cantitățile și diferențele. În viața noastră, se naște un „zero” de fiecare dată când suferim o pierdere, când întâlnim golul despărțirii sau al singurătății. Dar, asemenea lui Zero, această absență ne oferă spațiul în care ne definim esența, ne croim sensul și ne înțelegem mărimea.

Zero s-a așezat astfel, cu demnitate, în inima matematicii și a conștiinței umane. Filosofii i-au cântat ode: fără vid nu ar exista formă, iar fără întuneric nu am cunoaște lumina. Iar în fiecare clipă în care numeri pașii, bătăile inimii sau stelele nopții, amintește-ți că tăcerea - acel Zero ascuns - face posibilă orice numărătoare, orice măsură și orice miracol al existenței.

Și, poate, în fața acestei tăceri tainice, vom învăța să privim cu mai mult respect nu doar cifrele, ci și golurile din inima noastră - acolo unde se naște adevărata noastră valoare.

(din volumul de eseuri în curs de apariție „MIC TRATAT DESPRE LUCRURI MARI”, editura Boem@)

Ioan GHEORGHIUȚĂ

Te-am prins în palme...

Te-am prins în palme, toamnă
și-ți venerez tumultul tău enorm,
cu strugurii zemoși care mă-ndeamnă
să-ți beau privirile necoapte-apoi să dorm

și să ne fim un vis precum o pară
pierdută printre frunze, amintiri
cum fost-am într-o viață bunăoară -
două idei cu-aceleași simțiri,

te simt cum inima îți bate sacadat,
cum înfloresc gherghinele pe rând
iubind sălbatic, necondiționat
și cerul și pământul și-n fiecare gând...

te-am prins în suflet, totuși tu m-ai prins
ca pe-un gutui în mrejele-ți perfecte,
de ce-ai supus aripa-mi dinadins
să pot vorbi, s-adast lângă insecte?...

când glasul meu e-un ram de tuberoze
și la un loc - melancolie de toamnă?
de ce mi-ai insuflat prin simbioze
stigmat, transformări, stimată doamnă?

Te simțeam cum zbori...

Te simțeam cum zbori prin sângele meu
ca-ntr-o apă cutremurătoare, ca-ntr-un nesperat
curcubeu,
ochii tăi se-nvârteau într-un anafor
numai eu nu știam, sau nu credeam că zbor,

culorile plângeau toate la unison-epitalam
scris pe fruntea unui imaginar univers
parcă din noi înșine reînviăm
și ne reinventăm soarta din mers,

orele treceau străpungându-ne gândurile făcute crivace
și parcă pluteam și parcă din umbre deveneam ceva
demult merit
cântam doar dragostea din serile buimace
și alergam pe un fir de lumină spre infinit

și zburai prin sângele meu tot mai pur
ca o albină cu aripi imense de înger, de sclav
te iubeam pentru tot ce aveai mai obscur,
pentru cerul din tine suav...

Sub coaja ta...

Sub coaja ta mă simt mai bine
și mult mai liber, cred că știu
salcâm ce ții în rădăcine
un stol întreg de veșnicii,

prin ochii tăi mă-nalț și văd
atâtea nevăzute-n șir
cum gândurile fac prăpăd
din necredință și mă mir,

prin trupul tău devin matur,
și mă hrănesc cu clipe vii
din puritatea ta-s mai pur
când mă înclini, când mă adii,

suntem într-unul neuitați
eu cu speranțe, tu cu-n rost
să-i ocrotim pe cei vânați
și să le dăm un adăpost,
sub coaja ta mă simt mai bine
că sunt departe de stihii
salcâm ce ții în rădăcine
un stol întreg de veșnicii...

Din noapte ieșim...

Din noapte ieșim cu ochii lipiți în lumină,
parte a unor lucruri ce ne așteaptă docil
să ne umplem golurile, să ne dăm răspunsuri
prin alte-ntrebări pline de suspans,
din câte există nimic nu alegem,
cele doar gândite ne sunt destinate
precum doi poli ce se atrag, se resping,
precum zilele ce ne sunt numărate,
nu noi am făcut timpul să gândească
pentru fiecare-floare sau motiv,
nu noi am pășit conștienți în lumină
pe altarul vieții, sfânt, necenzurat,
mâna nevăzută ne-a arătat calea
pe care nicicând n-o vom părăsi,
câteodată adevărul doare precum o minciună
fiindcă e zadarnic a ne-mpotrivi
celui ce-i sortit ca să schimbe roata
ce se-nvârte-n sensul cel mai potrivit!?
când privim spre unii, alții nu ne văd,
ochiul ne înșală, doar auzul știe
câte s-ar petrece în inconștient,
liberul arbitru e și pentru lucruri
și greu mai percepem sufletele lor!

Dacă...

Dacă piatra plânge
de însingurare
prinsă ca-ntr-un clește
între zi și noapte,
ne miroase iarba a lacrimi și sânge
și ne bem iubirea ca pe-orice licoare
și ne lasă urme pe piept și pe dește
și ne șuierăm viețile în șoapte,
dacă dinspre mare
chuiesc în cete
îngerii cu ciocuri
ca niște corsari,
ne vom pune-n glezne și-n mâini stăvilare,
aripi ascuțite, aripi de erete
și pe buze focuri -
dinți de harmăsari...

Olga CĂPĂȚĂNĂ
(Rep. Moldova)

O „altfel” de carte: „Pescar al clipelor”

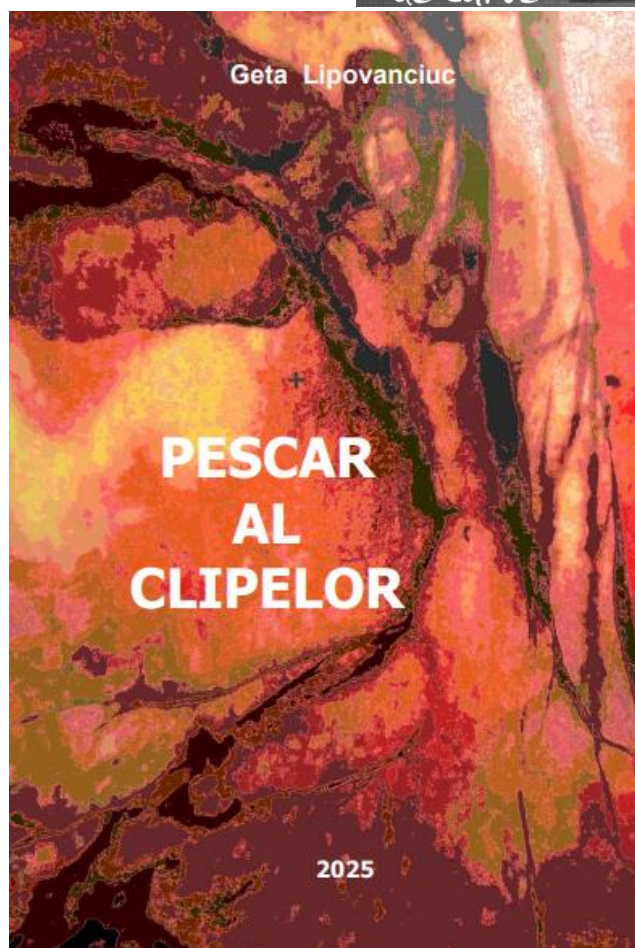
Cartea *Pescar al clipelor* pare a fi alcătuită din tă-măie, migală, memorie și un fel de liniște verticală, asemenea celei care se așază în jurul unei icoane vechi. Geta Lipovanciuc ne propune o „altfel” de proză, scriitură pentru *sufletul care a adunat, ani la rând, și necazuri, și nemulțumiri, și împliniri, ca să nu rănească pe ceilalți, ca să fie în rând cu lumea. Și, până la urmă, tot nu a ajuns să fie „ca lumea”, și bine că e „altfel”*. Slovele ei răsar din adâncul unei copilării trăite printre cruci din piatră, printre lemnul șlefuit de străbunii deportați, printre lacrimile celor care au lăsat numele înghețat în Siberii. Răsar din memoria unui bunic îngenuncheat, care făcea din rugăciune singura formă de supraviețuire. Răsar din puterea unei familii ce ar fi putut dispărea în istorie, dacă nu ar fi respirat prin har și prin credință. Scriitoarea mărturisește, ridică textul la rang de altar interior. Acolo unde chipul străbunilor devine o rugăciune continuă, unde lutul unei prispe se încarcă de Cer.

De aceea, paginile acestui volum miroase a busuic de la icoana cu ramă arsă de timp, păstrată ca o fereastră spre Cer. Au fibra unei lacrimi așternute peste fotografia celui deportat. Au cerul înalt al serilor când, în Casa Mare, un bărbat își ducea neamul în genunchi, pentru a-l feri de îngenunchere. Și au tăria unui popor care a făcut din suferință un început.

Autoarea scrie cu o cultură afectivă și spirituală, cu noblețea tonului celui care știe să se plece în fața trecutului, cu grija celui care ține să transmită mai departe sens și adevăr. Fiecare pagină atinge adevărul unei vieți trăite în profunzime: cu răni asumate și vindecate, cu neliniști transfigurate, cu dorul pentru oameni ce nu pot fi pierduți, cât timp sunt pomeniți.

În carte, satul Brănești este matrice, casă, descendență. Bunicii – temelii peste care se așază ființa, pentru a transforma memoria în Mântuire, unde trecutul se cinsteste. Strămoșii sunt prezenți ca un felinar al conștiinței.

Pescar al clipelor este cartea în care Eminescu e poetul de pe soclul neamului, axa de lumină a identității, un Orfeu al limbii române, martor al eternității, reper pentru tot ce poate fi numit românesc. Este o carte în care Nicolae Dabija devine glasul neamului rănit, semn că istoria nu ne aparține doar nouă, istoria este a celor care au tresărit sub cizma nedreptății. Iar „Tema pentru acasă” capătă definiția supremă: întoarcerea la Dumnezeu, la umbra Crucii, la chipul celui care a îngenuncheat

pentru noi.

Geta Lipovanciuc ne învață ce este iubirea. Sentiment? Ea zice că este vocație. Iar iertarea nu este slăbiciune, cum cred unii, dar înțelepciune. Ați știut voi că Credința nu e rigoare, ci o respirație? Noi măsurăm timpul în zile, luni, ani, neînțelegând că clipele se măsoară în lumină dăruită celorlalți.

Cartea aceasta este spațiul în care omul se ridică prin îngenunchere și învață că adevărata libertate vine din iertare, iar adevărata demnitate – din smerenie.

În spatele fiecărei pagini se simte urma unei mame care știe că iubirea persistă în fiecare suflu. Aici se simte plânsul celor deportați, celor fără mormânt. Se aud pașii tainici ai bunicului care s-a salvat prin rugăciune. Se întrezărește chipul unui copil plecat prea devreme, dar purtat pentru totdeauna în brațele memoriei. Și se întinde speranța că, în orice suferință, pâlpâie un licăr de Înviere.

Aceasta este cartea unei Femei care a înțeles că lumea se construiește din inimă spre faptă, din iertare spre cuvânt, din credință spre eternitate. O carte scrisă ca în post, ca în rugăciune, clădită ca un altar. O carte în care răspunsul la cele mai grele întrebări ale vieții vine din pace și lumină.

Lectura acestor pagini nu lasă omul neatins. Închizi coperta, dar paginile nu dispar. Rămân cuvintele, și răspunsul dat fetiței autoarei, când aceasta întrebă: „Crezi că ne mai poate ierta Dumnezeu, mamă?” Cartea întreagă răspunde: „Da. Pentru că El ne așteaptă.”

Aceasta este mărturia Getei Lipovanciuc, scriitoare din neam răstignit, dar renăscut, Femeie de cu-

(continuare în pag. 28)

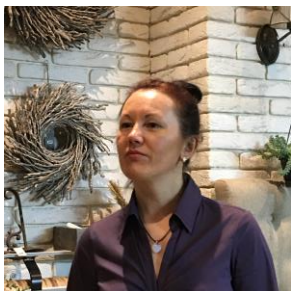
vânt și de pace, pescar de clipe și sculptor de lumină. Geta știe că suferința, când e purtată cu demnitate, se transfigurează în binecuvântare.

În adâncul acestei cărți, cititorul va descoperi niște povestiri, care se aseamănă cu un drum ce duce spre liniște și bunătate.

Recomand acest volum celor care nu se tem să coboare în adâncul inimii, care înțeleg valoarea unei amintiri curate și puterea unei iertări, care cred că o carte poate deveni treaptă către cer.

Pescar al clipelor este o „altfel” de carte: luminoasă, densă, nobilă.

Fie-i cititorului drumul bun printre pagini!

Geta LIPOVANCUIU
(Rep. Moldova)

Nimic n-am fi fără de Tine, Tată
(Glosă)

*Nimic n-am fi fără de Tine, Tată,
Noi – pruncii tăi cei unici, mult iubiți;
Am alerga-ntr-o goană zbuciumată,
Trufași, orgolioși și ne'mpliniți.
Doar Tu ridici căzuții în slăbire,
Iubirea-Ți își păstrează-al ei traseu;
Smeriți nădăjduiesc la nemurire,
Chemându-Te, iubite Dumnezeu.*

Vărtos cinstind porunca din Scripturi,
Ca stelele sclipind pe fruntea serii,
Toți cei evlavioși, în suflet puri,
Se pleacă bucuriei și durerii.
Trudindu-și la virtuțile-i constant,
Tot omu-i în lucrarea de durată:
Să-și dea jos straiul strămt și arogant...
Nimic n-am fi fără de Tine, Tată!

Doar Ție-Ți cerem pururi ajutorul,
Căci noi prin Tine-aiice am ajuns;
Îți suntem doar eroi, Tu – autorul,
Noi – sângele, Tu – nedormitul puls.
Nici forță, nici curaj, dar nici tărie
De-a ridica un pai din snopi chirciți
N-avem și n-om avea, o veșnicie,
Noi – pruncii tăi cei unici, mult iubiți.

Și nu ca sclavii Tăi, ci ca vlăstari
Ai ăstui tainic pom, Ți-aducem slavă;
Supuși duhovnicește, suntem tari,
Scânteie-n focul haric fără lavă.
Ce-ar fi să fim umili, să nu dăm greș
Noi – cei cu răsuflarea însetată?
Făr'Tine, domnitor de-am fi, răzeș,
Am alerga-ntr-o goană zbuciumată.

Nici n-am ști cine suntem, ca pribegii,
Tăpșiți pe sub călcâie-am rătăci,
Dar toate le-ai făcut sub flama legii
De-a fi buni credincioși și a iubi.
Nici laudă deșartă, nici ovații,
Nici vorbe ale celor rău porniți
N-au loc, în spațiul unde sunt și alții:
Trufași, orgolioși și ne'mpliniți.

Ne ești al bunătăților izvor,
Privind cu acceptare și blândețe
Greșelile din scurtul nostru zbor,
Și soarele lucindu-ne pe fețe,
Și Calea, și-Adevărul, Viața, tot,
Și vindecarea certă, izbăvire
De-a spune mult prea des: „Nu sunt!”, „Nu pot!”
Doar Tu ridici căzuții în slăbire.

Iau drumuri foc, sub talpa păcătoasă
A multor vanitoși și fără respect
Pentru ce ești – Stăpân, în lumea roasă
De nedreptate și de imperfect.
Cât Transcendent lipsește în căința
De-a fi și duh din Duh, nu doar un „eu”!
Cât multe-și schimbă cursul și credința,
Iubirea-Ți își păstrează-al ei traseu...

Curg toate-n astă lume cu mult spor,
Lumina-l curge-n noi și-apoi se-ntoarnă;
Lung Râu-l se întoarce la izvor,
Ca să revină-n fulgi, în plină iarnă.
Cum robii au nevoie de stăpâni,
Și oamenii, din marea lor iubire
Pentru puterea-l – oază din plămâni –,
Smeriți, nădăjduiesc în nemurire.

Dar timpul se topește ca și neaua,
Iubim atât cât mai putem ierta;
Ni-i azimut cărarea înspre steaua
Ce-așteaptă-un Fiu venind cu Maica Sa.
La poarta Lui de Cer, poporul plânge
Și-adastă, ca un sfânt în defileu,
Să-i picure-ndurare-n duh și-n sânge,
Chemându-Te, iubite Dumnezeu.

*Chemându-Te, iubite Dumnezeu,
Smeriți nădăjduiesc în nemurire...
Iubirea-Ți își păstrează-al ei traseu,
Doar Tu ridici căzuții în slăbire.
Trufași, orgolioși și ne'mpliniți,
Am alerga-ntr-o goană zbuciumată
Noi – pruncii tăi cei unici, mult iubiți...
Nimic n-am fi fără de Tine, Tată!*

Repetabilă îngenunchere

Arată-mi, scumpă mamă, un punct micuț pe hartă,
Ca punctișorul care doar inima-mi îl poartă!
Mărturisește-mi, mamă, tăcerea-mbrățișându-mi,
Unde să vin deseară, unde să-ți cânt colindu-mi?

Destăinuie-ți, azi, tată, tot dorul tău din fulgii
Ce-mi cad pe tâmpla tristă sau chiar în palma rugii!
Oprește-mă din fugă, pentr-un minut, pe-o clipă,
Să îți ascult ecoul de dor în piept cum țipă!

Se-apropie Crăciunul, vestiți-mi alchimia
Dreptății voastre sacre, ce-nclină-n sus vecia!
Fiți fluturii din ceruri, fiți fulgul Lui – întâiul!
De sărbători, Lumină să-mi fiți și căpătâiul!

Ne vin colindătorii
(colind)

Ne vin colindătorii, rând pe rând,
Cu pașii străbătuți de-a Lui ninsoare.
Și-aduc divina taină, până când
În suflete se-așterne sărbătoare.

Ne vin colindători și-un blând fior
Ne intră-n case, timpul se oprește.
În inimă e cald și ne e dor
De pruncul care-n iesle, veacuri, crește.

Ne vin colindătorii și se scurg
Spre oameni blânde clinchete de aștri.
Cu firele iertării, zori și-amurg
Se împletesc, ca norii cei albaștri.

Ne vin colindătorii și sub cer
Cu cântece-nvelite în poveste
Se naște-nveșnicitul „Leru-i ler!”
Iar neaua Lui se-așază lin pe creste...

Așer NEGOI**Bătrânul și copilăria**

Unde-ai fugit copilărie
Cu zâmbetul veșnic aprins?

Te-ai pustnicit în poezie,
Ca o *morgană* dintr-un vis.

Alergi la maratonul vieții,
Sensul fiind spre polul sud,
Chiar dacă anii mei sunt, bieții,
Cu nordul implantat în gând.

Riduri se-aștern sub ochii-mi goi
De la clipite ce se scurg,
Dar zâmbetul tot nu-ți dispăre,
Deși mă vezi pășind spre plug.

Mă încovoaaie pomenirea
lubirii pure ce-ți purtam,
Nedespărțindu-ne croirea
Unui apus a ce eram.

Plâng clapele de pianină
Sub degetele noduroase,
Atunci când inima se-nchină
La amintirile sihastre.

Eu te-am pierdut, copilărie,
Și știu că nu voi avea pace;
Rămâi a mea melancolie
Până clepsidra se întoarce.

Extaz parafrazat

*Eram doar eu pe țărni, în noaptea grea de stele.
O boltă fără nori, o mare fără vele.*
Un suflet zbuciumat, un dor în min' arzând.
Te văd prin picături din ochii plânși căzând.

Te-am căutat în nori, dar norii s-au ascuns.
Te-am căutat în ape, erai de nepătruns.
Te-am căutat în stele, pe ceruri strălucind.
Te-am căutat în mine, erai de negăsit.

Tiptil te-ai strecurat în negrele coșmaruri,
Prin gânduri te-ai ascuns turnând în min' amaruri.
Și te-am găsit în vise, făcându-le sublime.
Te preschimb în cometă; plutește către mine.

Acum, că te-am găsit, atinge-mă din nou
Cu strălucirea-ți blândă, în nesfârșit eco.
Ne ridicăm în 'nalturi, zburăm spre infinit,
Ne ținem iar de mână, acum că te-am găsit.

Nu vreau să mai plecăm, din cerul fără soare,
În doi să ne-așezăm pe stele căzătoare
Și să privim duios cum tot se risipește,
Când trecem printre nori, marea se liniștește.

De mă arunci în larg, eu te țin strâns de mână.
De vrei tu să mă lași, nu te las eu, stăpână!
De-acum există unul, doiul din noi dispăre
În lumea noastră-ntreagă, pe cerul fără soare.

Singur nu sunt pe țărni, în noaptea fără stele.
Bolta-i plină de nori, iar marea are vele.
Un suflet de iubire, dorul doar pâlând,
Te văd aieva ici, acum că te-am găsit.

Ana-Maria CHIRCEA

Valurile dragostei

Trupul lui de migdale coapte tocmai ieși din apa rece, sărată. I-am întins prosopul turcoaz, din bumbac egiptean, și m-am așezat pe nisipul fin, ce număra pașii dintre noi. Tăcerea sufletelor noastre împrăștia lumina lunii pe suprafața netedă a mării. Am zăbovit vreo jumătate de oră, ascultând glasul infinitului. Departe de tot ceea ce însemnam eu, clipa îmi fărâmița sufletul, întrebându-l ce ar putea să însemne în acest loc, acum.

- *Mi-ar plăcea să avem eternitatea noastră, aici, pe malul Mării Negre.*

Spuse aceste cuvinte ca pentru sine, fermecat de valsul lent al valurilor. Părul lui scurt, mătăsos, sprâncenele groase și proeminente, ochii căprui, blânzi, fața luminoasă, dar și corpul bine lucrat și athletic, mă făceau să mă întreb dacă perfecțiunea are un nume. Spatele lui bine definit și umerii lași, transmiteau o putere colosală, care inspira. Aveam un sentiment de siguranță în prezența lui. Valurile duioase ale Mării Negre atingeau nisipul visător, apoi se retrăgeau sub paza razelor de lună. Tălpile noastre simțeau tristețea firelor de nisip. Așteptau îmbrățișarea mării, chiar dacă știau că valurile se vor retrage. El era pregătit să mă asculte. Eu nu eram pregătită să întreb. Am oftat amândoi, ținându-ne de mână. În zadar te regăsește la capătul lumii, acolo unde obișnuința se întâlnește cu aventura, dacă tu nu ești pregătit.

- *Ne vom revedea?* m-a întreat, absent.

- *Nu știu*, i-am răspuns cu jumătate de glas.

Trei zile mai târziu, mă conducea la gara din Constanța. Inima îmi galopa în piept, îmbătătată de parfumul lui imperial. Cu o delicatețe aparte, îmi luă mâna într-a lui și o sărută.

- *Ciudate cărări străbatem*, îmi șopti, căutând un loc de parcare. *Distanța dintre noi nu e nici Câmpia Română, nu sunt nici Carpații Orientali.* Făcu o pauză, căutându-mi ochii cu privire la adâncă. *Sunt renunțările.*

Îmi luă rucsacul din portbagajul spațios și se întinse după o cutie de mărimea uneia de pantofi. Mi-o înmână, zâmbind distant.

- *Să o deschizi de ziua ta! Știu că este în mai puțin de o lună și mai știu că nu voi ajunge la timp.*

Gândurile-mi împietrite m-au făcut să tremur. Ploaia mi-a acoperit lacrimile curate, care curgeau agale pe obrazul opărit. Culoarea macilor ascundea bronzul uniform din obraji. Îmi șterse lacrimile, împreunate cu stropii calzi de ploaie vărată, cu palma-i rafinată și îmi mulțumi pentru clipele petrecute împreună.

- *Cu toată tăcerea dintre noi, auzim ceea ce contează*, mi-a mărturisit, sărutându-mi fruntea.

- *Voi ști să mă reîntorc la tine?* I-am întreat, căutându-i răspunsul pe buzele-i delicate.

- *Voi ști să plec în căutarea ta?* mi-a răspuns, oftând.

71

Victoria se așeză la masa lungă din lemn masiv sculptat, cu picioare din corn de cerb, pironindu-și privirea în ochii lui Ionică. Sub lumina elegantă a candelaburului unicat, primit împreună cu masa, de la un prieten vânător, pasionat de tâmplărie și sculptură, i se părea că îl vede pe răposatul său om, bun la suflet și cu frică de Dumnezeu. Ionică era reflexia fidelă a tatălui său în apa curgătoare a vieții. Fagurii de lumânări, ridicați înspre eternitate, luminau întreaga încăpăre. Victoriei i se părea că sunt îngeri păzitori. Doisprezece la număr, la fel ca membrii familiei sale. Distribuți uniform, la capetele fiecărui braț, fagurii erau drepti și egali, la fel ca cei dragi în ochii săi.

- *Maică, nu trebuia să vă deranjați voi pentru o bătrână ca mine. Ați cheltuit mult. Sunt bănuții voștri munciți și timpul vostru prețios pe pământ.*

Victoria le observă pe toate. Fața de masă din era nouă, brodată manual, cu flori albe și bej. Carafa din cristal bohemian era așezată cu grijă în centrul mesei. Mâncărurile felurite îi aduceau aminte de sărbători, când ea însăși încărcă masa cu bunătăți. Pâinea coaptă pe vatră îi mărturisea că această clipă e autentică, unică și desăvârșită.

- *E plăcerea noastră, mamă!* se încumetă prima noră să rostească.

Pe Olga o avea în casă de treizeci de ani și, în toți acești ani, nu a fost o dată să îi întoarcă vorba. Respectul tacit dintre ele era înțeles de către toți membrii familiei. Victoria era împlinită că Ionică a nimerit o femeie bună la suflet, așa ca el, așa cum a fost și tatăl său. Era harnică și atentă, un pic cam slăbuță pentru gusturile bătrânei, dar ce să facă ea dacă fetei îi plăceau doar legumele.

- *Păcat!* se gândi Victoria. *Să faci mâncare așa de bună și să nu o guști măcar o dată!*

Olga era mulțumită că nu existau tensiuni în casă, așa cum au existat în căminul avut până la doisprezece ani. Mama și bunica sa izbucneau în cântări dumnezeiești, din orice. Competiția dintre ele era acerbă: care îmbracă copilul mai frumos, care sapă rândul din vie mai repede, care coace cozonacul mai cu moț, nears și pufos. În luna în care a împlinit doisprezece ani, fragezi ca firele de iarbă în luna lui mărtisor, atât mama, cât și bunica sa, au trecut, la trei zile depărtare una de cealaltă, la cele veșnice și sfinte.

- *S-or împăca pe lumea cealaltă!* auzi Olga la priveghi.

Adevărul este că, de la răsăritul soarelui, care le prindea mișunând prin gospodărie, și până în asfințit, când adunau ultima căpiță de fân, cele două femei se purtau copilărește ca două capricioase și mofturoase.

(continuare în pag. 31)

(urmare din pag. 30)

- *Viespile!* gândi fetița, în mijlocul câmpului de luptă.

O gândi naiv, epuizată de atâta hărmălaie. Într-o zi de toamnă târzie, le-a sfătuit să se înțeleagă, înainte ca tot satul să rădă de comportamentul lor. Olga credea că face bine, spunându-le aceste vorbe. Și-a primit, în schimb, o palmă de la mama sa.

- *Cum îndrăznești!* s-a răstit aceasta.

Își amintește și azi clipa aceea și simte palma mamei pe obrazul ei. În loc să o mângâie, o lasă rece. Victoria era exact opusul. A luat-o sub aripa ei de când a văzut-o. A iubit-o ca pe fiica sa și nu a certat-o o dată. A sfătuit-o însă, cu căldura unei mame.

- *Multe ați pregătit, fetele mele!* le mărturisi Victoria gândurile sale. *Patrocle o să simtă și el că e sărbătoare astăzi.*

Patrocle era câinele familiei, un blănos metis, ciobănesc de Bucovina, plâpând și veșnic flămând. Olga îl iubea la fel de mult ca pe copilașii săi. Bunica Victoria îl adusesse fiului ei cel mare, când împlini vârsta de șapte ani. Cățelușul era un suflet temător și nevinovat, care umplu, pe loc, ochii copilului, de lacrimi de bucurie nedisimulată. Erau lacrimi sincere și abundente. Patrocle era un nume demn de acesta. Din acea zi de sărbătoare, fiul Olgăi avu un frățior necuvântător.

- *Ce vin ați turnat în carafă?* întrebă Victoria, curioasă. *Are culoarea vișinatei!* spuse ca pentru sine.

- *Am adus de anul acesta, de la noi, din via nouă, o lămuri a doua noră.*

- *Și carafa? Unde ați găsit-o?* Făcu o pauză. *N-am văzut-o de vreo trei ani!* se minună femeia, amintindu-și.

- *Carafa am găsit-o în dulapul cu haine, lângă cutia cu fotografii. Făceam curat în camera din mijloc săptămăta trecută și, din întâmplare, am dat de aceasta. Mi-am zis că ziua dumitale e momentul potrivit să revadă lumina zilei.*

Dora a ajuns în familia Soare din întâmplare, la fel cum a găsit și carafa. Mama sa era poștăriță și, fiindcă se îmbolnăvise și nu se putu ridica din pat câteva zile, a trimis-o pe Dora cu corespondența. Nu voia să necăjească sătenii cu lipsa ei, căci cine știe ce vești așteptau aceștia și de unde. Codruț i-a deschis Dorei ușa casei și, o dată cu ea, sufletul. Abia după nouă ani s-au căsătorit și s-au așezat împreună, spre neliniștea Victoriei. Ei doreau să își termine studiile, să se angajeze; aveau, iată, gândurile lor. Victoriei nu îi plăcu să îi vadă așa în fața Domnului, însă se bucura că s-au găsit. Îi aminteau de ea și de răposat, pe vremea când totul părea posibil. Gura lumii a întristat-o, până în ziua în care a aflat că va fi și soacră, și bunică. De-ndată, tinerii au urcat pe scara împlinirii ei.

- *Îmi amintesc, acum. Am așezat-o acolo, după înmormântare. Doamne, iartă-l pe tătucu!* Mult i-au mai plăcut mustul și feteasca! *Și, totuși, o dată nu l-am văzut beat. Un pahar, fie două, și se întindea în pat. Știa de măsura lucrurilor, așa pofticios cum era.*

- *Doamne, iartă-i și-i odihnește!* își făcu cruce a treia noră, Dana.

Soțul său, fiul mijlociu al Victoriei murise, la un an după tătucu', de pneumonie. A lăsat-o, după ani lungi și grei de căsnicie, fără urmași. Lipsa unui sămbure de bucurie o măcina.

- *Stau degeaba pe pământul acesta roditor. Mă uit*

la alții și îmi este ciudă pe mine. Trebuia să insist. Aveam acum o mângâiere. El, nu și nu. Avem timp. Care timp? Am lucruri materiale. La ce folos, acum? gândi Dana, fără să rostească nici măcar un cuvânt.

- *Despre morți numai de bine!* o înghionti Olguța.

Îi spuse acestea în șoaptă, intuindu-i gândurile. Nu voia ca Victoria să o audă și nici să îi pricinuiască vreo supărare. A fost cum a fost, nu puteau fi toți la fel. Dana își făcu din nou cruce și oftă. Avea rănile ei, care nu îi dădeau pace în nopțile lungi și solitare. A rămas pe lângă Victoria, în casa din vecinătate, cea ridicată cărămidă cu cărămidă, cu sudoarea frunții sale. Oricum, nu avea unde să meargă și era târziu să o ia de la capăt. Ultimele drumuri la doctor au anunțat-o că își va încheia și ea socotelile cu lumea aceasta, cât de curând. Nu a spus nimănui. Când va veni clipa, va fi liniște în sufletul său. Un fulger scurt pe cerul vieții.

- *La mulți ani, mamă!* se auzi din pragul bucătăriei.

Era Mia, nepoata ei de suflet. Ținea în brațe un tort cu trei etaje și scară de flori delicate. Era o simfonie în roz pudrat și auriu. Cunoscându-i gusturile de cofetar înnăscut, tortul avea să aibă aromă de fistic, frișcă și zmeură. Mia era o creatoare de stare de spirit. Când intra în încăpere și își mai aducea și dulciurile, era zi de sărbătoare. Tortul era demn de o mătușă care o crescuse frumos. La șapte ani împliniți ai Miei, mama ei, sora Victoriei, murise în urma unui accident de călărie. Tatăl său nu s-a încumetat să o crească. Nu știa cum și nici nu avea condițiile necesare. Lipsea mult de acasă și s-a învoit cu Victoria să o crească aceasta. Îi promisese și o anumită sumă lunar, însă Victoria nici nu a dorit să audă.

- *Unde încap doi, încap și al treilea!* a încheiat aceasta învoiala.

L-a sfătuit să pună deoparte pentru Mia, cât poate, iar la vârsta maturității să îi facă acesteia o bucurie. Întocmai s-a întâmplat. Fata a folosit bănuții să facă cursuri de cofetar și să își deschidă o mică afacere. Ani mai târziu, ea încă le era recunoscătoare amândurora. Toate s-au așezat după voia Domnului, însă mama Victoria, cum îi plăcea ei să îi spună mătușii sale, și tatăl Constantin, au avut meritul lor în parcursul și succesul ei de cofetar.

Mia așeză tortul pe masa lungă, din lemn masiv sculptat, apoi au început cu toții să îi cânte Victoriei *La mulți ani!* Ceea ce simțeau, în adâncul sufletului, era recunoștință profundă. Ochii sărbătoritei erau copleșiți de amintiri și de încărcătura momentului.

- *Cât voi mai trăi pe acest pământ, să îmi fie casa așa, ca acum, în armonie și iubire!* gândi Victoria, suflând în cei șaptezeci și șapte de ani ai săi.

Fagurii de lumânări luminau, în continuare, întreaga încăpere. Doisprezece suflete sărbătoreau viața, așa cum este ea, cu bune și cu rele. Toți fagurii erau drepti și egali, la fel ca cei dragi în ochii Victoriei.

Aida ZAHARIA

**Prier cu Dali de Monica Manole,
între suprarealismul interior și reconfigurarea
sinelui poetic**

Prier cu Dali este un volum care se citește ca o punte între real și supreal, între fragilitatea omului și libertatea imaginației. Monica Manole construiește un univers poetic în care introspecția se întâlnește cu ludicul, iar memoria, visul și cenușa unei lumi cotidiene se topesc într-un amalgam de imagini ce aduc aminte de estetica lui Salvador Dalí - nu prin imitație, ci printr-un dialog subtil al spiritului.

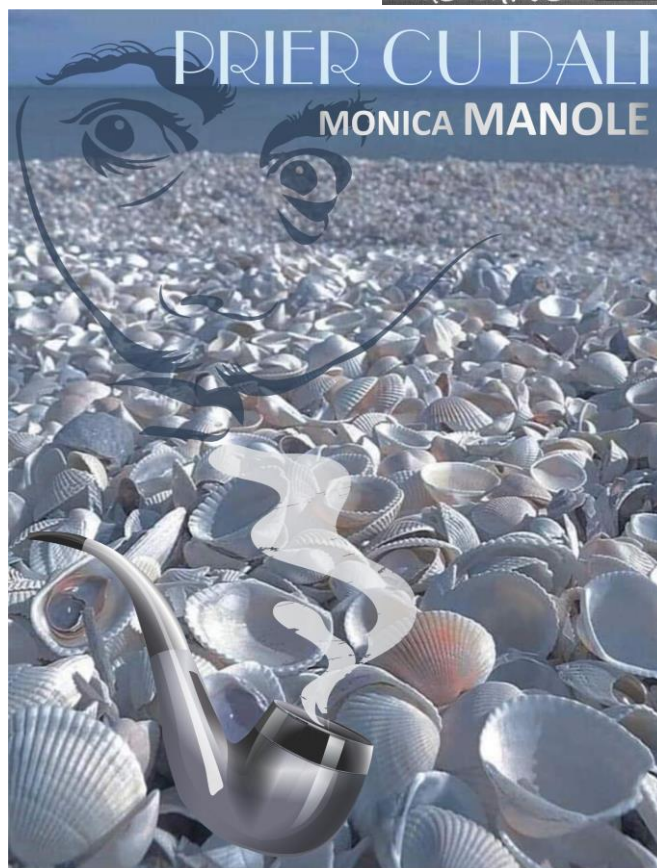
Titlul volumului nu este o simplă referință culturală. Prezența lui Salvador Dalí - ca simbol al libertății absolute a imaginației, dar și ca reprezentant al unui suprarealism provocator - devine un partener de dans, un contrapunct, o oglindă. Manole nu îl transformă pe Dalí într-un idol, ci într-un reper elastic, pe care îl apropie, îl ironizează, îl apostrofează, îl sublimează. Titlul definește coordonatele întregului demers poetic: un timp de tranziție (*prierul*) și o instanță imaginară liberatoare (*Dali*).

În acest sens, Prier cu Dali este și o meditație despre creație: despre cât de departe poate merge artistul fără să piardă contactul cu sine, despre ce rămâne după ce ai călcat granițele realității și ai revenit înapoi. Dalí funcționează aici ca o punte simbolică între conștient și subconștient, între luciditate și oniric. Poemele lasă impresia unor tablouri în mișcare, cu obiecte care se topesc, cu figuri care se multiplică, cu decoruri care se destramă și se recompun, dar totul filtrat printr-o sensibilitate contemporană, feminină, atentă la nuanțe și fragilități. Volumul poate fi citit, așadar, ca o meditație asupra propriei interiorități, dar și ca un exercițiu de libertate creatoare în raport cu moștenirea suprarealistă. Nu avem de-a face cu un suprarealism „imitativ”, ci cu un suprarealism domesticat, metabolizat și integrat într-o sensibilitate contemporană, feminină, reflexivă.

La nivel tematic, volumul poate fi citit ca un traseu de autocunoaștere care se desfășoară nu prin confesiune directă, ci prin acumulări de imagini, simboluri și micro-narațiuni lirice. Sub textul vizibil pulsează mai multe întrebări: cum se naște sensul? ce este identitatea? unde se plasează eul între real și imaginar? Poeta nu propune răspunsuri ferme, ci mai degrabă creează spații de reflecție în care cititorul este invitat să participe. Această atmosferă de *neliniște fertilă* este amplificată prin structuri metaforice fluide, uneori bruște, altele aproape imperceptibile, asemenea unei mutații de lumină într-un tablou.

Cartea respiră un aer oniric, iar „prierul” devine un timp al limpezirii, un moment de trecere în care poetul își dă voie să desfacă și să reasambleze realitatea; timpul se curbează, obiectele capătă biografii proprii, iar gesturile mici capătă amplitudine metafizică. O trăsătură pregnantă a volumului este textura vizuală a poemelor. Monica Manole scrie într-o manieră aproape picturală: fiecare poem conține nu doar imagini, ci și culori, gesturi, lumini, perspective, ca și cum textul ar fi rezultatul unei transpuneri directe dintr-un spațiu plastic.

Obiectele - flori, ceasuri, ferestre, oglinzi, fragmente

de natură ori detalii domestice - devin personaje; ele nu sunt elemente descriptive, ci veritabile noduri simbolice. Uneori sunt deformat, altele sunt amplificate, altele devin suport pentru o meditație asupra timpului, a fragilității sau a trecerii. Această manieră conferă volumului o densitate poetică aparte, dar și un ritm interior care își păstrează coerența chiar și acolo unde logica strictă este abandonată.

Monica Manole pune în scenă un eu poetic lucid, dar sensibil, conștient de limitele limbajului, însă dispus să îl forțeze până când acesta se eliberează și devine imagine, culoare, vibrație. De aceea, volumul are o energie vizuală aparte: cuvintele par să picteze, să decupeze, să ardă.

Stilul este rafinat, cu o densitate metaforică ce cere cititorului răbdare și implicare. Poemele nu se lasă reduce la o lectură rapidă; fiecare imagine deschide o altă, fiecare vers funcționează ca o ușă spre o zonă a conștiinței care altfel ar rămâne tăcută. Autoarea combină: fragmente scurte, aproape aforistice; imagini suprarealiste; confesiuni discrete, niciodată ostentative; jocuri subtile de ironie și autoironie; o muzicalitate internă discretă, dar constantă. Această construcție transformă poezia într-un organism viu, dinamic, ce se reconfigurează la fiecare lectură. Poemele se așază în fața cititorului asemenea unor fragmente vizuale dispersate, unite de un fir invizibil: un prier interior, o primăvară timpurie a conștiinței care topește și reformează, într-un ritm egal și paradoxal, realul și imaginarul.

Stilistic, Prier cu Dali mizează pe un ritm interior profund diferit de cel al poeziei confesive sau narative. Aici nu avem povești, ci pulsații; nu avem flux continuu, ci noduri, tensiuni, rupturi. Poemele seamănă adesea cu secvențe cinematografice sau cu fragmente de jurnal de vis, unde logica lineară este suspendată în favoarea unei

(continuare în pag. 33)

logici afective. Repetițiile, reluările, schimbările bruște de perspectivă creează un tip special de dinamism, unul în care poetul nu urmărește un fir narativ, ci o acumulare de stări. Această construcție fragmentară nu este un capriciu, ci o strategie deliberată. Fragmentul devine modul natural de organizare al conștiinței într-o lume în care unitatea eului este pusă la îndoială. Volumul arată, în fond, că poezia nu trebuie să construiască întreguri stabile, ci să surprindă vibrații sincere.

Limbajul poetic este elaborat, adesea metaforic până la limita incantației. Nu este o poezie „ușoară”, iar aceasta este una dintre valorile ei: necesită multiple lecturi, cere atenție, recompensează prin nivelele pe care le dezvăluie. Limbajul exploatat de Monica Manole este bogat, fluid, stratificat. Nu avem de-a face cu o poezie minimalistă, ci cu una în care cuvintele sunt încărcate de rezonanțe multiple. Poeta îmbină un lirism cald cu note de ironie discretă, iar intertextualitatea — în special referințele la universul dalinian — este folosită inteligent, ca un contrapunct artistic, nu ca ornament. În spatele experimentului vizual și a elanului imaginației, volumul are și o puternică încărcătură emoțională. Eul poetic traversează o serie de stări – melancolie, uimire, revoltă blândă, tandrețe, anxietate și, uneori, un tip de liniște fragilă, ca o pauză între două respirații. Emoțiile nu sunt niciodată declamate, ci insinuate, dozate, filtrate. Impactul este cu atât mai mare cu cât cititorul le descoperă, nu le primește direct.

Funcția lui Dalí în arhitectura volumului: un arhetip, nu un tutore. Apropierea de universul dalinian nu reprezintă în acest volum un exercițiu de admirație, ci un gest de apropiere critică. Dalí devine un simbol al libertății totale a imaginației, însă nu este ridicat la rangul de autoritate absolută. Monica Manole folosește figura lui Dalí ca pe o oglindă în care se reflectă atât fascinația pentru oniric, cât și suspiciunea față de excesul imaginii. Astfel, Dalí este un reper fluid, o instanță intermediară între luciditate și vis, un mediator al trecerilor. Poemele nu caută să reproducă suprarealismul pictorului spaniol, ci să îl reinterpreteze printr-o sensibilitate intimă. Personajele poetice se mișcă între obiecte deformate, perspective alunecoase și spații discontinue, dar accentul nu este pe bizar sau spectaculos, ci pe ceea ce bizarul spune despre interioritatea eului. În acest sens, „dialogul” cu Dalí este un pretext pentru o reconfigurare a sinelui poetic: un eu care nu se teme să alunece, să se fragmenteze, să se reconstruiască. Imaginarul suprarealist devine instrument, nu scop; catalizator, nu model prescriptiv. Eul poetic își asumă multiple ipostaze: observator, trup eviscerat de memorie, copil al luminii, creator neliniștit. Identitatea este fluidă, uneori disimulată, alteori excesiv expusă. Această polimorfie devine o marcă a întregului volum.

Una dintre calitățile majore ale volumului constă în densitatea imagistică. Poemele par generate de un ochi aproape pictural, un „ochi interior” care privește lumea nu ca pe o succesiune de fenomene, ci ca pe o succesiune de stări optice, afective și conceptuale. Realitatea nu este „redată”, ci reinterpretată. Percepția este un gest activ, un proces de multiplicare a posibilului, ceea ce apropie volumul de ambițiile suprarealismului clasic, dar îi oferă și o nuanță modernă: poetul este conștient de mecanismele percepției, nu doar purtat de ele. Poemele

nu livrează sensuri ferme, ci sugerează trasee. Ambiguitatea face parte din estetica volumului, iar cititorul este invitat să participe, să completeze, să intre în mecanismul imaginar. Sensul se naște din tensiuni, nu din concluzii.

Prier cu Dali este un volum bine articulat, care își invită cititorul la contemplare și la un alt mod de a percepe realul. Este un exercițiu de sinceritate poetică, dar și o celebrare a libertății artistice. Cartea reușește ceea ce puține volume de poezie contemporană își asumă: să creeze un spațiu în care cititorul nu doar citește, ci și privește, simte și participă. Prier cu Dali se înscrie în zona unei poezii contemporane care refuză simplificarea și mizează pe densitate, intertextualitate și libertate imaginativă. Prin felul în care construiește interacțiunea dintre vizual și verbal, volumul se remarcă prin originalitate și coerență. Nu este un volum care urmărește să fie „plăcut”, ci unul care provoacă, care deschide, care neliniștește și eliberează. Este o carte pentru cititori obișnuiți cu poezia profundă, dar poate fi un portal revelator și pentru cei mai puțin familiarizați cu suprarealismul.

Volumul asupra căruia am stăruit în analiză este o reușită poetică matură, intensă și rafinată, un volum complex, care îmbină introspecția cu fantezia, analiza lucidă cu energia visului. Este o carte care poate fi recitită de multe ori, iar de fiecare dată cititorul va descoperi un detaliu nou, un alt fel de lumină, un alt sens. Este, în același timp, un omagiu delicat și nuanțat adus libertății artistice, dar și o explorare a spațiilor interioare în care imaginile devin cuvinte și cuvintele devin tablouri. Monica Manole oferă un volum original, impregnat de o vibrație creatoare autentică. **Prier cu Dali** este o lectură recomandată celor care caută poezie care provoacă, care pune întrebări și care nu se teme să treacă dincolo de marginile obișnuitului.

În contextul poeziei contemporane, volumul Prier cu Dali se înscrie într-o direcție poetică care se desprinde de minimalismul cotidianist și caută forme ale intensității și ale imaginației. Nu se supune tendințelor dominante, ci propune un demers care îmbină introspecția cu experimentul vizual, o genealogie personală cu un dialog cultural inteligent. Rezultatul este o poezie de o densitate aparte, animată de imagini memorabile, de o tensiune lucid-onirică și de o vibrație afectivă autentică. Este un volum care va rămâne relevant în peisajul literar contemporan, atât prin originalitatea expresiei, cât și prin forța cu care își asumă libertatea creatoare.

Marin MOSCU**Au înnebunit salcâmiile...**

"Au înnebunit salcâmiile",
Cântă Marele Actor,
Țara nu îngenunchează,
Se încrede în popor...

Sus sunt crengile uscate,
Jos sunt rădăcini de neam,
"Au înnebunit salcâmiile",
România-n piept te am...

Vijelii de vor începe
Cu inima am să cânt
"Au înnebunit salcâmiile"
Dar, române, tu ești sfânt...

Ai s-alegi răul de bine,
Țara ai s-o înflorești,
"Au înnebunit salcâmiile"
Va rămâne în povești...

Când voi muri

Când voi muri, casa va intra în pământ,
Zugrăvită frumos cu ierburi și tufișuri,
Ferită de vânturi și ploii,
De șosele lipite cu așuri,
Păzită de vechii strigoi...

O cruce va inspecta orizontul
Din care curcubeie curg,
Se vor auzi oase bocind peste oase
În miezul acareturilor din amurg,
Între prezent și trecut în unde găunoase...
Va fi o plantație de cruci lângă cruci solidare,
Mama nu se va bucura de noua mea casă,
Tata, judecând după aparențe
În alte liane pe spate se va lăsa,
Pustiit și tăcut între existențe...

Casa va dăinui cu geamuri închise,
Ușa blocată cu icoane și mirt,
Săruturi pe obraz cu o brazdă amară,
Apoi voi citi și voi citi liniștit
Somnul revenirii dintr-o călimară...

Mai dă-mi Doamne

Mai dă-mi, Doamne, înc-o zi
Și șapte zile se poate,
Să-mi răsfăț puțină viața
Cu iubiri pe săturate...

Dă-mi, Doamne, o lună plină
Sau un an cu sănătate,
Să umblu pe unde-am fost
Cu iubiri adevărate...

Dă-mi, Doamne, anii destui
Până-oi intra în pământ,
Să iubesc, să fiu iubit
Și dincolo de mormânt...

O singură inimă

Ea merge în partea stângă a inimii lui,
El merge în partea dreaptă a inimii ei,

Amândoi așteaptă să se unească inimile

Într-un singur mers,
Într-un singur sens
Înțeles de urmele pașilor
Desenați imaginar
Pe cuva sufletelor

De unde viața bea rouă de stele
Sub crucea purtată de Domnul
Țintuit de cuie sângerii
Ca tufișurile toamna
În joaca ploilor
De a se modela în ninsori...
Atunci de frig, sunt sigur,
Inima ei și inima lui
Privind prin țurturi
Vor desena, pe geamul deschis către cer,
O inimă imensă, o singură inimă...
Iarna va veni,
Iar ei, intrând în primăvară,
Vor mângâia cu sufletele împlinite
Ghiociei, rândunele
Și albine
Purtând în zbor
Catifelarea binecuvântării...

Iubire nevăzută

Cu privirea visătoare
Trece-n zbor o siluetă
Zâmbitoare, înfocată,
Alături de o egretă...

Cerul clar se minunează,
Soarele limba își frânge
Într-un măr crescut în sân
Inundat cu dulce sânge...

Unde-o fi iubirea mare,
Nevăzută, ne trăită,
Cum o fi pe plac să fie
Roditoare de ispită?

El și ea vorbesc muțeste,
Nu s-aud, nu se-nțeleg,
Vântul le este liantul,
Spațiul frânt dintr-un întreg...

Se vor întâlni vreodată
Cu privirea visătoare?
Se iubesc pe nevăzute
În simțirea care doare?...

Iubire intensă

Pe terasa gândului zburător
Flori de păpădie trec de zare,
Vântul le biciuie amarnic,
Sulițe de umbre -s pe cărare...

Colinele din jur își preamăresc
Fiecare ce stau la pândă,
Vor să soarbe licăr de izvor
Din inima iubirii tale crudă...

Iubirea e intensă și îmi aparține,
Ești cuprinsă de presentimente,
În terasa gândului zburător
Deschid orașul iubirii permanente...

(continuare în pag. 35)

Urmează dansul stolului în zbor,
Suntem flori de păpădie peste zare,
Sprijinindu-ne de așteptări mărețe
Onorăm lumina de vis înălțătoare...

Crucea iubirii

Îndatorat plăcerilor totale
Te-am prins în brațe, Înger drag,
Să-mi văd cuprinsul minunat
Intrând în cer pe vechiul prag
Ai vrut din inimă să-mi dai
Zvâcnirile de înălțare,
Dar clipele învolburate
Ardeau durerile în soare...
Și m-ai lăsat să-mi fie bine
Lângă-un Șchiopel îndurerat,
În limita impusă de iubire
Săpam adânc la Marele Păcat...
Acum, când timpul trece în rugină
Vreau să limpezesc trecutu-n viitor,
Să ard cu tine dulce lumânare:
Crucea iubirii Marelui Fior...

Realitate și mit

Fericirea sună în poala tristeții,
Un cântec în suflet apus
Lasă urme adânci de reținere –
Visător am fost, visător supus...
Candela surâsului arde în piept,
Mâine se mută priveliștea stearpă
Într-o casă neconstruită,
Primăvara o udă cu apă...
Și crește, și crește în vârf de pădure,
Pe unde treci tu, scăldată-n flori,
Se coase frunzele cu rodii și nori,
Ochii tăi în poala tristeții sunt flori...
Casa-i pusă cu clanța la soare,
Tarabe de frumuseți se întind
În maternitatea vieții devenită
Realitate profundă și mit...

Teoreme

Efort adormit pe-o frunză târzie,
Înger desenat pe-un stetoscop
Așezat pe sânii bombați ai doctoriței
În care-aș vrea să mă îngrop...
Mă las cuprins de fericirea ei,
Doamne, dă-mi un lung popas,
Perla adormirii pe-o frunză târzie
Să fie sub sânii rotunjiți un avans...
Plecăciunea mea e de copil,
Îngeri sug miere din stetoscop,
Fluture verde din verde mă fac
Să desenez sânii pe-a inimii breloc...
Dumnezeu mă mângâie pe frunte,
Sfințește clipa în veșnicia supreme,
Teorema cuvintelor mele primește
Proaspete esențe ascunse în leme...

Binecuvântare

Botezăm frunzele cu apă sfințită
Sub candela cerului înălțat de priviri,
Cuvintele tale îngânate de îngeri
Îmbrățișează formal potriviri...

Răcoarea vizează eșarfe pe gât,
Ceața în costume cârpite cu gheață,
Pașii tăi numără frunzele căzute
Pe aripile vântului mânate spre piață...

Bărbații rostuiesc alice în puști,
Vânează uitarea de ciute unde,
Copii așteaptă cocorul din cârd
Melodia despărțirii s-o cânte...

Zumzet de toamnă, zumzet târziu,
Aleargă pe vârtejul vântului,
Binecuvântare ne dă Dumnezeu,
Îmi ridic privirea spre minunăția Lui...

Botezăm frunzele cu apă sfințită
Sub candela cerului înălțat de priviri,
Cuvintele tale îngânate de îngeri
Îmbrățișează formal potriviri...

Un zâmbet

O pasăre zâmbeste în cuvinte,
Prezența ta aduce binecuvântare,
La plecarea din rai îngerii
Salută cu grație întreaga parcare...

Motoarele găfâie în gol,
Povești șerpuitoare, lunecând
Pe șira spinării, cale ferată
În lacrimi fierbinți aducând...

Ovalul zâmbetului are dinți
Crescuți cu ascunziș în sâni,
La ieșirea din rai viața desenează
Pe fiecare cruce firimituri de pâini...

Mișcări browniene

Bucăți de suflet și de trup
Se-nvârt brownian sub stele,
Domnul ne-adună încântat,
Din cioburi ne face surcele...

Tu te aprinzi, m-aprind și eu
În palmele lui Dumnezeu,
Prin focul aprig al sfințirii
Știm deveni forța iubirii...

Brownian vom fi sub stele,
Îngeri decolând pe ele,
Mișcare unică trăită
Între iubire și ispită...

Cosmin POPA**A paisprezecea pecete**

(Un festival de teatru. Tavernă. Evul Mediu. Soldați, feudali, țărani și negustori. Primăvară. Statui de zei.)

Caractere: – Brunhilda, Lazarus

Tablou I

Brunhilda: Toarnă-mi în pocal bere, dă-mi coastele de miel.

Lazarus: Cine sunt ăștia? Se fac de răs. Uită-te la ei cum dansează, și ce costumații de clauni. De unde au venit?

Brunhilda: Din Europa de Apus. Au venit cu caravana.

Lazarus: Nu mi-au plăcut niciodată spectacolele.

Brunhilda: Nu ți-a plăcut nimic niciodată.

Lazarus: Sunt pădurar.

Brunhilda: Ești înecat în băutură. Nu ai familie, nu ai mai nimic.

Lazarus: Dumnezeu ești femeie cu carte. Ce ai studiat? Poezia veche?

Brunhilda: Și retorica și filozofia ocultă.

Lazarus: Ești vrăjitoare...

Brunhilda: Da, chiromanție, zbor noaptea, soțul meu știe, dar nu-l interesează, avem beciul plin de obiecte demonice. Tai broaște, corbi, și le fierb.

Lazarus: Mie îmi place băutura cel mai mult. Ce rost are să-mi clădesc o familie? Nu sunt fericit. Nu-mi place să ajut pe nimeni, înțelegi tu? Vreau să tai lemne, să beau, să iau de la măcelari carne și să plec acasă.

Brunhilda: Dar spectacolul îți place?

Lazarus: Teatrul?

Brunhilda: Da, este teatrul purificator?

Lazarus: Știu și eu, eu am creierul îmbibat de bere și de vin, ce știi eu?

Brunhilda: Nu ai tristețe? Nu plângi niciodată? Nu ai fost bolnav niciodată?

Lazarus: Nu prea.

Brunhilda: Dar tu stai în vale? La Wormfroth?

Lazarus: Da.

Brunhilda: Am fost acolo. Majoritatea erau aeriene, bolnavi de nervi, de spate, de sânge.

Lazarus: Ei sunt mai bolnavi, familiile de pe dealuri, ei sunt mai blestemați, zic vecinii, auzi dar tu crezi în stele?

Brunhilda: Da, sunt Pești.

Lazarus: De asta ești așa frumoasă, ai ochi verzi, de asta îți place chiromanția? De asta îți plac vrăjile?

Brunhilda: Da, de asta, am acasă, într-o casă ca de bucătărie, un cazan de foc.

Lazarus: Auzisem și eu povești despre zodia Pești.

Brunhilda: Unde?

Lazarus: La o școală.

Brunhilda: De la cine?

Lazarus: De la un cărturar.

Brunhilda: Da, sunt vrăjitoare, am ochii verzi, de asta.

Lazarus: Eu ce ochi am?

Brunhilda: Albaștri.

Lazarus: Și tu ce vezi în stele: Cum îmi poți ghici viitorul?

Brunhilda: Simplu, fac un desen în nisip.

Lazarus: Crezi că voi fi pădurar mereu? Și băutor?

Brunhilda: Nu, o să-ți ghicesc în cafea, cu plante.

(Pe scenă apără o lună de cristal ținută pe sfori. În dreapta scenei o ușă ce se deschide spre un val de foc. În stânga scenei o fereastră imensă ce dă spre o câmpie de iarnă plină de harpii și elfi. În spatele scenei un zid imens de cărămizi, sticle și poțiuni pe etajere putrezite.)

Lazarus: Nu îmi dai și mie niște lemne?

Brunhilda: Cât îmi dai?

Lazarus: 100 de galbeni.

Brunhilda: Mai mult.

Lazarus: 122 este tot ce pot forța.

Brunhilda: Nu ajunge.

Lazarus: Vrei să-mi vând jocul?

Brunhilda: Aur n-ai prin casă?

Lazarus: Am un set de furculițe de argint, dar nu-l dau nici dacă mă înjunghii.

Brunhilda: Îți dau două trăsuri de lemne, dacă-mi dai 122 de monezi și setul de argint.

Lazarus: S-a făcut.

Brunhilda: Împinge tava de costițe de miel.

Lazarus: Eu mă mulțumesc cu vin și roșii.

Brunhilda: Bețiv. Să-ți fie rușine.

Lazarus: Ce știi despre trupa de teatru?

Brunhilda: Profesioniști, veniți de pe alte continente, mai interesante.

Lazarus: Mie nu-mi place teatrul.

Brunhilda: Fiindcă bei fără oprire.

Lazarus: Cum să fac și eu?

Brunhilda: Bea mai mult.

Lazarus: Dar nu știu să citesc de pe foaie.

Brunhilda: Ți-am zis că sunt pești, sunt născută în martie.

Lazarus: Învață-mă zodiacul...

Brunhilda: Mai pune 5 galbeni.

Lazarus: Mă înveți teatrul?

Brunhilda: Da.

Lazarus: Sigur.

Brunhilda: Da.

Lazarus: Și dacă...(Se opri. Privea în gol.)

Brunhilda: Și dacă?

Lazarus: Dacă mă minți?

Brunhilda: Ți-am dat cuvântul. Eu am onoare.

Lazarus: Stai! Stai! O, vai, Doamne, uită-te de scenă! Moartea cu Coasa! Are capă neagră! Vai de mine...

Brunhilda: Calmează-te...

Lazarus: Moartea cu coasa, și grohăie ca porcul, ca lupul, grohăie ca mistrețul când înjunghie păcătoșii...

Brunhilda: Nu e chiar așa.

Lazarus: Îmi tremură inima, îmi tremură ochii, are inele în urechi, are rât, limbă de lup...

Brunhilda: Calmează-te!

Lazarus: Mi-e frică!

Brunhilda: Scoate-ți crucea!

Lazarus: Of, Doamne, și Îngerii mei.

(Pe scenă apărură stele trase de sfori iar Moartea cu Coasa trase actorii într-un sac de molii. Țăranii și feudali aplaudară. Sunete de flaute. O nouă trupă de

(continuare în pag. 37)

actori apăru pe scenă cu ghitare și tobe și flaute. Începură să cânte în daneză.)

Brunhilda: Este doar o reprezentare. Haide în beci, în pivnița cu poțiuni, să-ți scot trăsurile cu lemne, că vine iarna și lupii.

(*les printre feudali și se îndreaptă spre pădure. În spate se aude muzica actorilor.*)

Tablou II

(*Casa Brunhildei. Beciul unde practică vrăjitorie și alchimie ocultă. Sală imensă de lemne și ziduri de bolovani vopsiți în crem. În mijlocul beciului un șemineu cu cranii și lilieci. Un cazan de fier.*)

Lazarus: Ce beci mealefic ai, deci aici îți faci men-drele...

Brunhilda: Ce duhnești a alcool. Îți fac un ceai de plan-te, de mătrăgună și îți dau o cafea să-ți odihnească limba-jul agresiv.

Lazarus: Ȑia sunt scheleți? Lilieci?

Brunhilda: Da, ai grijă, mușcă, dinții lor rup adânc pielea și carnea de inocenți. Accidentele se pot întâmpla chiar când te rogi pentru protecție.

Lazarus: Păi și lemnele?

Brunhilda: O să mergem și acolo. Dar în timp.

Lazarus: Uite aici galbenii.

Brunhilda: Pune-i pe masa de piatră.

Lazarus: Ce frig e aici. Vai de mine, cum trăiești așa sinistru? Nu ți-e frică?

Brunhilda: M-am născut în groază.

Lazarus: Of, Doamne, ce casă de abominații, bube în cheaguri împutite.

Brunhilda: În cazanul ăsta tai mâțe, lilieci, urechi de lupi.

Lazarus: Lupi? Cum îi vânezi?

Brunhilda: Cu sulia.

Lazarus: Eu merg în pădure noaptea, dar n-am curaj să vânez.

Brunhilda: Ești laș.

Lazarus: De asta beau. Știi că e doar gura de mine.

Brunhilda: Știu. Îți aduc un pocal cu cafea, să-ți ghicesc în stele.

Lazarus: Adu tante Brunhilda.

(*Brunhilda spuse ceva în barbă apoi învârti un schelet în cazan și adăugă plante de otravă.*)

Lazarus: Oooh...ce naiba e drăcia aia?!

Brunhilda: Lângă tablou? Un lup răstignit.

Lazarus: Vai de mine. Îmi tremură mâinile de frică.

Brunhilda: Uite cafeaua.

Lazarus: Miroase urât. A hroașcă.

Brunhilda: Din oase de țap.

Lazarus: Sigur nu m-am otrăvit?

Brunhilda: Nu. Ce vezi în cafea?

Lazarus: Văd fețe...

Brunhilda: Urâte? Se strâmbă la tine?

Lazarus: Da, fețe, se strâmbă și rîd la mine, sigur nu-s nebun?

Brunhilda: Nu.

Lazarus: Văd.

Brunhilda: Da, da, da...ce vezi?

Lazarus: Doi pești...

Brunhilda: Da, e zodia mea.

Lazarus: Și văd un lac verde...

Brunhilda: Da, lacul de pe deal.

Lazarus: Acum o beau?

Brunhilda: Da.

(*Lazarus bău cafeaua. Se opri.*)

Lazarus: Ce-i pus aici? Am ochii tulburi. Îmi vine să plâng.

Brunhilda: Da, da, maestrul va veni.

Lazarus: Cine?

Brunhilda: Maestrul negru din lumea warlocilor.

Lazarus: Profeția?

Brunhilda: Da.

Lazarus: M-ai adus aici să faci ritualul: Dă-mi lem-nele.

Brunhilda: Calm.

Lazarus: Dă-mi lemnele, altfel... (*Se opri. Îi țâșni un lichid din gătlej.*)

Brunhilda: Îți văd viitorul.

Lazarus: Ce e? Vrăjitoareo, ce e?

Brunhilda: O să mori.

Lazarus: Cum?

Brunhilda: Singur.

Lazarus: Ce m-ai speriat.

Brunhilda: Vei sfârși singur într-o cabană, la pădure, o să bei și o să mori de singurătate, vei innebuni.

Lazarus: Nu este scăpare?

Brunhilda: Nu.

Lazarus: Cum nu?

Brunhilda: Nu este pentru tine.

Lazarus: Nu se poate.

Brunhilda: Întunericul te va nimici.

Lazarus: Nu cred.

Brunhilda: Așa zice cafeaua și ierburile.

Lazarus: Ce ierburi?

Brunhilda: Otrava.

Lazarus: Femeie. (*Se mânie.*) Vrei să mă omori?

Brunhilda: MAESTRE! STĂPÂNUL! AI VENIT!

(*Din steaua mov cu bule apăru un necromant cu doi scheleți.*)

Necromant: Este totul pregătit?

Brunhilda: Te servesc Lordul Meu!

Necromant: Cine este acest fițos? Mai și pute a băătură.

Lazarus: Lazarus, Prințe al Dezolării!

Necromant: Îngenunchează!

(*Se puseră în genunchi.*)

Brunhilda: Mătura mea, purific-o și vrăjește-o! Vreau să vă duc la Sărbătoarea de Sabat în Pădurile Vestice!

Necromant: Cum dorești!

(*Necromantul luă mătura și aruncă cu praf magic. I-o înmână cu dispreț.*)

Brunhilda: Mulțumesc.

Lazarus: Cum să ajutăm?

(*Scheleții pocniră din maxilare.*)

Necromant: Adu-mi ficat de liliac și canin de lup și splină de mistreț!

Lazarus: Dar nu știu să vânez!

Necromant: Pentru că bei.

Vasile Dan MARCHIȘ

MARE ÎNDEMN MARE

Pe când credeam că
muza mi se bagă în seamă
arătându-mi cum se respectă între ele urzicile,
prin acel dicționar de neologisme al mirărilor,
etalându-și una altelea porii urticari și iritanți,
fără să se irite între ele...

Atunci muza a rostit:

„Știi ce înseamnă asta?
Știi ce-și spun urzicile?”

«Prin instincte antice
oamenii moderni neîmpliniți
se provoacă, ba chiar se luptă între ei
cu arme albe, sau chiar cu cele de foc,
iar noi să ne batem în porii urticari și iritanți?»

Ce ar însemna asta?
Respect sau instinct de trogloditi?
Să ne luptăm corp la corp
când oamenii n-au ce avem noi?
Ar fi ceva extra uman...!

Cine ar înțelege acel dicționar de neologisme,
fie acesta al mirărilor,
nu mai zic de cel al adjectivelor pe linie de
usturime...?!

Aceste abțineri de la relele maniere
amână judecata de apoi...

TOATE ACESTE (Variantă)

O, toate aceste plante denumite generic – urzici,
luate la modul general...
De ce?

Păi, dacă nu vezi Raiul de urzici,
unde crezi că ești?

A zis Dumnezeu că în Rai nu cresc asemenea plante?

Păi, sigur că nu a zis...

Dacă nu cultivi altceva în locul lor,
când Raiul nu e conceput a fi pârlăoagă
indiferent cine ai fi,
sigur aici nu ajungi la „mură-n gură”,
sau să întrebii cum în poveste, leneșul:
„Muiți sunt pesmeții?»,
Ci mai rău, «ioi, vai», la buruieni fără noimă...”

CE ANUME NU EXISTĂ ÎN LUME

Concret ce anume nu există în lume?
Căință de urzică.

Pentru ce să se căiască?
Ea doar așteaptă...

Că doar „Tura Vura” nepriceputul
se avântă spre urzică fără prevenție,
iritându-se în porii ei...

(urmare din pag. 37)

Lazarus: Tot bețiv...
Necromant: Mama?
Lazarus: Alcoolici amândoi.
Brunhilda: Voia să-mi fure lemnele!
Lazarus: Cum?
Brunhilda: Vroia să-mi fure totul...
Necromant: Foarte bine!

(Necromantul îl luă de gât pe Lazarus și cu un braț
de metal îi sfârtecă beregata și-l aruncă în colț. Muri de
infarct.)

Brunhilda: Vom aduce VOIDUL!
Necromant: Trh' lieerh...ahala...kratfe'il!

(Camera se făcu de fum. Brunhilda se ridică pe mă-
tură și zbură pe geam spre luna albă. Scheleții cântau
la vioară. Esența de VOID se răspândi pervers spre
taverna teatrului, printre șuvițele de iarbă infectată cu
miros de cadavre.)

CORTINA

Dan D. GÎRJOABĂ

Triptic

I. Cadența frunzelor

În fiecare frunză care cade,
În fiecare orizont de sânge ce își arată zorii,
un gând al lumii se stinge încet,

ca o respirație a divinului
care obosește să mai fie văzut.

Nimic nu se pierde — doar se reînnoadă
în țesătura subțire dintre clipă și neînțelegere,
unde timpul, amortit de taină,
își pleacă fruntea și ascultă.

Frunzele nu cad, ele se întorc
spre o memorie mai veche decât lumina,
spre rădăcina tăcută a ființei
unde umbra se împacă cu începutul.

Ascult cadența lor ca pe un psalm nerostit —
el nu vorbește despre sfârșit,
ci despre felul în care universul
își numără pașii în somn.

Și-n clipa aceea, când vântul se oprește,
înțeleg...
nu eu privesc frunza căzând,
ci ea mă visează,
pentru ca Dumnezeu să-și amintească
că omul a fost odată fericit...

II. Paradisul strivit

Când s-a născut lumina,
Dumnezeu a clipit o dată —
și din clipire s-au risipit toate începuturile.
Atunci, în praf de stele,
paradisul s-a frânt în mii de oglinzi,
iar fiecare suflet poartă una în el,
ciob de veșnicie rătăcită.

De atunci trăim sub greutatea cerului,
căutând în pietre amintirea azurului,
și în sânge - ecoul tăcerii dintâi.
Nimic nu s-a pierdut,
dar totul e strivit între două respirații ale lui
Dumnezeu:

una de foc,
alta de uitare.

Cunoașterea e rana luminii.
Cu fiecare gând, sfărâmăm Edenul încă o dată,
iar din pulberea lui se nasc cuvintele,
fragile, orbitoare, vinovate.

Poate că paradisul n-a fost niciodată loc,
ci doar clipa aceea nemăsurată
când întunericul a știut să iubească lumina
fără s-o atingă.

Și totuși, în noi, tainic,
printre celule și vise,
încă tresare ceva —
ca o inimă cosmică
ce bate, stins,
sub ruinele creației.

III. Tăcerea din lumină

La capătul luminii nu e întuneric —
ci tăcere.
O tăcere adâncă, rotundă,
în care Dumnezeu se gândește pe Sine
și se uită.

În miezul acelei tăceri
arde un vis de început:
cum ar fi fost lumea
dacă nu s-ar fi născut Cuvântul?

Stelele plutesc ca niște semințe de gând
prin noaptea neatinsă,
iar îngerii trec — fără aripi,
doar ca adieri în materia somnului.

Totul pare o respirație ținută,
un fior între două infinituri
care se caută, dar nu se ating.
Poate că și lumina
e o greșeală a tăcerii,
o încercare de a spune
ce nu se poate spune.

Eu ascult această taină —
nu cu urechile, ci cu dorul,
nu cu mintea, ci cu absența ei.
Și-n clipa când tăcerea mă recunoaște,
mă simt — pentru o respirație —
nu om,
nu gând,
ci tăcerea lui Dumnezeu
dinainte de a fi fost rostirea.

Gheorghe ȘEITAN

ÎNTE UMBRĂ ȘI LUMINĂ

Volumul de poezie, *Invocații paralele* al poetului tulcean Ioan Gheorghită, apărut la Editura Ex Ponto în 2025 se deschide cu o amplă Bibliografie (pp. 5–8) - o mărturie a traseului literar al autorului, apoi cu un *Cuvânt înainte* semnat de Nicolae Ariton, iar la final se încheie cu o Postfață densă, „Căutarea umanului într-o lume deabusolată”, aparținând profesoroarei Floarea Calenic, care surprinde esențialul noii orientări lirice: „Aceste poezii adunate în volumul *Invocații paralele* vor fi peste timp, dar și acum, o mărturie lucidă a unor vremuri de grele încercări pentru omenire, autorul asumându-și curajos mesajele transmise” (p. 11). Lectura critică a prof. Floarea Calenic remarcă mai ales „schimbarea evidentă a registrului poetic și disponibilitatea autorului de a crea alt gen de poezie, una socială, de revoltă împotriva prezentului dificil” (p. 109). Într-adevăr, această mutație este vizibilă de la primele texte ale volumului, în care tonul devine mai tăios, mai deziluzionat, mai așezat în realitatea imediată.

Poezia socială, deși dificilă într-un context literar contemporan dominat de introspecții și minimalism, capătă în paginile lui Gheorghită o forță aparte. Poemul „Să aruncăm la coș dorințele ostile” este elocvent: „Căci nu mai sunt plocoane ca-n vremurile dure / când totul se baza pe cumetrii și pile, / când gașca-și împărțea la colțuri sinecure” (p. 46). Avem aici nu doar un vers de revoltă, ci și o memorie a unei epoci care, chiar dacă nu mai este dominantă, își prelungește umbrele în prezent. Gheorghită își asumă tonul moralist fără ostentație, cu luciditate a unui martor care a traversat mai multe vârste ale societății și care le recompune într-o poezie directă, dar nu lipsită de nuanțe.

În contrapondere, cartea oferă și poeme ale nostalgiei și ale timpului interior, unde tandrețea imaginii se decantează într-o melancolie bine temperată. „Toamnă...” este una dintre poeziile care ilustrează acest registru afectiv, cu un limbaj cald, aproape ritualic: „Dezbracă-te toamnă, de gutui și-ți lasă / întreaga-ți goliciune la vedere / ca o frumoașă-a tuturor mireasă / precum o doină-n prag de re-nviere” (p. 90). Aici poetul nu se mai revoltă, nu judecă, ci contemplă. Această alternanță între nervul social și replierea lirică oferă echilibrul volumului și justifică metafora din titlu: invocațiile sunt paralele pentru că ele vin din două direcții - una a lumii și una a interiorului.

Ioan Gheorghită, poet și profesor de limbă și literatură, este un nume bine cunoscut în spațiul cultural tulcean, iar acest volum confirmă continuitatea și maturizarea unui parcurs literar construit în timp, cu disciplină, consecvență și o atenție constantă față de om și față de fragilitățile societății actuale. În *Invocații paralele*, lumina și umbra coabitează, se întrepătrund, se resping și se caută. Ele dau formă unui discurs poetic ce nu se teme să privească realitatea în ochi, dar nici să păstreze, acolo unde este posibil, un rest de frumusețe și speranță.

Acest volum reprezintă o dovadă că poezia încă poate fi un instrument de luciditate și emoție, o oglindă fidelă a comunității și a omului care o traversează. Ioan Gheorghită rămâne astfel un poet al locului, dar și al timpului său - un cronicar sensibil și ferm al unei lumi aflate permanent între umbră și lumină.

Ion PACHIA-TATOMIRESCU

Vulcanul liric-botezian - la cea de-a 48-a erupție

În Zece Brumar, 2025, poetul septuagenar Adrian Botez (n. 10 noiembrie 1955), drept activ-neasemuit *vulcan lyric*, de Vrancea-Adjud (chiar și anterior / posterior „[su]fixării centrului seismic în această cot-vrânceană arie”), prin analogie, se poate spune, la apariția *celui de-al 48-lea* original volum al său de poeme, «Nimic nu e tragic - nici măcar magic» (Râmnicu Sărat, Editura Rafet, ISSN 978-630-325-110-3, 2025 ; *infra*, sub sigla: **BoNim**), că, *pentru a 48-a oară* „a erupt superb”, întrecând „Etna de Eurocentură Literar-Mediteraneană” și prin alpina intensitate înrăzărtoare a „fenomen-binomului” de lentile-nouriangelic-pecetluitoare de crater (în ciuda „nenumăratelor pagini-capcane”, de pe albe câmpuri, ale „clasicelor oi negre”, din proverbul Valahimii, „câmpuri de poem” încrețite / accidentate în „șir-oiri” de majuscule-stânci, fără vreun rost estetic și fără vreo monumentalizare, „de factură Stonehenge”).

E o nouă „erupție liric-vulcanică”, a 48-a, după cum suntem încredințați chiar de autor (cf. **BoNim**, 141), „fără greș”, dar din văros-tomnoasa *sesiune*-2025, aproape integral-cuprinzătoare a lunilor *Măsălar* (de vreme ce poem-*prolog*-ul «Sensurile Golgotei» se datează «Adjud, Miercuri, 20 August 2025», dar secundat – în „deschiderea” primului ciclu al întregului triadic – de cel scris «...Joi, 7 August...»), spre a sugera, mai mult ca sigur, că „timpul curge și în sens invers acelor de orologii” / **BoNim**, paginile 11 și, respectiv, 7) și *Răpciune* (întrucât la cel de-al 22-lea poem din „închiderea” ciclului din triadă, chiar dedesubtul titlului «Prezentare», s-a pus „cronologică pecete”: «...Sâmbătă, 20 Septembrie 2025», deși *epilog* „tridentat”, unde, al treilea, -i «rubaiyat», fu scris mai devreme cu două zile, «...Joi, 18 Septembrie 2025» / *ibid.*, paginile 121 și, respectiv, 125, 128, 134).

Și cea *de-a 48-a* erupție liric-vulcanic-boteziană se distinge printr-o neobositoare și primenitoare *structurare „midas-ică”* (<*Midas-*, rex Phrigiae-Anatolia + suf. *-ică*), admirabil tipar de cristalizare („clasică”: *prolog* + triadă / tetradă de *cicluri de poeme* + *epilog* + *biobibliografie „la zi”*), la mai bine de vreo două duzini, din volumele de versuri anterioare (celui prezent, *al 48-lea*), dar și printr-o inconfundabilă arie lirică ivită, parcă mai toată, dintre „bimilenare, ori mai recente *golgote*” - că sunt *mai multe*, de la cea „*naturală*”, din anul 30 al erei noastre, unde a fost răstignit Mântuitorul

(continuare în pag. 41)

(urmare din pag. 40)

rul Iisus Hristos, **Golgota de lângă Ierusalim**, o „colină-ca-un-cap-de-gaie”, aidoma celei „cogaionice” (dar nu și „în zece terase”), aflată de mai multe milenii în capitala religioasă a Daciei, *Sarmisegetusa Muncelului*, și până la cea din zilele noastre, însă măiestrit-construită lângă Pădurea Verde, *Creștin-Baptista Biserică „Golgota”*, de la Piramida Extraplată de Tibissiară > Timișoara Daciei-de-România -, cât și prin vremuri în rate, cu „pistoale murate” - astfel, să-i potrivim rimă și noi, în belicos-alesul soi, cu nestemate, de-s mai jos citate: «Pistoale murate / mumii - ca armate / bombele gonflate... / ...Și țări suflecate, / popoare - expirate...» (BoNim, 81).

Distinsul Receptor (siglă, *infra*, **D. R.**): Maestre, fără a mă lega de vreo figură de stil, sau de vreunul din cele patru epite de din citatul de pe-a optzeci-și-una pagină a volumului de sub lupele noastre „radiografiate” - murate (la plural-substantivul „pistoale”), gonflate, suflecate, expirate -, permiteți-mi a mă vârî puțin sub umbrela „polisemantic-sincretică” a subtilei formule lexicale din fraza de mai sus, «neobositoare și primenitoare structurare **midas-ică**», epitetul / adjectivul de pe lângă „structurare”, obținut, cum foarte bine s-a precizat în paranteză, prin derivare trimitătoare, „în bifurcare”, la onomasticul **Midas**, faimosul nume purtat de pelasgo-traco-anatolianul rege antic al Frigiei...

Ion Pachia-Tatomirescu (siglă, *infra*, **I. P.-T.**): Ai toată libertatea, cum, de altfel, și poetul, de a te vârî sub orice soi de umbrelă, inclusiv, sub cea **midas-ică**, de vreme ce suntem în Brumar-2025 și-afară burnițează / plouă „bacovian”, firește, punându-se totodată **accentul circumflex**, ca „un luminos-prelucrat **furcon** (din două ramurisuțe **decer** - *Quercus cerris* / *pedunculiflora*, sau stejar brumăriu)“ înfipt în „semanticul balot de fân / otavă”, de vrei și de poți, tocmai pe ceea ce trebuie a se înțelege prin «derivare trimitătoare, „în bifurcare”, la onomasticul **Midas**; pentru că **furcon-legendă** / **furcon-mitulmidas-ică** are: (a) *de-o parte*, brațul, ramura / crăcana înfiptă, vectorizată (semantic-sincretic) în *aur-noblețe*, într-o *irepresibil-regală sete de bogăție* și (b) *de cealaltă parte*, brațul, ramura / crăcana înfiptă, vectorizată (semantic-sincretic) în regala mască *la ceea ce-i grotesc / monstruos* (drept ilustrare pilduitoare, adevărul strigat de sclav-frizerul cunosător al purului adevăr numai „din acel adânc de groapă”: «...regele Midas are urechi de măgar...!»).

D. R.: Eu cred că am traversat „valul dens de ceață traco-frigian-cappadociană” spre a putea „accentua circumflex” :

(a) ...că atât ceea ce ține de **sâmburele de adevăr** din legenda / mitul pelasgo-anatolian, pentru arhitecturarea în areal a opulenței datorate „artelor vizibilului”, unde „banu-i ochiul dracului”, dar dinspre **zeiesc-dionysiacul** „cadou” / „blestem” conferit puterii regale, ca „**tot ce atinge Midas să se neftinească în aur...**”, „hrana-aur”, „băutura-aur”, ducând sigur „la moartea prin înfometare”, dacă, tot din îndemn slobozitor-dionysiac, nu s-ar fi scăldat-purificat în valurile râului Pactolu, după cum, analogic, în cazul „vulcanicului poet”, „**cu tot ceea ce face contact Adrian Botez se transformă în poezie de 24 de karate**”, astfel, autoproiectându-se între reliefuli armonice de pelasgo-dacă nemurire cogaionică (și aici, din cel deal 48-lea volum botezian de poeme, «Nimic nu e tragic...», s-ar putea cita ca „martori” mai toate poemele, în caz că nu te irită, în caz că nu-l abandonezi, când dai

chiar de la prima și până la ultima pagină, de-o „apocaliptică” avalanșă de stihuri, unde-s cuvinte scrise / culese / tipărite cu „droaie de majuscule”, fără vreun rost estetic-simbolic ; spicuim la întâmplare câteva „nu din ochii”, ci de pe „țimpanele-ncordate ale istoriei de azi, de mâine” - cu creștinească trimitere la Iisus Hristos : «Golgota e sfârșitul unei dragoste. / [...] // Astfel, Golgota va deveni izvorului / luminii o cascadă !» - BoNim, 7; ori : «...Golgota o suirăm - / toți ! - cu dragoste... - / ...cu fericire și alean ! / [...] / „...Solicităm / surplusuri / de / Golgote !” / ...în / fiecare ceas ! - ... nu / doar odat’ pe an...» - BoNim, 42; dar și cu vectorizare, în realitatea imediată, la prim-ministrul „Ilie Sărăcie” : «Pe „Sărăcie”-ncălecați... / pe-acest năuc... și / negru „cal” / care - de când ne știm în / viață ! - ... ne-a hurducat / pe noi : / ...Și-astfel - ajunge-vom - cu / toții ! - ... la groapa de gunoi ! // [...] // ...Demenți din toate / țările, uniți-vă în / „Românie” / - ...de i se zicea în zorii-rai / ai omenirii... - atunci când / încă era Lumină peste / Plai : Divina Daco-Valahie...» - BoNim, 38 sq. ; «...nimic nu-i tragic... - / ...nimic nu este magic. / Atunci când universu-i / doar... - ...gându-mi hemoragic...» - BoNim, 55; sau, dinspre școlile oralității culte ale Daciei Zalmoxianismului- cf. PTDelrc, 356 sq. -, în frumos **dodecasilab zalmic-genunian**: «...A cui ești, tu, Țară, / Din zarea amară, / Făr’ de primăvară...? / Cu guri-fără-viers / Poticnită-n mers... / Peticită-n strai, / Tu, Țară de Nai..., / Tu, Țară de Rai ! // [...] Oricui mă lovește, / Oricui hăituiește, / Oricui jefuiește, / Pe-unde nimerește : / Pe-unde aur crește...» - BoNim, 55 sq. ; etc.) ;

(b)...dar și că, în ceea ce privește **sâmburele de** (continuare în pag. 42)

adevăr ivit la polul opus, din (prelucrarea cronologică a vreo 250 de) legende / mituri, spre a fi puse în temeiul capodoperei «Metamorfoze», de Publius Ovidius Naso (Sulmo-Roma, 20 martie 43 î. H. – 17 d. H., Tomis-Dacia), regele frigian Midas, aflat în juriul unei competiții muzical-instrumentale între anatolian-frigiana *liră* și pelasgo->valaho-traco-dacul *fluier*, apreciază măiestria fluierașului semizeu, Pan (ori Marsyas, după alte scrieri), stârnind astfel mânia zeului Apollo ce, fulgerător, a făcut ca ambele-i urechi regal-muzicale să i se metamorfozeze într-o imensă pereche de urechi de măgar, hidoșenie / mostruoșitate pe care sclav-frizeru-i de la palat i-a acoperit-o cu o căciulă regal-dacică („bonetă frigiană”), amenințându-l cu moartea în caz că nu va păstra taina (urechilor de măgar); după o vreme, frizer-sclavul, simțind că „adevărul despre urechile de măgar face să-i explodeze țeasta”, obține permisiunea de a săpa o groapă adâncă într-un loc inaccesibil altora, unde, periodic, se ducea și, în fundul gropii, rostea (convins că nu-l aude nimeni) : «Regele Midas are urechi de măgar...!». Vrând-nevrând, trebuie să constatăm că nu există creator care – asemenea sclavului-frizer al regelui – să nu fi realizat o tănuitoare operă, dotată cu „adâncă groapă”, unde să se retragă de oricâte ori simte necesar să rostească irepresibilul adevăr: ...*dintotdeauna, Regele / Împăratul are urechi de măgar...!* / ...*dintotdeauna, Adevărul Artistic (Literar) / Științific are și urechi de măgar...!* După cum este și cazul volumului de poeme, «Nimic nu e tragic - nici măcar magic», de Adrian Botez.

I. P.-T.: La fraza asta kilometric-analitică n-ar mai fi multe de adăugat, pentru că deja ai valorificat / accentuat, ca distins receptor și ca bun recenzent, cu furcon-legendă, cu furcon-mitul midasic, *aur-noblețea* liric-vulcanic-boteziană, și chiar ai împlântat strălucitorul accent circumflex, obiectiv, și în masca *de la ceea ce-i grotesc / monstruos*, lucid-estetic abordând și maleficul „excrementism literar / artistic programat, polidirecțional-ucigător de catharsis”, în ultimele decenii. Amendatu-l-ai pe Adrian Botez – *supra* – pentru „apocaliptică” avalanșă de stihuri sufocate de „droaia de majuscule”, fără a servi vreunei estetici, și cred că rău nu i-ai făcut, știindu-se că nici *regii*, fie legedari / mitici, ca frigianul Midas, antehomericul, fie adevărați, ca Burebista (Dacia, 90 – 44 î. H.), Decebal (Dacia, 55 – 106 d. H.) ș. a., și nici *împărații* – ca Marcus Ulpius Nerva Traianus (53 – 117 d. H.) al faimoasei Rome, ori ca Hirohito / Showa (1901 – 1989) al eroicei Țări a Soarelui, Japonia ș. a., *nu pot fi mai presus decât legile stabilite de Academia Limbii Materne a fiecăruia dintre ei privitoare la gramatică, ortografie, ortografie, punctuație* etc. În ultima instanță a acestei recenzii, a acestei cronici literare „bifurcate”, în calitate de Distins Receptor, de foarte atent cercetător-lectoral celui de-al 48-lea original volum de poeme al lui Adrian Botez, «Nimic nu e tragic – nici măcar magic» (2025), poți arăta acestui poet și „midasica groapă” unde îți strigi / caligrafiezi că *Adevărul Artistic (Literar) / Științific are și urechi de măgar...?!?*

D. R.: Deși, cum ați spus și Dvs., Adrian Botez nu are de-a face cu „moda” / „curentul” *excrementism*, de s-a ivit drept „cancer programat” în literatura noastră de prin 1995, adică de sub coada mileniului al II-lea, spre a persista și în prezentul anotimp. Însă, când Adrian Botez este cuprins de creatoarea-i tornadă lirică, de neasemui-

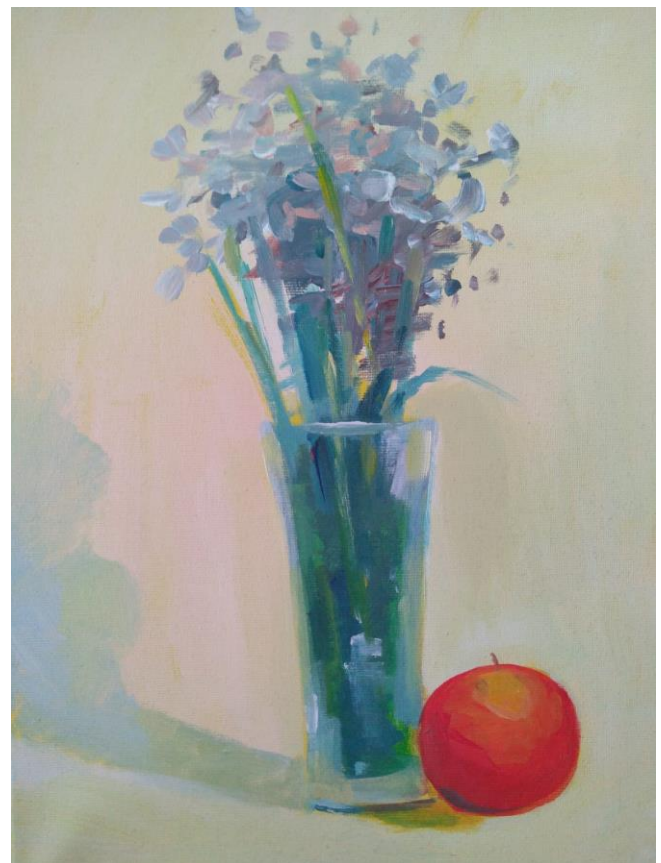
tu-i vulcanism eruptiv-poetic, ici-colo, în relieful său accidentat, există și „gropi midasice”, de unde se aud nu numai cuvinte despre adevărat-regalele „urechi de măgar”, ci și blesteme, ori alte soiuri de imprecății, blasfemii, injurii, de nu pot avea de-a face cu vreo alchimie întru catharsis, cum i s-a întâmplat, de pildă, în «Balada vremii ce – deja – a venit», „caligrafiată” duminică, 31 august 2025.

I.P.-T.: Să nu ne pripim cu ponegririle, Distins Receptor, când e vorba de verbul unui poet de forță, patriotismul și vizionarismul lui Adrian Botez...: **”Stăm de veghe sub STEJAR !”**

Bibliografia siglată :

BoNim = Adrian Botez, «Nimic nu e tragic – nici măcar magic», Râmnicu Sărat, Editura Rafet (ISSN 978-630-325-110-3), 2025 (pagini „format A-5” : 162).

PTDelrc = Ion Pachia-Tatomirescu, «Dicționar estetic-literar, lingvistic, religios, de teoria comunicației...», Timișoara, Editura Aethicus (ISBN 973-97530-8-6), 2003 (pagini „format A-5” : 504).

Tudor PALLADI

„Slujirea” metaforică și metafizică a ars poetica...Să te ridici la înălțimea ta.
Nina Caraman

Raportată la noua sa generație, poezia practică de emociună douămiistă Nina Caraman reflectă în parte o înclinație vădită spre reflexivitate. Dacă într-adevăr „poezia este aerul cu care respiră”, după propria ei afirmație (vezi placheta „Joc deranjant”, apărută la Editura „Labirint”, 2014), atunci lucrurile sunt mai mult decât clare. Condeiera încearcă din start a se desprinde de grupul său expres-meditativ, sfidând deschis „sufletul înfumurat al timpului. Or, după sosia ei lirică, „pe fundalul talentului șters/ Suntem toți artiști!”. Verticalitatea și demnitatea de sine, pare-se, o distanțează de contingent: „Fii împlinită,/ Fii tu însăși/ Și iartă, dacă/ Te simți amăgită”.

Piesa „Ceartă cu libertatea” relevă dorul de sine al condeierii însetată de creația vieții și de viața creației („Noi nu am călcat/ În credință... // Nu mă lăsa, dorule de neam,/ mai am mamă, mai am./ Dacă ai să zici cu har,/ dacă ai să-mi cânti cu jar,/ să-mi aduci aminte/ de rușinea/ ce se scurge ca mirul din mine, / să nu-mi scape cuvintele./ Iarba și pământul/ îmi vor șterge lacrimile/ și-mi vor întări mintea”).

Ea militează pentru „sânguință” și „rezistență”. „Doar prin suferință”, „procedând/ Cum zice lumea/ De cuviință”. Crochiul „Spicele”, „Un loc lângă tine” dezvăluie însuși modelul ironic pe care-l aprobă tânăra poetă privitor la „Oamenii văzuți de carte”, copleșiți de „sensuri leneșe”, și la „Cântecul-doină” îngânat de-un „Suflet drag/ Neîndestulat/ de Dumnezeu”, „Casa” sosiei ei lirice „e-o casă simplă:/ făcută de lumini/ de cântec”. Oricum, personajul meditativ-liric auctorial „cere cuvânt de independență”, deoarece, vorba poetei: „M-am născut/ Să fiu liberă, singură/ Cu lumea să mă împac/ Doar atunci când tac”. Versurile Ninei Caraman din placheta „Joc deranjant” așadar poartă în ele un duh luptător de „a nu rătăci în amărăciune”, de a „lăsa plictiseala”, de a scăpa de suferințe și de a conștientiza faptul că „trebuie să fii mai isteată/ Atunci când vine vorba de viață”.

La capătul unor experiențe de căutare a propriului eu liric, poezierile adolescente ale Ninei Caraman trec rubiconul „Jocului deranjant”, situându-se siguramente dincolo de fragmentarism și narcisism. Poemele de lumină care configurează ulteriormente întinsul animat al plachetei „Tremurul sufletului” (2024) ne prezintă o condeieră școlită la poezia modernă. Multe dintre piesele care constituie universul celei de-a doua plachete (iar acestea nu sunt puține...) se remarcă printr-o ținută ideatică și metaforică demnă de admirație. „Căutătoarea de comori” este una aievea. Versul ei este bătut pe toate părțile de neliniști și de profunzimea sentimentelor trăite la propriu și la figurat.

Dorul de sine și de lume, călătoria în cuvânt este una metaforică și metafizică în lege. Poeta respiră firesc în largul mării tropice și în cel al „misterului nopții” din care transpare însăși configurația poetică auctorială iscusit și măiestrit exprimată („În miezul întunericului se strecoară frumusețea,/ Un farmec al nopții ce fascinează și aduce alinare,/ În misterul ei se ascunde o putere nemăsurată/ Ce ne îndeamnă să explorăm, să visăm și să iubim cu ardoare.// Așadar să ne lăsăm purtați de vraja nopții,/ Să

ne deschidem inimile către tainele ei adânci,/ Căci în misterul nopții se ascunde adevărul,/ Al unei lumi ce vibrează sub lumină și întuneric, etern schimbătoare”. Căldura sufletească, metafizică, a versurilor citate exprimă cu de la sine putere rostul poeziei care este unul sublim, metaforic.

Întregul plachetei „Tremurul sufletului” dezvăluie o poetă de-acasă. Forța magnifică a versurilor caramaniene o vom simți realmente atât în piesele „Apa mării” (cu excelențele rânduri: „Apa mării e un cântec mereu în mișcare și schimbare,/ Înglobând taine adânci pe care puțini le pot descifra./ Ea hrănește viața și inspiră inimi răvășite de dorință,/ În valurile ei se pierd visele și se găsesc adevărurile.// Privind spre orizontul nesfârșit, simți adierea sărată a brizei,/ Îți lași gândurile să plutească lin, ca și corăbiile pe crestele valurilor,/ Apa mării e o poveste nesfârșită, un cântec veșnic al naturii,/ În care sufletul găsește liniștea și libertatea deplină”), „Norii irepetabili” (cu versuri inspirate și trăite adânc („Ireproșabili în frumusețea lor nesfârșită,/ Norii strălucesc ca perlele în întunericul cerului./ În jurul lor se joacă razele timide ale soarelui/ Și se împletesc cu umbrele lungi ale amurgului.// Fiecare nor poartă o poveste unică,/ O călătorie prin vânturi și ploi, prin zări nesfârșite./ Ei călătoresc fără oprire pe cerul vast și nemărginit/ În căutarea unui loc unde să se odihnească pentru o clipă.// Dar chiar și atunci când se topec în nimbul pământului,/ Norii irepetabili rămân întipăriți în amintirea noastră/ Ca simboluri ale libertății și schimbării fără de sfârșit/ În lumea lor efemeră, dar plină de înțeleșuri profunde”),

(continuare în pag. 42)

„Ascultarea” („Ascultarea e o artă ce ne deschide noi orizonturi./ Ne îndeamnă să ascultăm mai mult și să vorbim mai puțin./ Căci în liniștea ascultării înțelepciunea se revelează./ Iar sufletul nostru găsește pacea ce-o căuta de-atâta vreme”), „Insomnia severă” („În lupta mea cu propriul meu eu, în această bătălie neîntreruptă./ Insomnia severă mă ține captivă în labirintul ei fără ieșire/ Și doar în zori, când lumina răsare, pot să privesc speranța renăscând în mine”), „Taina morții” („Dar poate că moartea nu e doar un sfârșit./ Ci o trecere către o altă lume, un început./ Poate că în umbra ei se ascunde un secret divin/ Ce ne dezvăluie adevăruri pe care mintea noastră nu le poate cuprinde.// În taina morții poate că se ascunde o renaștere./ Un drum către lumină, spre o altă sferă./ Și poate că atunci când ne vom confrunta cu ea, Vom găsi înăuntru nostru curajul să o acceptăm cu inima deschisă și senină.// Taina morții rămâne un mister neînțeles/ Ce ne însoțește în călătoria noastră pe acest Pământ./ Dar poate că atunci când vom înțelege cu adevărat/ Ne vom elibera de frică și vom găsi în moarte o înțelepciune adâncă și curată”) etc., etc. Mai mult, cuvântul îi lărgeste spațiul de explorare poem după poem, prin aceasta oferindu-i posibilitatea de a-și urmări într-un fel din interior preferințele ideatice și metaforice, de a se apropia de sine dinspre tropii proprii ce-au cantonat-o în limitele date ale universului sufletesc ce-au ales-o deloc incidental. Poeme precum sunt „Milostenia” („Deci să fim milostivi în fiecare zi și în fiecare clipă./ Să dăruim din inimă și să împărțim cu ceilalți bogățiile noastre./ Căci în milostenie găsim adevărata bogăție a vieții./ În actul simplu și nobil de a face bine celor din jur”).

Nelipsite de-un fond etico-civic și criptic, versurile caramaniene prin condiția lor nu exclud didacticismul inerent poezicului dealtfel („Putem aduce lumină acolo unde domnește întunericul./ Și să cultivăm autenticitatea și sinceritatea în fiecare suflet” – „Ipocrizia”).

Imaterială prin sine, ars poetica ține de „profunzime” și prin „necunoscutul imaterial”, astfel descoperind că adevărul/ E adesea ascuns în lucruri mărunte”, vorba autoarei. Poemul antologic „Sufletul ruginiu al toamnei”, alături de alte piese inspirate auctoriale precum „Lacrima îndurerată” („Lacrima ta ce cade-acum./ E glasul tău din alt tărâm”), „Înstrăinată” („Înstrăinată de mine însămi./ Rătăcesc printre gânduri./ Căutând acel „acasă” pierdut./ Într-o lume ce m-a uitat demult.”) etc. fac miază în căutările autoarei. Atracția inexplicabilă a „toamnei” („Pe coperta tăcută timpul își scrie/ O toamnă eternă, plină de poezie”), sugerată și de alte poeme explorând universul autumnal dinspre „minte” și „inimă”, între care „Toamna plină de har”, „Misterul toamnei”, „Zâmbetul toamnei”, „Somnul dulce al toamnei” („Somnul toamnei e plin de lumină./ Cu raze blânde și ploi de rugină./ În fiecare frunză ce cade ușor/ Se-ascunde un gând, un vechi dor”), „Toamna” („Toamna se deschide, se dezleagă./ Ca o carte nescrisă, însă așteptând să fie citită”), „Toamna tristă” („Toamna, chiar și neînțeleasă./ Își găsește calea în inimile noastre”), „Toamnă ruginie” („Toamna își scrie poemul/ În culori ce ard, dar nu pier.// Și în acest tablou al vieții./ Unde rugina devine aur./ Toamna ne îmbrățișează/ Cu o tandrețe ce rămâne pentru totdeauna”), „Toamna pustie” („Toamna-i un tablou de impresii infinite./ Un suflet de umbre și gânduri tihnite./ Pustie, dar

plină de-o tainică viață./ În liniștea ei o poveste se nvață”), „Toamna fără oameni” („E-o toamnă pustie în țara tăcerii./ Fără oameni, doar frunzele-s lăsate-n uitare./ Timpul se stinge pe drumuri pierdute./ Nimeni nu-l vede, nimeni să-l asculte”). Poeta are darul trăirii adânci a ideii de om și a sentimentului de dragoste pe care îl imnifică original și ideal dinspre revelație și incantație („Insuportabil să mori fără să-ți iei rămas bun/ de la cei apropiați./ Să vorbești urât și să rănești cuvintele ce curg.// ... // Insuportabil să nu găsești alinare./ Insuportabil să nu poți iubi”).

„Sufletul încărcat de cuvinte” al poetei ermocliene este urmărit nu doar de „Dorul singuratic”, dar și de ideea de „Incorect” mai ales pe care o talmăcește ironic și polemic („M-am născut să fiu pe alocuri incorectă/ ... / Și totuși”, după cum comentează mai departe locutoarea meditativ-lirică caramaniană, „în această lume plină de imperfecțiuni./ Găsesc frumusețe în detalii, în toate/ Ce ne înconjoară, în cele ce nu se supun regulilor./ Într-un fel, poate că și noi creștem incorect./ Dar asta ne face unici, speciali, diferiți./ În imperfecțiune descoperim o nouă armonie/ Ce ne leagă de tot ce este viu și adevărat”).

Poeme inspirate și insolite poeta ne oferă mai multe în cuprinsul cărții „Tremurul sufletului” care o consacră într-adevăr în universul poeziei de aici și de acum. Ne referim la superbul poem „M-am ascuns” („M-am ascuns în adâncul inimii mele./ M-am ascuns în vise neîmplinite.// ... // M-am ascuns pentru a mă regăsi./ M-am ascuns pentru a mă vindeca./ M-am ascuns pentru a renaște./ M-am ascuns pentru a trăi dinnou.// Dar în ascunzătoarea mea am descoperit lumina./ Am descoperit puterea de a iubi dinnou./ Am descoperit adevărul din adâncul meu”), dar și la cele intitulat „M-am lăsat” („M-am lăsat de tot ce-mi face rău/ Pentru a mă regăsi pe mine însămi./ Pentru a găsi pacea în inima mea./ Pentru a trăi cu adevărat”).

„Viața colorată în clipe” a locutoarei lirice caramaniene decise „să meargă pe calea sa./ Să găsească lumina în întuneric” este una care „Ascultă sufletul”, deoarece, după condeieră, „El (sufletul – n.n.) te alină, îți dă culoare./ Te coboară și îți dă valoare”. Mai mult, „Învață din greșeli, se ridică di căderi./ Își țese destinul cu fire de dor și de dorințe”. Oricum, personajul liric auctorial, „Un rătăcitor ce caută mereu adevăruri”, rămâne „un simplu om, cu visuri neînfrânte./ Cu inima plină de speranță și iubire fără margini”. Acesta e conștient că „Amare sunt clipele de aparentă fericire”. Dar crede totuși că „prin amărăciune, iubirea răzbate./ Ca un soare după ploaia deasă./ În inima sa, încet, se abate./ Și viața capătă culoare aleasă”. Or, e mai mult decât sigur că „Din amor se renaște dorința/ De a găsi în fiecare zi/ Un motiv să crezi în puțința/ De a trăi și a iubi”. De unde finalmente și duhul neînvinș al biruinței de sine, că „Din durere renaște puterea” și „Durerea dispare”, de vreme ce „rămâne speranța”. Altfel n-ar triumfa crezul „așteptării”, căruia poeta îi dă glas cu toată responsabilitatea trăirii de sine: „Aștept să fiu eu, liberă și neînfricată”. „Ascunderea de întuneric” în scopul de „a se regăsi” și „de a redescoperi iubirea și speranța./ Și de a învăța dinnou să trăiască”. După cum remarcă Trandafir Sâmpetru, „autoarea lasă impresia unei noi stele

(urmare din pag. 42)

ce-și conturează locul pe firmamentul literar”. Este un adevăr incontestabil. Să ne bucurăm și să-i urăm conaționalei noastre evident sănătate și succese într-o „deveni o prezență marcantă în peisajul poeziei contemporane”, vorba aceluiași editor binevoitor Trandafir Sâmpetru. Vocația trebuie plătită cu muncile interminabile ale sufletului, altfel poezia nu poate da întâmplător de „simetria” sublimă a „cuvântului” care a ales-o într-o „slujirea” metaforică și metafizică a *ars poetica*.

P.S. Dorința nutrită în taină de un deceniu de la apariția primei plachete („Joc deranjant”, 2014) i-a întărit poetei credința că ea va fi (și este de fapt ...) o slujitoare aparte a poeziei, deoarece aceasta a ales-o. Or, metafora de sine a „jocului” poetic „deranjant” inițial devine o permanență lirică incontestabilă care explorează însuși „sufletul” creatoarei. Vibrațiile lirice și meditative ale plachetei „Tremurul sufletului” consacră o poetă inspirată și responsabilă de condiția imanentă a creației, a metaforei acesteia dinspre trop și idee, dinspre tot ce-i de-acasă, dinspre necesar și ideal, dinspre sine și lume, dinspre logos și frumos. Ocrotită de nemurire prin destin și vocație (născută la 26 iulie 1987 ...), tânăra poetă ermocliană Nina Caraman (Membră World Poets Association și World Union of Poets România) „devine”, vorba lui Trandafir Sâmpetru neîndoios „nu doar o poetă, ci o poveste vie a frumuseții și grației literare”. „Tremurul sufletului” remarcă atare adevăr cu vârf și îndesat. Scrisul ei se maturizează dinspre gând și imagine, dinspre trăire și împlinire a ideii de Om și de creator. Cărțile de poeme sunt cea mai clară dovadă că poezia care a ales-o este modul de existență al autoarei, aerul și tărâmul ei spiritual-cultural de activitate marcat de Sfânta Treime care i-a întredeschis porțile divine ale creației.

Cătălina HAȘOTTI

PRIVINDU-TE

Acuma vântu-i slab și rănile deschise
Și parcă-ntâia oară frumosul îl privesc
Și soarele-i ascuns, parcă doar se-nfiripă
Câteva raze ce cu undele se-unesc.

Și-acolo unde ești întrezăresc divinul,
Mă las dusă în sus de veșnicie,
Și-ncet, ușor, misterul mă pătrunde,
Gândul pleacă hai-hui ca la o liturghie.

Și nu știu de-s aici ori la taifas cu tine
Și nici nu vreau să știu dacă mă voi întoarce,
Sufletul mi-e desprins, s-a dus departe
Rupt de mine - a rămas o carapace.

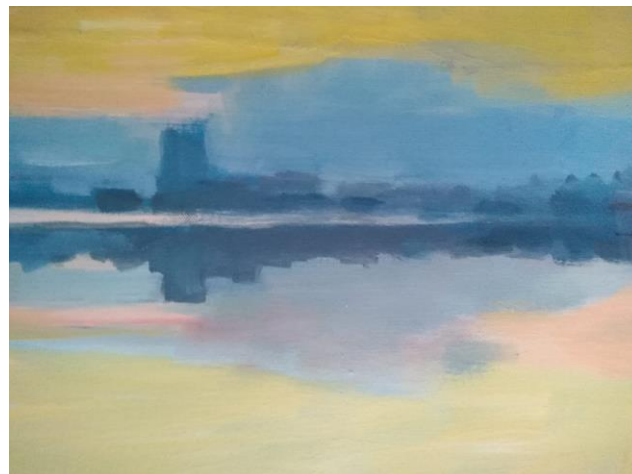
Ușor aș vrea cu dreapta să te mângâi,
Îmi pari a fi ființă, dar mi-e teamă
Misteru-ntreg să nu se rupă și să plece
Tocmai când vreau să-ți zic – ia-mă și du-mă !

ÎN RAZA DIMINEȚII

Sufletul meu friguros
s-a smucit din locul lui.
L-am ținut în lesă prea mult.
Mă gândeam că n-aș mai putea
să fac nimic pentru el,
că el nici măcar nu își dădea seama
că moare de frig,
tot târându-se
prin mădulele mele reci.
Acum vrea să fugă în raza dimineții
după zeița din palatul
cu gânduri care dor.
Vede că este învelit
în haine ponosite,
rănite, zdrențuite,
se sperie și aleargă
să își caute loc pentru neființă,
acolo unde cuvintele
îngenunchează
și se destramă
și se desfac.

LINIȘTE, VINE GODOT

Este aproape târziu pentru mine.
Tac.
Corul mă aude.
Mă înstrăinez.
Lucrurile se apropie de mine.
Stau nemișcată.
Se deschide o ușă.
Fug.
Degeaba.
Nu ajung nici măcar
La capătul lumii.
Mă ascund în frunze.
Vântul le suflă de pe mine.
Strig.
Godot mă aude.
Vine.

Petru ABABII
(Rep. Moldova)

„Bâlciul deșertăciunilor” este o iluzie sau nu?

Întâmplător am tras atenția critică asupra articolului preambolic al redacției „Amfiteatrul literar” nr.2, noiembrie 2024: „În literatură Dumnezeu nu livrează talentul la „bâlciul deșertăciunilor”, nu atât pentru a critica opinia redacției asupra subiectului a așa numitului „bâlci al deșertăciunilor”, cât pentru a atrage atenția că acest „bâlci al deșertăciunilor” supus uei analize mai atente în regim de gândire critică și atitudine democratică se dovedește a fi nu mai mult decât un fals, un fel de găselniță total neinspirată de a estima și categorisi manifestările absolut normale-naturale a unor oameni sedați de tentația de a scrii, indiferent cum și cât, apostrofare care, chipurile, este determinată de însăși faptul că toți purtătorii ei se gsesc exclusiv numai și numi în afara oficialei Uniuni Scriitoricești, fără nicio șansă de a nimeri în ea, incapabili fiind de a o face cândva.

Paradoxal este că foarte mulți dintre literați se stăruie cu orice preț să nimerească acolo. Reaitatea este că toți scriitorii din afara Uniunii oficiale sunt foarte numeroși raportați la numărul mic al membrilor Uniunii oficiale de iure dar nu și de facto. Toți cei din afară, împreună, de fapt, alcătuiesc o Uniune a Scriitorilor aparte, așa zis neoficială de iure dar nu și de facto, în virtutea faptului că comunitatea lor este mult mai numeroasă și diversă. Și atunci de ce toți aceștia se îmbulzesc să nimerească în Uniunea așa zis oficială neconștientizând că, de fapt, ei înșiși fac parte dintr-o Uniune mult mai mare și mai numeroasă cu aceleași drepturi personale însă nedeclarate ca a celor din cealaltă parte. Ori nu putem nega, foarte mulți dintre scriitorii din această Uniune paralelă numeroasă și neoficială de iure sunt la fel de talentați ca cei din Uniunea cealaltă paralelă lor, așa cum nu putem nega și faptul, că în Uniunea oficială sunt multe mediocrități scriitoricești laolaltă cu cei talentați.

Este adevărat că în tabăra neoficială sunt foarte mulți scribi mediocri și mai mulți neinițiați ai scrisului, dar raportați proporțional la numărul lor, în cealaltă tabără din aceștia sunt într-adevăr mai puțini. Lucrurile însă se echilibrează de proporția lor mare, totuși raportată la numărul general mic al tuturor membrilor Uniunii lor.

Așadar, ambele Uniuni, și cea oficială, cât și cea neoficială se plasează estimativ pe o poziție comună a valorii lor. Deci ar fi total greșit de ai considera pe scriitorii din a doua Uniune ca făcând parte din „bâlciul deșertăciunilor” cum, de fapt, înclină să considere foarte mulți scriitori. Dacă situația lor generală e aceeași atunci și Uniunea oficială a scriitorilor tot „bâlci al deșertăciunilor” ar trebui s-o considerăm. De aceea, această sintagmă este total nepotrivită, într-un fel fiind jignitoare și umilitoare în general pentru demnitatea tuturor celor care scriu. Este total nedemocratic și incorect să fie astfel declinați chiar și cei mulți netaleantați. În acest sens să ne întrebăm, dacă nu ar fi ei, atunci după care criterii diferențiate, raportate unele la altele a celor două calificative, talentați și netaleantați, s-ar putea face partajarea lor estimativ-calificativă justă și corectă?

Numai aprecierea lor diferențiată oferă posibilitatea de a califica la justa valoare ce este bun și ce este rău, respectiv ce este talentat și ce este netaleantat. De aceea într-un sistem unic care este lumea scriitoricească toții membrii ei talentați sau netaleantați au rolul lor edificator al mersului

înainte al scrisului la general și a celor talentați și paralel cu ei și a celor netaleantați, astfel ca privinduse în oglinda care pentru fiecare tabără este cea paralelă, să se autocenzureze, să se autoestimeze, să se autocritice prin raportare reciprocă diferențiată, dezvoltându-și în acest fel gândirea critică în așa mod ca unii să persevereze mai departe iar alții să renunțe. Toată această morfologie este un proces normal de selecție evolutivă sănătoasă și corectă a valorilor, neimpusă artificial cu etichetări ofensatoare de tipul „bâlciul deșertăciunilor”.

Apreciem, așadar, că din punct de vedere al calificativelor lor absolut toți scriitorii se află proporțional în aceeași barcă, situație valoric-estimativă fără a-i considera a forma o epavă. Acest adevăr face ca sintagmele oficiale de *iure* și respectiv neoficiale de *iure* să cadă ca fiind interpretabile, produse ale unor subiectivizări excesive a stărilor lor neinterpretabile, de fapt care sunt situațiile lor de *facto*. Acest ADEVĂR CERTIFICĂ ȘI MAI MULT IDEEA, CĂ AMBELE UNIUNI, DEȘI PARALELE, EFECTUEAZĂ UNUL ȘI ACELAȘI LUCRU - MERSUL ÎNANTE EVOLUTIV AL FENOMENULUI LITERAR ROMÂNESC - carul care trebuie tras și la care se înhamă și trebuie să se înhame deopotrivă toată suflarea scriitoricească românească.

În același timp trebuie de constatat că aportul la mersul înainte a fenomenului literar românesc al Uniunii considerată neoficială paralelă celei așa zisă oficială este mult mai mare, pentru că el se întemeiază pe libera gândire, democrație autentică, inițiative proprii, experimente noi descătușate de orice autocenzură, standartizare și stagnante de terțe norme, reguli, îngrădiri caracteristice totuși unei Uniuni oficiale unde, orice s-ar spune, domnește spiritul cointeresat de gașcă oficială scriitoricească. Astfel, la o privire mai atentă și o pătrundere mai adâncă în sensurile și semnificațiile de *facto* a așa numitului *bâlci al deșertăciunilor* constatăm, așadar, că *bâlciul* de fapt *nu este bâlci*, ci o manifestare reală a unei normalități naturale a fenomenului scriitoricesc ca atare, necesară, dictată de legile evoluționiste ale oricărui sistem mai mult sau mai puțin organizat structural, adică este însuși tot corpul integral literar. Iar așa numita *deșertăciune* este tocmai plinul *semnificațiilor și sensurilor* fenomenului literar ca atare, așa cum este el. Astfel se vrea demontată această complet nepotrivită etichetare a foarte multor spirite tentate de a scri numita „*bâlciul deșertăciunilor*”. Trebuie de reținut în acest context că Dumnezeu nu lasă nimic pustiu, fără noimă, fără sens și fără scop. Așa se face deci, răspunzând la întrebarea din titlu că *bâlciul deșertăciunilor* este totuși o pură iluzie.

Dan D. GÎRJOABĂ

Cad îngerii de zăpadă...

Iarna vine uneori ca o cântare stinsă, ca o duminică în care clopotele nu se aud, dar vibrația lor trece prin aerul rece, ca printr-un trup încă nesigur de propria lui respirație. Și atunci, peste lume, cad îngerii de zăpadă. Nu vin cu trâmbițe, nici cu lumină orbitoare, ci ca o taină care nu cere nimic, doar să fie privită. Câte o fulgure face semn, ca o mână subțire ridicată dincolo de marginea văzutului, și te trezești într-o altfel de liniște, una care seamănă mai mult cu un gând decât cu un anotimp.

Nici nu știu dacă îngerii aceștia sunt trimiși sau doar rătăciți. Poate că îi aduce vântul dintre marginile unei lumi care se destramă încet, poate că ei înșiși caută un pământ pe care să-și odihnească aripile înghețate. Uneori îi simt ca pe o atingere, alteori doar ca pe o promisiune — una care stă agățată de geamurile aburite ca un vers neterminat. Mi-am spus adesea că iarna este un teatru fără actori vizibili. Decorurile sunt pregătite, cortina albă cade încet peste tot ce mă înconjoară, iar în lumina lămpilor se conturează roluri invizibile, scrise de o minte cosmică ce nu lasă regizori în urma ei. Dar îngerii de zăpadă par să fie singurele personaje care se încumetă să apară pe scenă.

Ei nu vorbesc. Iar tăcerea lor se așază în mine ca o întrebare fără semn de întrebare. Uneori cred că tocmai acesta este farmecul lor — să te facă să simți un răspuns pe care nu l-ai formulat niciodată. Și atunci încep să bănuiesc că poartă în ei o filosofie a efemerului, o credință blândă în ceea ce nu poate fi păstrat. Căci fulgul, înainte să fie frumusețe, este destin; înainte să fie alb, este renunțare; înainte să se așeze, este cădere. Și în această cădere nu e tragedie, ci un fel de înțelepciune rotundă, care înțelege că tot ce atinge pământul, într-o zi se ridică iar.

Cu cât privesc mai mult această lume albă, cu atât simt că îngerii de zăpadă sunt mai aproape de om decât de cer. Ei nu coboară pentru a ne binecuvânta, ci pentru a ne învăța un lucru simplu: că și frumusețea poate fi trecătoare fără să fie pierdută. Zăpada se topește, dar în topirea ei există o melodie tainică, asemenea unei icoane care nu se arată ochilor, ci doar inimii. Totul ține de o chimie între văzut și nevăzut, există o frământare de lut chiar și în lumină, o visare la un mister care nu se cere dezlegat. Doar se simt cum cad.

Iarna, poate mai mult decât oricare alt anotimp, mă face să devin un spectator al propriei mele interiorități. În timp ce orașul tace sub mantaua lui albă, în mine se aprind mici teatre de idei. Gândurile, ca niște actori

tremurători, își repetă replicile la nesfârșit. Se întreabă de unde venim, unde se duce ceea ce suntem, de ce există frumuseți care nu cer niciun martor. Și în timp ce ele se caută pe sine, îngerii de zăpadă trec printre ele, încet, ca într-un dans în care nu contează pașii, ci doar curgerea.

Poate că fiecare fulg este o confesiune nespusă, o poezie pe care cerul o scrie pentru noi și o șterge în aceeași clipă. În mijlocul iernii se ascunde o rugăciune. Din cele ce aspiră la mântuire, din cele care țin de frumusețea simplă, de trăirea pură: o rugăciune în care omul nu cere, ci doar primește ceea ce e deja acolo — răceala care limpezește, tăcerea care vindecă, lumina rece care aduce împăcare.

Lumea se micșorează iarna. Străzile devin coridoare, casele devin adăposturi mai vechi decât vârsta lor, iar omul se întoarce în el însuși ca într-o cameră cu ecouri. Tot ce înainte părea zgomot devine subit un șoptă. Și în această micșorare, în această strângere a lumii într-un singur colț alb, îngerii de zăpadă devin mari. Îi poți vedea plutind printre felinare, ca niște cuvinte pe care le citești abia la sfârșit, după ce pagina a fost deja întoarsă.

Mă întreb adesea dacă nu cumva iarna nu este altceva decât un poem cosmic recitat într-o singură respirație. Un poem în care pauzele sunt mai importante decât versurile, iar albul spune mai mult decât culorile. Și în centrul acestui poem stau ei, îngerii de zăpadă, martori ai unei lumi care nu se teme să dispară pentru a renaște. Ei îmi amintesc că timpul nu este un dușman, ci o spirală; că trecerea nu e sfârșit, ci drum; că tăcerea nu e gol, ci spațiu de înțelesuri, un pod spre Dumnezeu.

Și atunci, chiar dacă zăpada se va topi și va curge mai departe în râurile primăverii, ceva din cădere rămâne. Nu o frumusețe care se vede, ci una care se simte. Iarna din noi prinde sens. Când fulgii dispar, lasă în urmă o clipă suspendată — un timp în care omul își amintește că face parte dintr-o poveste mai mare decât propria lui biografie. O poveste scrisă în alb, în rece, în lumina aceea aproape teatrală care vine din nicăieri și se duce în nicăieri, dar trece prin om ca un semn, transcendental.

Cad îngerii de zăpadă... Și în căderea lor, lumea devine un pic mai adevărată. Într-un fel pe care numai iarna îl poate șopti.

BOEEMA

apler

boema.edituraboema.ro